

ទំនួលខុសត្រូវ ការពិត

- ◆ ប្រទេសកម្ពុជា, ប្រទេសថៃ និងការប្រកួតប្រជែង លើដំណើរការយុទ្ធសាស្ត្រ និង ប្រតិបត្តិការស្រុកៈ ឆ្លាស់កាំពិនិត្យឆ្លាស់ ការប៉ះទង្គិចព្រំដែន គឺមានផលប៉ះពាល់ ដល់តំបន់ និងពិភពលោក
- ◆ ជំរុញពិភព

ទស្សនាវដ្តីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

មាតិកា

សំបុត្រ

- ◆ ប្រទេសកម្ពុជា, ប្រទេសថៃ និងការប្រកួតប្រជែងលើដៃនៃអធិបតេយ្យភាព និងប្រវត្តិសាស្ត្រ..... ១
- ◆ ពីទិដ្ឋភាពមួយផ្សេងទៀត៖ ការនាំមកនូវសន្តិភាព, កិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពរវាងប្រទេសកម្ពុជា ៦
- ◆ លោកប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ដូណាល់ ត្រាំ ក្នុងដំណើរស្វែងរកសន្តិភាព ៨
- ◆ នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃថ្មី អនុជិន ឆាន់រីកូល ១០
- ◆ កម្ពុជា និងថៃ ចូលរួមក្នុងកិច្ចពិភាក្សាទូទៅ... ១២
- ◆ «កិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងកូឡា ឡាំពួរ» ១៤
- ◆ តើការផ្លាស់ប្តូរកងទ័ពកម្ពុជានៅថ្ងៃនេះ កម្ពុជាអាច... ១៥
- ◆ វប្បធម៌ភ្នំកក់ប្លែង និងគោលនយោបាយ ១៦
- ◆ ភស្តុតាងនៅអំឡុងពេលឈ្លានពាន..... ១៧

ផ្នែកឯកសារ

- ◆ ព្រឹត្តិការណ៍នៅព្រំដែនបន្តគឺជាកំហុស ១៨

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រ និងការស្រាវជ្រាវ

- ◆ យ៉ាងណា អតីតជនភៀសខ្លួននៅជំរុំ ២១
- ◆ អោក ព្រឹម៖ អតីតកូនសិស្សរៀននៅជំរុំ..... ២៥
- ◆ អូន ធី៖ អតីតជនភៀសខ្លួននៅជំរុំណាស់... ២៨
- ◆ សំ បាណក់ ៖ ជនរងគ្រោះដោយ..... ៣១
- ◆ ជំរុំអំពិល..... ៣៣
- ◆ ជំរុំណាស់ម៉ាកម៉ូន ឬ ជំរុំចាស់ ឬ ជំរុំវាហូ ៣៧
- ◆ បង្កើន ល្អិតល្អន់ ដែលស្ថិតនៅក្បែរ..... ៤០
- ◆ ជំរុំថ្មី ឬ ជំរុំ០០៧ ឬជំរុំប្តូរថ្មីសន ៤២
- ◆ ប្រជាជនភូមិក្តុលលើ ព្រៃព្រឹទ្ធិវង្សដ៏ធំ..... ៤៤
- ◆ គម្រោងសុត្រចាម ឬ ពណ៌នៃការចងចាំ ៤៦

ស្ថានភាពជំរុំជនភៀសខ្លួននៅតាមបណ្តោយព្រំដែនជាប់នឹងប្រទេសថៃ នៅសង្កាត់រំដេង ១៩៨០។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ផ្នែកវេទិកាពិភាក្សាសាធារណៈ

- ◆ រំលឹកមួយសម្រាប់ទុក្ខមរសេរីយ៍ឯក ប៉ុនស៊ីន ជាតំណាងរបស់ថៃ និងរដ្ឋមន្ត្រី..... ៤៩
- ◆ សាធារណរដ្ឋហ្វីលីពីន គឺពិតជាតំរូវ ៥១
- ◆ អការមរតកសង្គមរាស្ត្រនិយម ៥៣

ផ្នែកស្រាវជ្រាវក្រសួង

- ◆ អ៊ីវ៉ា ថាវី៖ សន្សំជីវិតឱ្យតែបាត់បង់..... ៥៦

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
 អនុញ្ញាតឱ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ
 ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
 ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន
 លេខ៣៧/៥៣.មប្រក
 ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៨
 រូបថតឯកសារ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ប្រទេសកម្ពុជា, ប្រទេសថៃ និងការប្រកួតប្រជែង លើវិស័យវេជ្ជបតេយ្យភាព និងប្រវត្តិសាស្ត្រ៖ ឆ្លាយកាំពិន័យឆ្លងកាត់ ការប៉ះពាល់ព្រំដែន គឺមានផលប៉ះពាល់ដល់តំបន់ និងពិភពលោក

នាង យុ

រូបភាពពីស្តាំ៖ ប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ដូណាល់ ត្រាំ, នាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា ហ៊ុន ម៉ាណែត, នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆាន់រីកូល និង នាយករដ្ឋមន្ត្រីម៉ាឡេស៊ី អាណិ អ៊ីប្រាហ៊ីម។ ប្រធានាធិបតី ដូណាល់ ត្រាំ និងនាយករដ្ឋមន្ត្រីម៉ាឡេស៊ី អាណិ អ៊ីប្រាហ៊ីម បានចូលរួមធ្វើជាសាក្សីក្នុងពិធីចុះកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពរវាងនាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា ហ៊ុន ម៉ាណែត និង នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆាន់រីកូល នៅ ទីក្រុងកូឡា ឡាំពួរ នៅថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។ (រូបថត៖ សេតវិមាន)

មានការយល់ច្រឡំជាច្រើនអំពីជម្លោះនាពេលថ្មីៗនេះរវាងប្រទេសថៃ និងប្រទេសកម្ពុជាដែលបានបង្កផលប៉ះពាល់ដល់ប្រទេសទាំងពីរតំបន់ និងពិភពលោក។ ជម្លោះនេះគឺមិនមែនជារឿងថ្មី មិនសំខាន់ឬជាបញ្ហាភ្នំតំបន់ ឡើយ។ ប្រសិនបើជម្លោះនេះមិនត្រូវបានដោះស្រាយឱ្យបានសមស្រប និងឆាប់រហ័សទេនោះ ផលប៉ះពាល់នៃជម្លោះនេះនឹងមានសក្តានុពលរីករាលដាលពេញតំបន់ និងពិភពលោក។ ក្នុងទិដ្ឋភាពជាច្រើនជម្លោះនេះតំណាងឱ្យដំណាក់

កាលបន្តបន្ទាប់នៃមរណសញ្ញានាជាតិនិយមរបស់ប្រជាជនថៃ ដែលមានមកកាន់ពីរបស់សតវត្សរ៍មកហើយ ដើម្បីទាមទារយកដែនអធិបតេយ្យភាពដែលបានបាត់បង់ទៅលើប្រទេសកម្ពុជា និងដោយសារការកាបសង្កត់របស់អាណានិគមនិយមរបស់លោកខាងលិចដោយអយុត្តិធម៌។ មរណសញ្ញានាជាតិនិយមរបស់ប្រជាជនថៃនេះមានបុរសគល់នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រដែលបានផ្លាស់ប្តូរព្រំដែនរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសថៃ។

អស់រយៈពេលជាច្រើនសតវត្សរ៍ ខេត្តបាត់ដំបង ខេត្តសៀមរាប និងខេត្តស្វាយស៊ីសុផុន ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយប្រទេសកម្ពុជា។ នៅឆ្នាំ១៧៩៥ ខេត្តទាំងនេះបានធ្លាក់ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ប្រទេសសៀម (ប្រទេសថៃបច្ចុប្បន្ន) ដោយសារតែការបែកបាក់ផ្ទៃក្នុងនៃមេដឹកនាំកម្ពុជា។ ជាលទ្ធផលនៃការពង្រីកខ្សោយរបស់ប្រទេសកម្ពុជា និងជាផ្លូវនឹងការលើកព្រះអង្គម្ចាស់ខ្មែរមួយព្រះអង្គឱ្យឡើងសោយរាជ្យប្រទេសសៀម បានលេបយកខេត្តទាំងនេះរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។

ក្រោមសម្ពាធពីប្រទេសបារាំង ដែលបានដាក់អាណានិគមការពាររបស់ខ្លួនមកលើប្រទេសកម្ពុជា នៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី១៩ ខេត្តទាំងនេះត្រូវបានប្រគល់មកឱ្យប្រទេសកម្ពុជាវិញនៅឆ្នាំ១៩០៧ ហើយចន្លោះពីឆ្នាំ១៩០៧ ដល់ឆ្នាំ១៩៤១ ប្រទេសបារាំង បានគ្រប់គ្រងខេត្តទាំងនេះជាផ្នែកនៃទឹកដីរបស់ប្រទេសកម្ពុជានៃសហភាពឥណ្ឌូចិនរបស់ប្រទេសបារាំង។ នេះគឺមិនមែនជាការចែងឱ្យនោះទេ ហើយនៅឆ្នាំដែលនោះប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលឧបសគ្គភាគខាងជើង និងខាងលិចមកពីប្រទេសសៀមវិញ។ កម្ពុជាបានរងនូវការវាយប្រហារដែលត្រូវបានរាយការណ៍ថា ជាអំពើចោរកម្មទទួលបានការទប់ទល់ដោយប្រទេសថៃ នៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបង និងតំបន់អន្លង់វែង។ ការវាយប្រហារទាំងនេះ ដែលអាចត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជា «សង្គ្រាមតំបន់ពណ៌ប្រផេះ»។ សកម្មភាពនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ បានបង្ហាញឱ្យឃើញពីការតស៊ូដ៏យូរអង្វែងរបស់ប្រទេសសៀមឬប្រទេសថៃបច្ចុប្បន្ន ដើម្បីទាមទារយកមកវិញនូវទឹកដីដែលថៃអះអាងថា ជារបស់ខ្លួនដែលជាទឹកដីសម្បូរទៅដោយប្រាសាទសាសនាបុរាណ និងទីតាំងវប្បធម៌ជាច្រើនដែលមានតាំងពីសម័យអាណាចក្រខ្មែរមកម្ល៉េះ។

នៅឆ្នាំ១៩៤១ បន្ទាប់ពីប្រទេសបារាំង ចាញ់សង្គ្រាមជាមួយប្រទេសអាណ្លីម៉ង់ណាហ្ស៊ី ប្រទេសកម្ពុជាបានបាត់បង់ការការពារពីប្រទេសបារាំងហើយប្រទេសសៀមបានកាន់កាប់ ខេត្តបាត់ដំបង ខេត្តស្វាយស៊ីសុផុន ខេត្តសៀមរាប ខេត្តស្ទឹងត្រែង និងខេត្តកំពង់ធំ (រួមទាំងប្រាសាទព្រះវិហារ និងតំបន់

ជុំវិញ)។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការត្រួតត្រារបស់ប្រទេសសៀមមកលើខេត្តទាំងនេះមានរយៈពេលខ្លីប៉ុណ្ណោះ។ ជាមួយនឹងជ័យជម្នះរបស់សម្ព័ន្ធមិត្តនៅក្នុងសង្គ្រាមលោកលើកទី២ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៤៦ សហរដ្ឋអាមេរិកបានបង្ខំឱ្យប្រទេសសៀមប្រគល់ឱ្យនូវខេត្តដែលបានបាត់បង់ទាំងនោះ កាលពីឆ្នាំ១៩៤១ មកឱ្យប្រទេសបារាំង និងប្រទេសកម្ពុជាវិញ។ សន្ធិសញ្ញាស្តីពីការប្រគល់ខេត្តទាំងនេះ ត្រូវបានចុះហត្ថលេខា នៅថ្ងៃទី១៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៤៦ នាទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន សហរដ្ឋអាមេរិក។

នៅពេលដែលប្រទេសកម្ពុជា ទទួលបានឯករាជ្យពីប្រទេសបារាំងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៣ ប្រទេសថៃនៅតែបន្តជំទាស់ទៅនឹងព្រំដែនរបស់ខ្លួនជាមួយនឹងប្រទេសកម្ពុជា ដោយលើកហេតុផលថា ព្រំដែននោះត្រូវបានកំណត់ដោយអយុត្តិធម៌ក្រោមរបបអាណានិគមនិយម ជាពិសេសតំបន់នៅជុំវិញប្រាសាទព្រះវិហារ។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៤ កងទ័ពរបស់ថៃបានចូលមកកាន់កាប់ប្រាសាទព្រះវិហារ ដែលជំរុញឱ្យប្រទេសកម្ពុជាបានដាក់បណ្តឹងស្តីពីសំណុំរឿងនេះទៅកាន់តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ។ នៅឆ្នាំ១៩៦២ តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិបានសម្រេចសេចក្តីថា ករណីប្រាសាទព្រះវិហារនេះគឺស្ថិតនៅក្នុងដែនអធិបតេយ្យភាពប្រទេសកម្ពុជា ហើយនៅឆ្នាំ២០១៣ តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ បានបញ្ជាក់សារជាថ្មីពីអធិបតេយ្យភាពរបស់កម្ពុជាលើប្រាសាទព្រះវិហារ។

ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០១៣មក មានការប៉ះទង្គិចគ្នាម្តងម្កាលបានកើតមានឡើងនៅតាមបណ្តោយព្រំដែនរហូតដល់ឆ្នាំ២០២៥ ទើបមានការប៉ះទង្គិចទ្រង់ទ្រាយធំបានផ្ទុះឡើង ដែលបណ្តាលឱ្យមានមនុស្សស្លាប់និងរបួស ការជម្លៀសជនស៊ីវិលយ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ និងការកំរាមកំហែងសង្គ្រាមរវាងប្រទេសទាំងពីរ។

ចន្លោះពីខែសីហា រហូតដល់ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ មានការប្រយុទ្ធគ្នាដ៏ធ្ងន់ធ្ងរបានផ្ទុះឡើងនៅតាមបណ្តោយព្រំដែនរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសថៃ។ អំពើហិង្សានេះ បានបង្ខំឱ្យប្រជាជនជាង៣១សែននាក់ផ្លាស់ទីលំនៅ ហើយមានការវាយ

ប្រហារតាមផ្លូវអាស្រ័យ ការបាញ់ផ្លោងកាំភ្លើងធំ និង ការចោទប្រកាន់គ្នាទៅវិញទៅមកអំពីការរំលោភ បំពានដោយភាគីទាំងពីរ។ តាមគំនិតដូចម្តេចរបស់ លោក ដូណាល់ ត្រាំ ប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក សម្រេចបាននូវកិច្ចព្រមព្រៀងបទឈប់បាញ់មួយ កាលពីថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ដែលត្រូវបាន សម្របសម្រួលដោយប្រទេសម៉ាលី ឡីស៊ី និងសមាគម ប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (អាស៊ាន) សំខាន់ជាងនេះ ទៅទៀតសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន បានចូលរួម គាំទ្របទឈប់បាញ់នេះដែរ។

ជម្លោះនេះនៅតែបន្តយ៉ាងក្តៅកក បើទោះបី ជាមាឌបទឈប់បាញ់យ៉ាងណាក៏ដោយ គឺមិនមែនជា ជម្លោះដែលអាចបញ្ចប់បានដោយរដ្ឋាភិបាល និងកង ទ័ពនៃប្រទេសទាំងពីរនោះទេ ប៉ុន្តែជម្លោះនេះកើត ឡើងដោយសារតែភាគីទាំងពីរមិនទស្សនស៊ីជម្រៅ លើប្រវត្តិសាស្ត្រដែលដុះគ្នាខ្លាំង។

ទស្សនវិស័យប្រវត្តិសាស្ត្រ និងពេលវេលាបច្ចុប្បន្នរបស់ ប្រទេសថៃក្នុងការត្រួតត្រាតំបន់ព្រំដែនកម្ពុជា អាច ត្រូវបានពណ៌នាថា គឺជា «ការវាត់ទីនិយមដែលកែ ប្រែប្រវត្តិសាស្ត្រ»។ ពាក្យនេះគឺឆ្លុះបញ្ចាំងពីកិច្ចខិតខំ ប្រឹងប្រែងរបស់ប្រទេសថៃក្នុងការបកស្រាយព្រំដែន ប្រវត្តិសាស្ត្រ ឡើងវិញ និងការពង្រីកការគ្រប់គ្រង ដែនអធិបតេយ្យភាព ដោយផ្អែកលើការបកស្រាយ បែបជាតិនិយម និងកែប្រែប្រវត្តិសាស្ត្រ ទៅលើ ដែនទី និងសន្តិសញ្ញា នានា កាលពីសម័យអាណា និកម៍។ «ការវាត់ទីនិយមដែលកែប្រែប្រវត្តិសាស្ត្រ» របស់ប្រទេសថៃនេះ គឺផ្អែកខ្លះត្រូវបានជំរុញដោយ ទស្សនវិស័យដែលជាអាណានិគមនិយមលោក ខាងលិច បានជ្រៀតជ្រែកទៅលើការពង្រីកជាតិដែល «ស្រប ច្បាប់» របស់ប្រទេសថៃ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការវាត់ ទីនិយមដែលកែប្រែប្រវត្តិសាស្ត្រ វាក៏ត្រូវបានកំណត់ ពីកន្លងមកសន្តិសុខជាតិដែរ។

រដ្ឋាភិបាលថៃមើលឃើញរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាថា គឺជាការកំរាមកំហែងដែលអាចកើតចំពោះព្រំដែន និងសន្តិសុខផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន។ ថៃលើកឡើងដោយចោទ ប្រកាន់តែមកលើកម្ពុជាក្នុងការសម្របសម្រួល បណ្តាញក្រិកកម្ពុជានិង អំពើឆោក និងការធ្វើ

ចំណាកស្រុកខុសច្បាប់ ជាលេសដើម្បីរឹតបន្តឹងការ ត្រួតពិនិត្យព្រំដែននៅទូទាំងខេត្តជាប់ព្រំដែនជាមួយ កម្ពុជា និងបង្កើនការត្រួតពិនិត្យយោធាលើប្រកួន កាត់នានា។ ការចោទប្រកាន់ថ្មីៗរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ទៅលើ លោក ចេន ហ្សឺ ជាស្ថាបនិក និងជាប្រធាន ក្រុមហ៊ុន ព្រីនស៍ ហ្វូលីឌី ត្រូវ ដែលជាសម្ព័ន្ធ ក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្មពហុជាតិមាឌូលដ្ឋាននៅកម្ពុជា លើបទចោទប្រកាន់ជាច្រើនរួមទាំងប្រតិបត្តិការ បង្កើនបង្កើតឱ្យធ្វើទាសករនៅប្រទេសកម្ពុជា។ ករណី នេះជាករណីមួយ ដែលប្រទេសកម្ពុជាកំពុងតែខិតខំ ប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងក្រុមទុក្ខដ្ឋានដែលប្រព្រឹត្តនៅក្នុង ប្រទេសកម្ពុជា។ ប៉ុន្តែ កង្វល់សន្តិសុខជាតិរបស់ អាជ្ញាធរថៃ ក្រាន់តែជាបញ្ហាមួយក្នុងចំណោមបញ្ហា ជាច្រើនទៀត (អាចចាត់ទុកថាជាលេស) ដែលជា ផ្នែកមួយបន្ថែមដល់ការវាត់ទីនិយម និងវិសាល- ភាពឥទ្ធិពលរបស់ខ្លួន។

យោងតាមការស្ទង់មតិរបស់ក្រុមហ៊ុនអ៊ុប សូស កាលពីខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ បានឱ្យដឹងថាប្រជាជន ថៃចំនួន៨៦% បានសម្តែងការព្រួយបារម្ភអំពីភាព តានតឹងនៅតាមព្រំដែន ហើយជម្លោះប្រដាប់អាវុធ បានក្លាយជាកង្វល់ចម្បងរបស់ជាតិ ដែលបានវាដាច់ បញ្ហាអំពើពុករលួយ និងភាពក្រីក្រ។ ជម្លោះជាមួយ ប្រទេសកម្ពុជានេះ អាចបង្កឡើងជាកង្វល់សន្តិសុខ ជាតិដែលស្របច្បាប់ ប៉ុន្តែជម្លោះហាក់ដូចបន្តធ្វើ ឡើងជាមធ្យោបាយបង្កើនចំណាប់អារម្មណ៍សាធារណ- ជនចេញពីបញ្ហាផ្ទៃក្នុងផ្សេងទៀត និងបានបង្កើនការ យកចិត្តទុកដាក់ទៅលើទស្សនជាតិនិយម និងសូម្បី តែទស្សនយោធានិយមអំពីទិសដៅរបស់ប្រទេស ជាតិ។ នៅចំពោះមុខការកំរាមកំហែងពីប្រទេស ប្រជាជនតែងតែមានទំនោរពឹងផ្អែកជាតិដោយឯក រករដ្ឋាភិបាល និងយោធារបស់ខ្លួនដើម្បីការពារ ប៉ុន្តែ ប្រជាជនក៏ងាយនឹងត្រូវបានរដ្ឋាភិបាលបោកបញ្ឆោត ឱ្យទទួលយករបៀបវារៈណាមួយដែលសមស្របនឹង ទស្សនវិស័យដែលថា «យើងតែងតែឮពួកគេ» ដែរ។ ដូច ដែលលោក ដូណាល់ ត្រាំ ប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋ អាមេរិក ធ្លាប់មានប្រសាសន៍ថា៖ «អ្នកណាក៏អាច បង្កសង្គ្រាមបានដែរ ប៉ុន្តែមានតែអ្នកក្លាហានបំផុត ប៉ុណ្ណោះ ទើបអាចបង្កើតសន្តិភាពបាន»។

ទោះបីជាយ៉ាងណាការនាំមកនូវសន្តិភាពប្រហែលមិនមែនជាដលប្រយោជន៍ពិតប្រាកដរបស់យោធាថៃនោះទេ តាមប្រវត្តិសាស្ត្រ ប្រទេសថៃតែងជួបការលំបាកក្នុងការធានាការគ្រប់គ្រងលើយោធារបស់ខ្លួន។ យោធាតាមប្រភពជាច្រើនបានឱ្យដឹងថាប្រទេសថៃមានរដ្ឋប្រហារយោធាដោយជោគជ័យយ៉ាងតិច ១៣ដង និងការប៉ុនប៉ងធ្វើរដ្ឋប្រហារ២២ដង ចាប់តាំងពីការបញ្ចប់របបរាជាធិបតេយ្យផ្តាច់ការរបស់ខ្លួននៅឆ្នាំ១៩៣២។ អ្នកជំនាញមួយចំនួនជឿថា ប្រទេសថៃបានធ្វើឱ្យការប្រើប្រាស់យោធាដើម្បីធ្វើរដ្ឋប្រហារក្លាយជារឿងធម្មតាដើម្បីកំណត់ ឡើងវិញឬស្តារសណ្តាប់ធ្នាប់នយោបាយ ហើយនេះគឺជាបញ្ហាធំមួយសម្រាប់ជម្លោះព្រំដែនជាមួយប្រទេសកម្ពុជា ប្រហែលជាទប់កំណត់សំខាន់សម្រាប់យោធាជាជាងជម្លោះដែលប្រទេសថៃស្វែងរកដំណោះស្រាយដោយសន្តិវិធី និងដោយស្មោះត្រង់។

ប៉ុន្តែ សន្តិភាពគឺជាជម្រើសតែមួយគត់សម្រាប់ប្រទេសទាំងពីរ និងសម្រាប់តំបន់ទាំងមូល ពីព្រោះរាល់ភាពតានតឹងនៃកម្លាំងយោធា ប្រាកដជានឹងបង្កើតឱ្យមានតែអ្នកបាញ់នៅគ្រប់សមរភូមិ។ ដើម្បីឈានដល់គោលដៅនៃការធានាសន្តិភាពនេះ មានការយល់ខុសអំពីដលប៉ះពាល់ដ៏ធ្ងន់ធ្ងរសម្រាប់តំបន់ និង

ពិភពលោក ប្រសិនបើជម្លោះនេះកាន់តែកើនឡើង ឬបន្តស្ថិតក្នុងទម្រង់បច្ចុប្បន្ន។ ជម្លោះនេះមានដលប៉ះពាល់ធំៗចំនួនបីសម្រាប់តំបន់ (ទីមួយ) គឺភាពតានតឹង ឬការបន្តនៃជម្លោះនេះ ប្រាកដជានឹងបង្កឱ្យមានការបាត់បង់សាមគ្គីភាពរបស់អាស៊ាន។ ផ្ទះមួយដែលបានបង្កើតបង្ហាញពីយើងមិនអាចរស់នៅបានទេ ហើយជម្លោះនេះចៀសមិនផុតនឹងនាំឱ្យបន្ថយ ឬរារាំងយ៉ាងសំខាន់ទៅលើសេដ្ឋកិច្ច ការអភិវឌ្ឍន៍ និងនយោបាយរបស់អាស៊ាន (ទីពីរ) គឺជម្លោះនេះបានបង្កឱ្យមានការរំខានដល់សេដ្ឋកិច្ចឆ្លងព្រំដែនយ៉ាងច្រើនរួចទៅហើយ ហើយនៅពេលដែលជម្លោះនេះបន្តវានឹងមានដលប៉ះពាល់ដែលមិនអាចវាស់ស្ទង់បានទៅលើការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលវែង រវាងប្រទេសទាំងពីរ និងតំបន់ (ទីបី) គឺជម្លោះនេះបានបង្កឱ្យមានដលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងទៅលើប្រជាជនដែលបានផ្លាស់ទីលំនៅ។ ពេលដែលជម្លោះនៅតែបន្ត ការរឹតបន្តឹងលើការធ្វើចំណាកស្រុកក៏នឹងបន្តដែរ ដែលអាចបង្កឱ្យមានដលប៉ះពាល់ជាបន្តបន្ទាប់ ទៅលើអន្តរាគមន៍ទំនួលសង្គមសេដ្ឋកិច្ចនិងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលទាក់ទងគ្នាជាច្រើននៅក្នុងប្រទេសណាមួយឬប្រទេសទាំងពីរ។ ខណៈដែលបញ្ហាទាំងអស់នេះមានសារសំខាន់បំផុតសម្រាប់តំបន់ ខ្ញុំចង់ផ្តោតលើដល

កិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាននៅទីក្រុងកូឡា ឡាំពួរ ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ដោយមានការចូលរួមពីប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ដូណាល់ ត្រាំ នៅថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។ (ប្រភពរូបថត៖ សេតវិមាន)

ប៉ះពាល់សម្រាប់កិច្ចការពិភពលោក។ ដូច្នេះនេះ មានផលប៉ះពាល់ធំៗចំនួនពីរសម្រាប់ពិភពលោក (ទីមួយ) គឺការកើនឡើងនៃភាពប្រឆាំងប្រឆាំងគ្នា រវាងសហរដ្ឋអាមេរិក និងប្រទេសចិន និង (ទីពីរ) គឺ ការធ្លាក់ចុះកាន់តែខ្លាំងនៃច្បាប់អន្តរជាតិ។

បច្ចុប្បន្នប្រទេសកម្ពុជា មានការប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងទំនាក់ទំនងរវាងចំណាត់ចំណីសាធារណៈដែលមានភាព រឹងមាំផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ជាមួយសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិត ចិន និងទំនាក់ទំនងកាន់តែមានភាពស្និទ្ធស្នាល ជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក។ ម៉្យាងវិញទៀត ប្រទេសថៃ កំពុងបន្តទំនាក់ទំនងជាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួនជាមួយ សហរដ្ឋអាមេរិក នៅក្នុងបរិបទជាតិយមដែលកំពុង កើនឡើង ដែលទាមទារឱ្យមានសកម្មភាពយោធា ជាតិដល់ជាន់មុន។ ទោះបីជាយោបល់ការបរទេស និងទំនាក់ទំនងកន្លងមកមិនមែនជាការធានាឱ្យយុទ្ធ- សាស្ត្រ និងភាពជាដៃគូនាពេលអនាគតក៏ដោយនយោ- បាយការបរទេស និងទំនាក់ទំនងគឺមិនពិបាកអង្កេត នោះទេ ថាតើការបន្តដូច្នេះនេះបង្កើនហានិភ័យនៃ ការពង្រីកការប្រកួតប្រជែងយុទ្ធសាស្ត្រដែលកំពុង បន្តរវាងសហរដ្ឋអាមេរិក និងប្រទេសចិនដោយ របៀបណា។

លើសពីនេះទៅទៀត រាល់ការមិនគោរព ចំពោះសាលដីការបស់តុលាការអន្តរជាតិណាមួយ ដូចជា តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ គឺធ្វើឱ្យទីពេល ច្បាប់អន្តរជាតិចុះខ្សោយ។ យន្តការទ្វេភាគីសម្រាប់ ការប្រាស្រ័យទាក់ទង និងការដោះស្រាយវិវាទមាន សារសំខាន់ប៉ុន្តែយន្តការទ្វេភាគី មិនគួរប្តូរមកជំនួស ទាំងស្រុងនូវសាលក្រមរបស់ស្ថាប័នអន្តរជាតិ ដូចជា តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិនោះឡើយ។

នៅខែមករា ឆ្នាំ២០២៥ លោក ដូណាល់ ត្រាំ ប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិកបានថ្លែងថា កេរដំណែល ដែលលោកមានមោទកភាពបំផុតគឺក្លាយជា «អ្នក បង្កើតសន្តិភាព និងអ្នកបង្រួបបង្រួម»។ យោងទៅ លើតួនាទីជាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់សហរដ្ឋអាមេរិកក្នុង ការធានាសន្តិភាពនៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងទូទាំង ពិភពលោក ក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី២គឺ ដល់ពេលវេលាហើយសម្រាប់សន្តិភាពរវាងប្រទេស អាស៊ានទាំងពីរនេះ។

លោក **ឆាន់ យ៉ូ** គឺជា នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជា ដែលមជ្ឈមណ្ឌលនេះបានបង្កើតឡើងក្នុង ឆ្នាំ១៩៩៧ ជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលឯករាជ្យ ធ្វើ ការងារពាក់ព័ន្ធនឹងយុត្តិធម៌ និងការចងចាំ។ លោក ឆាន់ យ៉ូ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាអ្នកដឹកនាំ ក្នុងវិស័យអប់រំ, ការបង្កាន់និងការស្រាវជ្រាវអំពី អំពើប្រល័យពូជសាសន៍។ នៅឆ្នាំ២០១៨ លោក ឆាន់ យ៉ូ បានទទួលពានរង្វាន់ "វិប័ន ម៉ាកសាយ សាយ" ដែលត្រូវបានគេស្គាល់ថាគឺជា «ពានរង្វាន់ ល្អបំផុតរបស់ទ្វីបអាស៊ី» សម្រាប់ការងាររបស់ លោកក្នុងការថែរក្សាការចងចាំអំពីអំពើប្រល័យ ពូជសាសន៍ និងស្វែងរកយុត្តិធម៌សម្រាប់ប្រជាជន កម្ពុជា និងពិភពលោក។ ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ លោកត្រូវ បានតែងតាំងជាបុគ្គលដ៏មានឥទ្ធិពលបំផុតទាំង ១០០នាក់របស់ទស្សនាវដ្តី ថាមស័។ លោក ឆាន់ យ៉ូ បានធ្វើការជាមួយមន្ត្រីអង្គការសង្គមស៊ីវិល និង អ្នកដឹកនាំជុំវិញពិភពលោករួមមាន៖ នៅប្រទេស អ៊ីរ៉ាក់, ប្រទេសអាហ្វហ្កានីស្ថាន, ប្រទេសស៊ីរី, ប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា និងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ផ្សេងទៀតដែលទើបរួចផុតពីដង្ហោរ។ បច្ចុប្បន្ននេះ លោកកំពុងបន្តពង្រីកការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា ដើម្បីបង្កើតទៅជាវិទ្យាស្ថានស្ម័គ្រចិត្ត ដែលជាមជ្ឈមណ្ឌលអចិន្ត្រៃយ៍ សម្រាប់ការសិក្សា អំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅតំបន់អាស៊ី ដែល មានមូលដ្ឋាននៅរាជធានីភ្នំពេញ។ ដើម្បីសម្រេច គោលដៅនេះ ក្នុងឆ្នាំ២០២០ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជា បានបង្កើតព្រះរាជបណ្ណាល័យហ្វូនដ៍ម៉ែ ដែល បានដាក់ព្រះនាមតាម សម្តេចព្រះមហាក្សត្រី នរោត្តម មុនីនាថ សីហនុ។ ព្រះរាជបណ្ណាល័យ ហ្វូនដ៍ម៉ែ (សារមន្ទីរ-វិទ្យាស្ថាន) នេះរក្សាទុក នូវបណ្ណសារកម្រ និងបំផុតក្នុងពិភពលោក នៃ វត្ថុបុរាណប្រវត្តិសាស្ត្រ និងឯកសារនៃរបបខ្មែរ ក្រហម ដែលឯកសារជាច្រើនត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីកាត់ទ្រការងាររបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជា។

ព័ន្ធនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ ប៉ុន្តែប្រវត្តិសាស្ត្រកាន់តែសំខាន់ នៅក្នុងការលះទេសៈនៃជម្លោះនេះ ពីព្រោះការ ទាមទាររាល់ចំណុចសំខាន់ៗនូវដែនដីដោយភាគី ថៃ គឺពោរពេញទៅដោយការកែប្រែប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលចាក់បូសយ៉ាងជ្រៅ។ សន្តិភាពយូរអង្វែង សម្រាប់អនាគតអាចត្រូវបានធានា លុះត្រាតែមាន ការប្រឈមមុខនឹងការពិតនៃប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែល ចាប់ផ្តើមដោយការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងការបង្កើត នូវកម្មវិធីសិក្សាគ្រប់ជ្រុងជ្រោយមួយ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រវត្តិសាស្ត្រយោធា មិនទាន់គ្រប់គ្រាន់នៅឡើយទេ។ ប្រជាជនកម្ពុជាត្រូវ តែសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសជិតខាង និងទំនាក់ ទំនងរបស់ខ្លួនជាមួយប្រទេសនៅក្នុងតំបន់ និងជុំវិញ ពិភពលោក។ តើប្រទេសកម្ពុជាអាចក្លាយជាដៃគូ យុទ្ធសាស្ត្រពិតប្រាកដជាមួយប្រទេសជិតខាង និងជុំ វិញពិភពលោកបានដោយរបៀបណា ប្រសិនបើ ប្រទេសកម្ពុជាមិនបានស្វែងយល់ពីប្រវត្តិសាស្ត្រស្តីពី សេដ្ឋកិច្ចនយោបាយនៅក្នុងតំបន់ និងជុំវិញពិភព លោក? ភាពជាអ្នកដឹកនាំយុទ្ធសាស្ត្រ មិនត្រឹមតែ ទាមទារឱ្យមានការយល់ដឹងច្បាស់លាស់អំពីខ្លួនឯង និងប្រទេសជាតិកែប្រែឈ្មោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងប្រទេស ដទៃទៀតផង។

បន្ថែមពីលើការសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រ គឺត្រូវ មានធនធានសម្រាប់ការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ខ្លួនចំពោះ ការការពារបូរណភាពទឹកដី។ កម្ពុជា អាចពិនិត្យមើល សហរដ្ឋអាមេរិកជាទូទាហរណ៍មួយ អំពីរបៀបនៃការ ផ្តល់អាទិភាពសម្រាប់សន្តិសុខព្រំដែន។ ព្រំដែនរបស់ ប្រទេសកម្ពុជាមិនមែនគ្រាន់តែជាបន្ទាត់ព្រំដែនអរូបី នៅលើដែនដីនោះទេ។ ការការពារដែនអធិបតេយ្យ របស់ប្រទេសកម្ពុជា គឺអាស្រ័យលើវិធីសាស្ត្រជាច្រើន យ៉ាង។ វត្តមាននយោធា ការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច និងការ ប្តេជ្ញាចិត្តផ្នែកនយោបាយ គឺជាកត្តាខ្លះដែលបញ្ជាក់ អំពីអធិបតេយ្យភាពលើដែនដីទាំងអស់របស់ប្រទេស កម្ពុជា។ កន្លះខាតកត្តាណាមួយក្នុងចំណោមកត្តា ទាំងអស់នេះ នឹងបង្កជាបញ្ហាប្រឈម និងជម្លោះ នាពេលអនាគត។

ជាចុងក្រោយ តើដែនដីដែលគ្មានមនុស្សរស់នៅ និងមានអត្ថប្រយោជន៍អ្វីទៅ។ ស្របតាមយុទ្ធសាស្ត្រ បញ្ហាការណាមួយរបស់សម្តេចមហាបវរធិបតី ហ៊ុន សែន ណែនាំ ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបន្តកសាងធនធានមនុស្សរបស់ខ្លួន មិនត្រឹមតែនៅក្នុងទីប្រជុំជនទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងនៅ តាមតំបន់ដាច់ស្រយាល ដូចជានៅតំបន់ព្រំដែន ប្រទេសកម្ពុជា។ សន្តិភាពរបស់កម្ពុជាជាមួយប្រទេស ជិតខាងរបស់ខ្លួន ត្រូវបានពង្រឹងយ៉ាងរឹងមាំដោយកិច្ច ព្រមព្រៀងសន្តិភាពនេះ ដែលបានសម្របសម្រួល ដោយសហរដ្ឋអាមេរិក ប៉ុន្តែយើងត្រូវប្រុងប្រយ័ត្ន ខ្ពស់ជានិច្ចដោយបន្តវិនិយោគលើការសិក្សាស្រាវ ជ្រាវធនធាន និងការអប់រំដែលនឹងអាចធានាឱ្យមាន សន្តិភាពសម្រាប់អនាគត។

កម្ពុជាបានចាប់ផ្តើមកែសម្រួលយុទ្ធនាហរករណ៍ និងអាវុធធុនធំ មួយផ្នែក ជំហានទី១ ជាមិត្តភាពរបស់កងទ័ពកម្ពុជា ក្រោមការ សង្កេតការណ៍ដោយផ្ទាល់របស់ក្រុមអ្នកសង្កេតការណ៍អាស៊ាន នៅយប់ថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥ នៅចំណុចភូមិធម្មជាតិ ឃុំស្រែអែម ស្រុកជាំក្សាន្ត ខេត្តព្រះវិហារ។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

លោកប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ដូណាល់ ត្រាំ ក្នុងដំណើរស្វែងរកសន្តិភាព សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសថៃ

ឆ្នាំ ២០២៥

រូបរាងពីឆ្នាំ៖ អ្នកស្រី ខាតលីន និងលោក ដាទ្រិក ម៉េហ្វី ឯកអគ្គរដ្ឋទូតអាមេរិកប្រចាំកម្ពុជា ទទួលស្វាគមន៍ដោយលោក ឆាន់ យូ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ឡើងលើទស្សនកិច្ចព្រះរាជបណ្ណាល័យ ហ្វូនដេម៉ូ នៅថ្ងៃទី២៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (ហៅកាត់ថា អាស៊ាន) មានតម្រូវការធ្វើឱ្យទំនាក់ទំនងកាន់តែទូលាយ និងប្រសើរជាងមុន ជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក មិនត្រឹមតែបុព្វហេតុអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច និងភាពចម្រុះចម្រើននៅក្នុងតំបន់តែប៉ុណ្ណោះទេ រួមទាំងបុព្វហេតុសន្តិភាព និងស្ថិរភាពយូរអង្វែងទៀតផង។ បច្ចុប្បន្ននេះ គ្មានកាលៈទេសៈណាមួយដែលប្រសើរជាងកាលៈទេសៈនេះទេ ចំពោះរដ្ឋាភិបាលប្រទេសម៉ាឡេស៊ី

ក្នុងការសម្របសម្រួលជាមួយសមាជិកអាស៊ាន ដទៃទៀតដើម្បីអញ្ជើញលោក ដូណាល់ ត្រាំ ប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ជាដូចការជាអធិបតីក្នុងកិច្ចប្រជុំអាស៊ានដែលនឹងប្រារព្ធធ្វើចាប់ពីថ្ងៃទី២៦ ដល់ ថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥ នឹងក្នុងឋានៈជាប្រធានដឹកនាំការបរិច្ចាគសន្តិភាព រវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសថៃ។

គួនាទីរបស់លោកប្រធានាធិបតី ដូណាល់ ត្រាំ

នៅ ឯសន្និសីទនេះ មានសារសំខាន់ចាំបាច់ ដោយ ហេតុផលបីយ៉ាង។

ហេតុផលទីមួយ គឺរដ្ឋបាលរបស់លោកប្រធានាធិបតី ដូណាល់ ត្រាំ ស្តីពីសមត្ថភាពការទទួលស្គាល់ថា ជាអ្នកផ្តួចផ្តើមឱ្យមានដំណើរការស្វែងរកសន្តិភាព ដែលដំណើរការនេះបន្តរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន ជុំវិញជម្លោះរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសថៃ។ លោកប្រធានាធិបតី ដូណាល់ ត្រាំ ស្តីពីសមត្ថភាពការទទួលស្គាល់ថាជាប្រធានាធិបតី ប្រកបដោយគុណសម្បត្តិក្នុងការជាអ្នកដឹកនាំរបស់លោក ជុំវិញបញ្ហាជម្លោះ ព្រំដែនដីស្តុកស្តួញ ដែលកើតចេញពីការខ្វែងគំនិតគ្នាលើបន្ទាត់ព្រំដែនអស់កាលជាច្រើនសតវត្សរ៍ នៃប្រទេសទាំងពីរ ហើយរដ្ឋាភិបាលរបស់លោក សមនឹងមានមោទនភាពដែលបានទប់ស្កាត់ជម្លោះដែលអាចឈានទៅដល់ការដុះសង្គ្រាមទ្រង់ទ្រាយធំ និងការបាត់បង់ជីវិតមនុស្សអស់ជាច្រើននាក់ ដោយការអំពាវនាវឱ្យមានបទឈប់បាញ់។

ហេតុផលទីពីរ គឺតួនាទីរបស់លោកប្រធានាធិបតី ដូណាល់ ត្រាំ នៅ ឯសន្និសីទនេះមានសារសំខាន់ ដោយការពិត សហរដ្ឋអាមេរិកគឺជាដៃគូ និងភ្នាក់ងារដ៏សំខាន់ចំពោះសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងតំបន់ ហើយតួនាទីនេះ ធានាថា ដំណើរទស្សនកិច្ចកម្រិតខ្ពស់បែបនេះ នឹងផ្តល់ដល់ចំណេញក្នុងការស្វែងរកដលប្រយោជន៍រួម និងឱកាសសម្រាប់ភាពជាដៃគូ ដែលស្របតាមគោលនយោបាយការបរទេសរបស់រដ្ឋបាលលោកប្រធានាធិបតី ត្រាំ ដែលតម្កល់ប្រយោជន៍សហរដ្ឋអាមេរិកជាអាទិភាពចម្បង។

ជាចុងក្រោយ អាស៊ាន ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីតួនាទីពេលនេះតែម្តង ពីព្រោះថា សន្តិភាពនិងស្ថិរភាពក្នុងតំបន់នាពេលអនាគត កំពុងជួបប្រទះនឹងហានិភ័យ។ ប្រសិនបើមានគំនិតណាមួយដែលអាចស្វែងយល់បាន តាមរយៈវិបត្តិព្រំដែនរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសថៃ ជាការពិតតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ត្រូវការតួនាទីរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកជាចាំបាច់ ក្នុងការបន្តដើរតួនាទីជាអ្នកដឹកនាំ និងបន្តជួយរក្សាសន្តិភាពនិងស្ថិរភាពក្នុងតំបន់។

ទស្សន្ទីសន្ទាត់របស់រដ្ឋបាលលោកប្រធានាធិបតី ដូណាល់ ត្រាំ ស្តីពីបញ្ហាសន្តិសុខអន្តរជាតិ បានផ្តល់នូវឱកាសដ៏សំខាន់មួយ ក្នុងការកំណត់សារជាថ្មីអំពីតួនាទី និងយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រដ្ឋបាលលោកប្រធានាធិបតី ត្រាំ ដែលអនុវត្តនៅក្នុងតំបន់។ យើងគួរតែអញ្ជើញលោកប្រធានាធិបតី ដូណាល់ ត្រាំ នៅថ្ងៃនេះ ដើម្បីចាប់ផ្តើមពង្រីកកិច្ចពិភាក្សាដ៏សំខាន់ អំពីតួនាទីរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងតំបន់នាពេលអនាគត។ ខណៈដែលកិច្ចពិភាក្សានេះ មិនចាំបាច់កើតចេញពីវេទិកាសន្តិភាពណាមួយនោះ គឺប្រហែលជាគ្មានវេទិកាដែលប្រសើរជាងនេះទៀតទេ ក្នុងការផ្តល់វេទិកាដល់សហរដ្ឋអាមេរិកចាប់ផ្តើមកិច្ចពិភាក្សា ក្រៅពីវេទិកាដំណើរការស្វែងរកសន្តិភាពនេះទេ។

លោក ជាទ្រិក ម៉េហ្វី ឯកអគ្គរដ្ឋទូតអាមេរិកប្រចាំកម្ពុជា ទទួលស្វាគមន៍ដោយលោក ឆាន់ យូ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាអំឡុងពេលទស្សនកិច្ចព្រះរាជបណ្ណាល័យ ហ្វូងថៃ នៅថ្ងៃទី២៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២០។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆានវីរកូល

អាង យុ

នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆានវីរកូល បានថ្លែងទៅកាន់អ្នកសារព័ត៌មានទាក់ទងនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពរវាងប្រទេសថៃ និងប្រទេសកម្ពុជា នៅថ្ងៃទី៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្តាញសារព័ត៌មានថៃ)

នៅថ្ងៃនេះ នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆានវីរកូល បានថ្លែងទៅកាន់អ្នកសារព័ត៌មាន ដែលបានផ្តល់នូវទិដ្ឋភាព និងការរំខាន ហួតមកដល់នេះ ស្តីពីទស្សនវិស័យសង្គមភាពថៃ ចំពោះដំណើរការស្វែងរកសន្តិភាពបច្ចុប្បន្ន រវាងថៃ-កម្ពុជា និងគួរឱ្យរាប់សំហេងអាមេរិកក្នុងការសម្រេចបានសន្តិភាពនៅក្នុងតំបន់។

មុនដំបូង នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆានវីរកូល ស្នើលក្ខខណ្ឌដែលមិនច្បាស់លាស់សម្រាប់ការចរចាសន្តិភាព ឬការសម្រេចបាននូវសន្តិភាពពិតប្រាកដរវាងប្រទេសទាំងពីរ គឺជាការឆ្លុះបញ្ចាំងពីការព្រងើយ

កន្តើយរបស់លោក អនុទិន ចំពោះការបញ្ចប់ជម្លោះដោយសន្តិវិធី។ លក្ខខណ្ឌរបស់លោក អនុទិន ជាច្រើនចំណុចដែលទាមទារឱ្យរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាអនុវត្តតែម្ខាង គឺគ្មានការពង្សាសំលាស់ និងមិនសមហេតុផល។ នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆានវីរកូល ប្រហែលជាទទួលបានយោបល់មិនគ្រប់ជ្រុងជ្រោយពីមន្ត្រីរបស់លោក ឬក៏ខ្លួនលោកផ្ទាល់ដឹងថា លក្ខខណ្ឌទាំងនេះមិនសមហេតុផល ហើយមានបំណងរុញច្រានឱ្យមានសង្គ្រាម។

ការលើកឡើងនេះ គឺជាកត្តាដែលបង្កាញពីការពិចារណាចង់ចរចាដោយសុចរិតរបស់ប្រទេសថៃ។

លក្ខខណ្ឌរបស់រដ្ឋាភិបាលថែសម្រាប់ការចរចាសន្តិភាព បានឆ្លុះបញ្ចាំងដោយឯកឯងទៅនឹងរដ្ឋាភិបាលដែលធ្លាប់ឈ្លានពានអ្នកដទៃនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រពិតលោក ដែលបានប្រើប្រាស់ការទាមទារដែលមិនអាចទោរទៅជាលេសដើម្បីបង្កសង្គ្រាម។ ការប្តេជ្ញាចិត្តដ៏ស្មោះត្រង់ក្នុងការចរចាដើម្បីសន្តិភាព គឺមិនមែនផ្ដើមចេញពីលក្ខខណ្ឌឯកភាពភាគីនោះទេ ប៉ុន្តែវាចាំបាច់ត្រូវតែចាប់ផ្ដើមដោយការគោរពគ្នាទៅវិញទៅមក។ ការគោរពចំពោះដំណើរការចរចាភាគីដ៏ស្មោះ និងអ្នកសម្របសម្រួល។ ការថ្លែងនាពេលថ្មីៗ របស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆានរីរកូល បញ្ជាក់ថារដ្ឋាភិបាលថៃបានព្រងើយកន្តើយទាំងដំណើរការចរចា ភាគីដ៏ស្មោះ និងអ្នកសម្របសម្រួល។

ចំណុចនេះ បានបង្ហាញតាមរយៈការថ្លែងរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆានរីរកូល បង្ហាញពីការមើលរំលងតួនាទីរបស់លោកប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ដូណាល់ ត្រាំ ក្នុងការជួយដល់ដំណើរការស្វែងរកសន្តិភាព និងខ្វះការគោរពរបស់ថៃចំពោះបំណងល្អឬការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកក្នុងការនាំភាគីទាំងអស់មកជួបជុំគ្នា។ ការមិនអើពើនេះ អាចត្រូវបានបន្ថែមទៀត ចំពោះដែលមានការ

តែងតាំងលោកប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ដូណាល់ ត្រាំ សម្រាប់ពានរង្វាន់ណូបែលសន្តិភាព ហាក់បីដូចជាបញ្ហានេះជាដលប្រយោជន៍របស់រដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិកទៅវិញ។

ទង្វើជាក់ស្តែងរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆានរីរកូល ចំពោះកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង និងភាពជោគជ័យរបស់រដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិក ក្នុងការសម្រុះសម្រួលសន្តិភាពរវាងកម្ពុជា និងថៃ មិនមែនគ្មានសារសំខាន់នៃជម្លោះព្រំដែនដែលកំពុងបន្តនេះទេ ប៉ុន្តែការព្រងើយកន្តើយរបស់ថៃ ថែមទាំងជាឧបសគ្គដ៏ធំដល់ការចរចាសន្តិភាព ព្រោះប្រសិនបើភាគីណាមួយមិនអើពើចំពោះអ្នកចរចាសន្តិភាព នោះដំណើរការសន្តិភាពទាំងមូលនឹងត្រូវបរាជ័យ។

ការថ្លែងរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆានរីរកូល នៅថ្ងៃនេះ អាចត្រូវបានគេចាត់ទុកជាជំហរគំនិតចំពោះកម្ពុជា ប៉ុន្តែខ្ញុំគិតថាមានចំណុចសំខាន់មួយទៀតដែលគួរឱ្យកត់សម្គាល់នោះ គឺការមាក់ងាយយ៉ាងពិតប្រាកដរបស់រដ្ឋាភិបាលថៃ ចំពោះរដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋអាមេរិក រដ្ឋបាលរបស់លោកប្រធានាធិបតី ដូណាល់ ត្រាំ និងការខិតខំប្រឹងប្រែងដោយស្មោះត្រង់របស់អនុស្សក្របំរូប ដើម្បីសម្រេចបានសន្តិភាពពិតប្រាកដរវាងប្រទេសរបស់យើង។

នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន ឆានរីរកូល បានថ្លែងទៅកាន់អ្នកសារព័ត៌មាន ទាក់ទងនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពរវាងប្រទេសថៃ និងប្រទេសកម្ពុជា នៅថ្ងៃទី៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្តាញសារព័ត៌មានថៃ)

កម្ពុជា និងថៃ ចូលរួមក្នុង កិច្ចពិភាក្សាព្យាបាលនៅសម័យប្រជុំលើកទី៨០ របស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ

រាល់ យុ

រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសកម្ពុជា ប្រាក់ សុខុន (រូបខាងឆ្វេង) និង រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសថៃ ស៊ីហស័ក្ខី ពួងកេតកែវ (រូបខាងស្តាំ)
ធ្វើសម្ភាសន៍សុំចូលរួមនៅអង្គការសហប្រជាជាតិ (បណ្តុះបណ្តាលសមាជិកសហប្រជាជាតិ)

អង្គការសហប្រជាជាតិ គឺជាវេទិកាសម្រាប់
ការធានាសន្តិសុខពិភពលោក។ វាអាចជាវេទិកាដ៏
សំខាន់មួយនៅពេលខ្លះ សម្រាប់ការធានាសន្តិសុខ
ក្នុងតំបន់ ឬសូម្បីតែនៅក្នុងមូលដ្ឋានផ្ទាល់ ប៉ុន្តែក៏
នៅពេលដែលការលះខ្វះខាតនេះ សមស្របតែ
ប៉ុណ្ណោះ។ ប្រទេសទាំងពីរ (កម្ពុជា និងថៃ) ស្ថិតនៅ

ឆ្ងាយពីគ្នាក្នុងការដោះស្រាយជម្លោះ ប៉ុន្តែមិនមែន
ដោយសារភាគីទាំងពីរមិនមានចំណាប់អារម្មណ៍
លើសន្តិភាពនោះទេ ប៉ុន្តែគឺដោយសារភាគីទាំងពីរ
នៅឆ្ងាយពីគ្នាក្នុងទស្សនប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួន។
ប្រវត្តិសាស្ត្រគឺជាការចាប់ផ្តើម និងបញ្ចប់នៃជម្លោះ
ជាច្រើន ព្រោះថានៅពេលដែលភាគីទាំងពីរអាច

ព្រមព្រៀងគ្នាលើអតីតកាលបុរាណ ការខ្វែងគំនិតគ្នា នាពេលបច្ចុប្បន្ន និងអនាគត នឹងក្លាយទៅជាការចរចា។

ដម្លោះឥឡូវនេះ បង្ហាញពីបុរសគល់នៃប្រវត្តិសាស្ត្រ ត្រឡប់ទៅអតីតកាលជាច្រើនទសវត្សរ៍ និងសតវត្សរ៍កន្លងមកហើយ និងយើងមិនគួរប្រឆាំងយកឆ្លើយចំពោះសាវការប្រវត្តិសាស្ត្រ និងស្ថានភាពនៃដម្លោះដែលតំណាងទាំងពីរបស់ប្រទេសកម្ពុជា និងថៃ នៅឯអង្គការសហប្រជាជាតិ បានយោងបរិបទទាំងនេះនៅក្នុងសុន្ទរកថារបស់គេរៀងៗខ្លួន។ ខណៈពេលដែលថៃបង្ហាញពីសមត្ថភាពក្នុង

ការទាញហេតុផលច្បាស់លាស់ ដែលឈ្នះលើហ្វុនមនុស្ស, កម្ពុជាមានការពិតនៅក្នុងដែនរបស់ខ្លួន (ក៏ការឈ្លានពានរបស់ថៃ) ដរាបណាកម្ពុជាពិតជាទទួលយកការខិតខំប្រឹងប្រែងដោយចេតនា និងការរួមគ្នា និងការទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិ ដើម្បីបញ្ចប់ការពិតទាំងនោះនៅលើទីតាំងជាក់ស្តែង។ វីដេអូទូរសព្ទដៃ គឺជាភស្តុតាងមួយ ប៉ុន្តែគួរនរណាម្នាក់នឹងពឹងផ្អែកទៅលើវីដេអូទូរសព្ទដៃជាភស្តុតាងនៃអ្វីដែលបានកើតឡើងនោះទេ លុះត្រាតែមានមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏រឹងមាំនៃភស្តុតាងផ្សេងទៀតដើម្បីគាំទ្រវា។

សម័យប្រជុំលើកទី៨០ របស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃទី ២២ ដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២៥។ (អង្គការសហប្រជាជាតិ)

«កិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងកូឡាឡាំពួរ» សម្រាប់ទីក្រុងភ្នំពេញ និងទីក្រុងបាងកក

រ៉ាង យ៉ូ

ពិធីចុះហត្ថលេខាលើបញ្ជីបញ្ជាក់វាងនាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា សម្តេចហង់ ជួន ណារ៉ុន ហ៊ុន ម៉ាណែត និង នាយករដ្ឋមន្ត្រីស្វីត្រី ទី៤ កូម៉ាម វិធាយ៉ាវ៉ៃ នៅទីក្រុងកូឡាឡាំពួរ ក្រោមការផ្តួចផ្តើមពីនាយករដ្ឋមន្ត្រីម៉ា ឡុស៊ី អាណីវ៉ា អ៊ីប្រាហ៊ីម នៅថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ត្រាន់តែក្រឡេកមើលពីរបៀបដែលប្រទេសថៃ បានព្យាយាមធ្វើសកម្មភាពយុទ្ធសាស្ត្របែបណានៅ តាមព្រំដែន គឺគេអាចចាត់ទុកថាជា «ជម្លោះតំបន់ ប្រដេង»។ ប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក លោក ដូណាល់ ត្រាំ ធ្លាប់ស្គាល់ជម្លោះប្រភេទនេះនៅ ប្រទេសអ៊ុយក្រែន ដូច្នេះគេអាចសន្និដ្ឋានបានថា លោកនឹងបង្កើនសម្ពាធយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ដើម្បីធានា ថាភាគីទាំងពីរដោះស្រាយជម្លោះតាមសន្តិវិធី។

សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា វាជាការល្អ បើសិន សមាជិករាជរដ្ឋាភិបាលស្រាវជ្រាវអំពីជម្លោះ និង យុទ្ធសាស្ត្រដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីកសាង សន្តិភាពនៅប្រទេសអ៊ុយក្រែន។ ទោះបីជាកាលៈទេសៈមិនដូចគ្នាក៏ដោយ ប៉ុន្តែវា មានមេរៀនជាច្រើនដែលបានរៀន និងការយល់ដឹង ស៊ីជម្រៅពីជម្លោះនេះ គឺអាចមានប្រយោជន៍ដល់ ជម្លោះព្រំដែនរបស់ប្រទេសកម្ពុជាជាមួយថៃ។

តើការផ្លាស់ប្តូរកងទ័ពតូចៗនេះ កម្ពុជាអាចនឹង «កកស្ទះ» ចំពោះមេបញ្ជាការថ្មីរបស់ថៃ កងទ័ពទី១ និងកងទ័ពទី២?

សាង យូ

ឧត្តមសេនីយ៍តោ វិហាយស ស ហ្វូន ស៊ីវ៉ា នៃ វិស័យការកម្មវិស័យ (រូបខាងឆ្វេង) និង ឧត្តមសេនីយ៍តោ វិហាយស ស ហ្វូន ស៊ីវ៉ា នៃ វិស័យការកម្មវិស័យ (រូបខាងស្តាំ) របស់ប្រទេសថៃ ដែលទើបតែតែតាំងថ្មី (បណ្តាញសារព័ត៌មានថៃ)

យោធាដែលមានវិស័យជីវៈ និងភាពចាស់ទុំពិតប្រាកដ គឺមិនពឹងផ្អែកប៉ុន្មានទៅលើកម្លាំងទ័ព ឡើយ ដោយផ្អែកលើការដឹកនាំរបស់ឧត្តមសេនីយ៍តោ វិហាយស ស ហ្វូន ស៊ីវ៉ា ឬឧត្តមសេនីយ៍តោ វិហាយស ស ហ្វូន ស៊ីវ៉ា ប្រើប្រាស់នោះទេ។ ការអះអាងដូច្នេះនេះ គឺបង្ហាញពីភាពទំនើបខ្សោយនៅក្នុងស្ថាប័នយោធានោះ។ យោធាដែលមានវិស័យជីវៈ និងភាពចាស់ទុំពិតប្រាកដ គឺមិនស្ថិតនៅលើបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់ឧត្តមសេនីយ៍តោ វិហាយស ស ហ្វូន ស៊ីវ៉ា ដែលដឹកនាំយោធានោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវផ្អែកទៅលើវិន័យយោធារួមគ្នា តម្លៃ និងស្មារតីស្នេហាជាតិ។ បន្ថែម

លើសពីនេះទៅទៀត រដ្ឋាភិបាលណាមួយដែលផ្សព្វផ្សាយដោយផ្ដោតជាធំទៅលើឧត្តមសេនីយ៍តោ វិហាយស ស ហ្វូន ស៊ីវ៉ា តាមពិតនោះ គឺកំពុងបំផ្លាញភាពជឿជាក់របស់ពលរដ្ឋខ្លួនចំពោះការគ្រប់គ្រងរបស់យោធាខ្លួនទៅវិញទេ។ អ្វីដែលគួរកត់សម្គាល់នោះគឺថា ប្រទេសថៃមានប្រវត្តិល្បីល្បាញចំពោះការធ្វើរដ្ឋប្រហារយោធាជាច្រើនលើក ច្រើនសារដែលគាំទ្រទស្សនៈអះអាងខាងលើរបស់ខ្លួននេះឯង។

វិស័យធម្មតា និង វិស័យធម្មតា
ក្នុងការកែប្រែ និង ការកែប្រែ

જાંઘ યુ

រថយន្តដែលយោធាថៃ ប្រើសម្រាប់ចាក់សំឡេងបំភិតបំភ័យដល់ចិត្ត និងវិធានសុរិលកម្ពុជា កំពុងរស់នៅតាមព្រំដែនក្នុងភូមិព្រៃតាទំ និងភូមិជ្វាគង្គី ឃុំអូរឃីង ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ (បណ្តាញសារព័ត៌មានថៃ)

ការប្រើសំឡេងវិធានដោយយោធាថៃ គឺជាការបំភិតបំភ័យដល់ប្រជាជន និងយាយីលើដីស៊ីវិលកម្ពុជាកំពុងរស់នៅតាមព្រំដែនដែលនេះគឺមិនមែនជាសញ្ញាយុទ្ធសាស្ត្រយោធាប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិតនោះទេ ប៉ុន្តែជាការបង្ហាញអំពីភាពក្មេងខ្ចីរបស់យោធាថៃក្នុងការគោរពច្បាប់ និងដំណើរការសន្តិភាព។

លក្ខណៈ សម្ភារ លំយោធា ដែលមានវិជ្ជាជីវៈ
និងភាពចាស់ទុំ គឺការប្រកាន់ខ្ជាប់នូវវិន័យ តម្លៃជា
យោធា និងការគោរពនីតិវិធី រួចនាសម័ត្តន្តយោធាណា
ដែលយាយីលើជនស៊ីវិល ស្មុគ្រគ្រង់ គឺមិនបាទអនុវត្ត
ទៅតាមស្តង់ដារយោធាលំដាប់ពិភពលោកនោះទេ។

ពោលគឺយោធាទាំងនោះ កំពុងទទួលយកអត្តចរិត
និងស្តង់ដារក្រមមិនស្របច្បាប់ដែលស្ថិតនៅក្រៅ
ព្រំដែនស្ថាប័នវិជ្ជាជីវៈ ដូចជា អ្នកលេង ជនពល
ចោរ ឬនាំបុគ្គលស៊ីស្ទាប័ន ជាដើម។

យើងគួរតែឆ្ពោះ លទោ សចំពោះ អត្ថបរិតក្មេងខ្ចី
ដែលមិនសមរម្យរបស់អ្នកជិតខាងយើង ហើយ
យើងគួរតែឆ្លើយតបដោយការតាំងចិត្តដ៏ឱឡារិក
និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរជាប្រជាជាតិកម្ពុជា មិនប្រព្រឹត្តទង្វើ
ដោយគ្មានការទទួលខុសត្រូវបែបនេះទេ ហើយយើង
ក៏មិនអាចយល់ដោយសារទង្វើក្មេងខ្ចីរបស់យោធាថៃ
បែបនេះដែរ។

កស្មានការងារអន្តរជាតិពលរដ្ឋមានពាន របស់ថ្ងៃ ឆ្នាំ២០២៥

នាង យ៉ូ

បំណែកគ្រាប់ដែលយោធាថៃវាយប្រហារមកលើទឹកដីប្រទេសកម្ពុជា ពីថ្ងៃទី២៤ ដល់ថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំសង្ឃឹមថាក្រសួងការពារជាតិ នឹងប្រមូលប្រមូល រាល់ភស្តុតាងកាលៈទេសៈ នានាដែលអាចធ្វើទៅបាន ដោយការធ្វើបែបនេះមិនមែនត្រឹមតែស្របទៅតាម ច្បាប់ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងដើម្បីបញ្ចេញតម្លៃ ល នយោបាយក្នុងការធានាបាននូវការពិត អំពីអ្វីដែល បានកើតមានឡើង និងកំពុងតែកើតមាននៅតាមព្រំ ដែន ធានាថាភស្តុតាងទាំងនោះ មិនត្រូវបានបំភ្លៃ សាបរលាប ឬលុបបំបាត់ ដោយភាគីណាមួយ តាមរយៈសកម្មភាពខុសច្បាប់។

ការប្រមូលប្រមូលភស្តុតាង គឺមានវិសាលភាព លើសពីការសម្ភាសន៍ប្រជាជន និងការចងក្រង ឯកសារភស្តុតាង។ ការប្រមូលប្រមូលភស្តុតាង រួម បញ្ចូលទាំងការអភិរក្ស ទីតាំងទុក្ខរងគ្រោះ និងទីតាំង ដែលរងផលប៉ះពាល់ពីសកម្មភាពខុសច្បាប់ ទីតាំង

ជាក់លាក់មួយចំនួននៅក្នុងខេត្តព្រះវិហារ (ដូចជា តំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រយោធាជាដើម) ផ្តល់ឱកាសដល់ រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការកែប្រែទីតាំងទាំងនេះឱ្យទៅ ជាមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពព្រះវិហារ ឬ បូជនីយដ្ឋាន រំលឹក។ មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាព ឬបូជនីយដ្ឋាននេះ នឹង ផ្តល់កិត្តិយស និងផ្តល់ជាទីតាំងទទួលស្គាល់ពីរីកចម្រើន ដែលបានពង្រីកនៅក្នុងអំឡុងពេលការឈ្នានពាន របស់ថ្ងៃ កម្ពុជាអាចមានឱកាសក្នុងថ្ងៃបុណ្យរំលឹក ដល់វិញ្ញាណក្ខន្ធបុព្វការីជន (បុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ) ដើម្បីរំលឹក ជាព្រ័ត្រដល់រដ្ឋាភិបាលរីកចម្រើន ដែលលែងមានជីវិត រស់រានបន្តជាមួយយើងទៀតហើយ។

រាល់អ្វីក៏ដោយដែលយើងធ្វើភស្តុតាងនៃព្រឹត្តិ- ការណ៍ទាំងនោះ ត្រូវតែអភិរក្សទុក។

ព្រឹត្តិការណ៍នៅព្រំដែនបន្តគឺជាការ នៅក្នុងសាវ័ន សម្បទាស្រី រដ្ឋបាលកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ និងថែ

សាវ័ន ប្រជាធិបតេយ្យ

ដកស្រង់ពីឯកសារលេខ D០១៧/៥១

ន.ប ៦. ៨. ៧/៧

វិភាគសភាពការណ៍ប្រជាសម្បទា
ពីថ្ងៃ៣១ កក្កដា ដល់ ៦ សីហា ១៩៧៧

១ - ព្រឹត្តិការណ៍នៅព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ

ក- ដំណើរ

- វិទ្យុអាមេរិក អូស្ត្រាលី និងវិទ្យុឯទៀត ថ្ងៃ៤-៥ សីហា ឱ្យដំណឹង៖ បន្ទាប់ពីថ្ងៃ២ សីហា សភាពការណ៍នៅតែតឹងតែង នៅក្នុងសាវ័ន សម្បទាស្រី ថៃបានបញ្ជូនអាវុធផ្សាងជាជំនួយដល់កងទ័ពខ្មែរ ៦ខាងកម្ពុជា ក៏បានបង្កើនកម្លាំងដែរ។ ប្រជាជននៅក្នុងសាវ័ន១.០០០នាក់ រត់ចេញពីភូមិៗ ថៃស្លាប់២៧នាក់ ថៃនិងក្រែវិជាន ថៃនិងដោះស្រាយតាមវិធានការទូត និងយោធា។ ថៃនឹងយកបញ្ហានេះ ទៅសន្និសីទកំពូលអាស៊ាន។

- វិទ្យុសំឡេងប្រជាជនថៃ ថ្ងៃ៣១ កក្កដា និងថ្ងៃ ៥ សីហា ថ្កោលទោសរដ្ឋការយោធាបាត់កក ដែលរកឃើញកម្ពុជា បន្ទាប់ពីទម្លាក់ហេតុនៅក្នុងភូមិ៣ និងភូមិសាវ័ន និងសម្បទាស្រី។

- វិទ្យុបាត់កក ថ្ងៃ៤ សីហា៖ ឱ្យដំណឹងអំពីរដ្ឋទូតថៃ នៅម៉ាឡេស៊ី និងយាយពីព្រឹត្តិការណ៍នៅតាមព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ។ ថៃស្លាប់២៧នាក់ ថៃចង់ទាក់ទងកម្ពុជាតែគ្នា បើមួយៗ នេះជារយៈកាល ដល់ពេលថៃត្រូវប្រើមធ្យោបាយខាងទូត និងយោធា។ វិទ្យុនេះ ក៏ផ្សាយថា ថៃនិងក្រោយពីថ្ងៃសុក្រនេះ នៅសន្និសីទកំពូលបានធ្វើសម្ភាសន៍កាសែតថា ថៃថ្ងៃក្រោយមុខជាមានប៉ះទង្គិចគ្នាទៀត។ កម្ពុជាមានបញ្ហាផ្ទៃក្នុង។ កម្ពុជាមានប៉ះទង្គិចរៀងរាល់ថ្ងៃ និង លាវ ដែរ។ វិទ្យុបាត់កកបានឱ្យដំណឹងទៀតថា៖ កាសែតសៀមរដ្ឋបាលស្រុក អាយុធ្យា អគ្គសេនាធិការរង តើថៃមានយកដល់ខ្មែរក្បត់មកដាក់តាមព្រំដែនបានជាមានរឿងជាមួយកម្ពុជា។ វាឆ្លើយថា មិនដឹងទេ កិច្ចការនេះស្រេចលើក្រសួងមហាផ្ទៃ។

- វិទ្យុអាមេរិក ថ្ងៃ៤ សីហា៖ រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសិរីសុធីបុរី រាជរាត្នីណា ថាការប៉ះទង្គិចនៅព្រំដែនកម្ពុជា និងថៃ មិនមែនជាការបាត់អារម្មណ៍សំខាន់របស់សន្និសីទអាស៊ានទេ ព្រោះមុននេះ ក៏ធ្លាប់មានរឿងរ៉ាវយ៉ាងដូច្នេះដែរ។

- វិទ្យុអាមេរិក ថ្ងៃ៥ សីហា៖ ថៃនិងឥតនិយាយដល់កម្ពុជា ចំពោះ វាគ្មានលើកបញ្ហាប៉ះទង្គិចព្រំដែនទេ គ្រាន់តែថាថៃកំពុងប្រឈមមុខជាមួយប្រទេសកម្ពុជា។

ខ-វិភាគ

មូលហេតុដែលនាំឱ្យវាណ្ណៈ កាន់អំណាចថៃ បង្កឡើងនិងឈាសនាប្រឆាំងយើង គឺ៖

- ឈោ ធានថៃ ចង់បានអំណាច អុក ឡុកយើង ជំរុញសភាពការណ៍ធ្វើរដ្ឋប្រហារប្រឆាំងអា ថា និទម្ភ
- វាណ្ណៈ កាន់អំណាចថៃ និងសេអ៊ីអា ដឹងច្បាស់ថា ខ្សែចារកម្មវាត្រូវខូចខ្ចី វាអុក ឡុកយើងពីខាងក្នុង មិនបាន ម្ល៉ោះហើយវាធ្វើអុក ឡុកយើងពីខាងក្រៅ។
- ប្រជាជនថៃ វាយវាកាន់តែខ្លាំង វាឈោ សនាប្រឆាំងយើងក្នុងកោលបំណងបង្កើនសិទ្ធិប្រជាជនថៃ ពីការលំបាកនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច និងពីបញ្ហាលំបាកក្នុងជីវភាពរស់នៅ វាចង់ប្រមូលមតិអាស៊ានឱ្យគាំទ្រវា ជួយវាខាងយោធា ហើយកុំឱ្យម៉ាឡេស៊ី ដែលមានបញ្ហាព្រំដែនជាមួយថៃដែរ ទាក់ទងល្អជាគូភាគីជាមួយកម្ពុជា។ ម៉្យាងទៀត វាចង់បង្កើនមតិអន្តរជាតិដែរ មិនឱ្យឃើញសភាពការណ៍ដុះដាលរបស់វា និងបរាជ័យនៅបេតុង ហើយវាក៏ចង់ឱ្យអាស៊ាន និងអាមេរិក ជួយវាថែមទៀត។

ទិសវិវត្តនៃសភាពការណ៍នេះ៖

- ថ្ងៃក្រោយ វានៅតែអុក ឡុកយើងទៀត ទោះបីវាបរាជ័យជាបន្តបន្ទាប់ក៏ដោយ។
- ប្រជាជនថៃ វាយវាកាន់តែខ្លាំង
- ប្រទេសអាស៊ាន គ្មានកម្លាំងយោធា ជួយវាទេ ប្រទេសនីមួយៗជាសមាជិក មានបញ្ហាលំបាករបស់ខ្លួន។ ទំនាស់ពីទឹកដី រវាងថៃ និងម៉ាឡេស៊ី មិនអាចដោះស្រាយរួចទេ បន្ទាប់ពីទស្សនកិច្ចយើងនៅប្រទេសកេ វាណ្ណៈ កាន់អំណាចស៊ីងបុរី និងម៉ាឡេស៊ី យល់ថា បើកម្ពុជានៅជាប្រទេសឯករាជ្យ នាំឱ្យចំណេញដល់អាស៊ាន។ ការដែលថៃ មិនហ៊ានលើកបញ្ហាប៉ះ ទង្គិចនៅព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ បញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា វាឯកោក្នុងចំណោមប្រទេសអាស៊ាន។
- អាមេរិក ក៏ខ្វែងខ្វែងជើង គ្មានមធ្យោបាយ ជួយថៃគ្រប់គ្រាន់ទេ។
- ថៃ មានការប៉ះ ទង្គិចព្រំដែន ប្រទេសភូមា និងលាវ ដោះស្រាយមិនបាន។

បច្ច័យចំពោះបដិវត្តន៍យើង៖

- ព្រឹត្តិការណ៍នេះ គ្មានប៉ះពាល់ដល់ថា នៈអន្តរជាតិនៃបដិវត្តន៍យើងទេ គេឃើញថៃមានបញ្ហាព្រំដែនជាមួយប្រទេសជិតខាងទាំងអស់ ក្នុងរយៈកាលកន្លងទៅ។ វានៅតែឯកោដដែលក្នុងចំណោមប្រទេសអាស៊ាន និងលើឆាកអន្តរជាតិ។
- ខាងយោធា វាបន្តអុក ឡុកយើង។ ទោះបីវាខានយើងខ្លះ វាគ្មានលទ្ធភាពអ្វីវាយចូលយកទឹកដីយើងទេ។

គ-វិធានការណ៍

- បន្តកៀងគរមិត្តឱ្យយល់នយោបាយប្រទេសយើងថែមទៀត។ រកឱកាសចំណេញ យើងចេញសេចក្តីប្រកាស ហើយនឹងឆ្លើយវាយសម្រុកលើថៃ ក្នុងឋានៈយើងជាអ្នកមានប្រៀប។
- ណែនាំស្ថានទូតយើង ឱ្យឈោ សនា តាមខ្លឹមសារលិខិតរំលឹក និងលិខិតយើងទៅថៃ ចុះថ្ងៃ៤ និង ៧ កុម្ភៈ ១៩៧៧។
- ឱ្យព័ត៌មាន ទស្សន និងកោលដំហរយើង ទៅស្ថានទូតនៃប្រទេសជាមិត្តខ្លះ ប្រចាំនៅភ្នំពេញ៖ ចិន កូរ៉េ, អាល់ប៉ាណី, រ៉ូម៉ានី, យូហ្គោស្លាវី។

២ - សន្និសីទកំពូល អាស៊ាន

ក- ដំណឹង

- វិទ្យុនាទា ថ្ងៃ៤ និង ៥ សីហា៖ សន្និសីទកំពូលអាស៊ាន បើកប្រជុំថ្ងៃ៤ សីហា នៅកូឡា ឡាំពួរ រួចមានជួបរដ្ឋមន្ត្រីទី១ ជប៉ុន អូស្ត្រាលី និងនូវវិលហ្សេ ឡង់។
- ថា និន និយាយពីបញ្ហាសន្តិសុខប្រទេសថៃថា មានកុម្មុយនីស្តកំរាមកំហែង។
- ម៉ារកូស ថា ហ្វីលីពីន ឈប់ទាមទារ សាបាហ៍ ពីម៉ារ ឡស៊ី។

ខ- វិភាគ៖ ការប្រជុំកំពូលអាស៊ាន ធ្វើឡើងក្នុងសភាពមួយដែល

- វណ្ណៈ កាន់អំណាចប្រទេសនីមួយៗ លំបាកកាន់តែខ្លាំងដោយប្រជាជនតស៊ូកាន់តែខ្លាំង។ ទូទាហរណ៍នៅខាងត្បូងថៃ យុទ្ធនាការស្ម័គ្រចិត្តប្រឆាំងយក វាត្រូវស្លាប់៣០២ក្បាល រួចស្ទើរ៤២៤ ចាប់ជាលើយ៨៧ ក្បាល ធ្លាក់ទទួលរងគ្រោះ និងយន្តហោះ១១ ឯសភាពការណ៍សេដ្ឋកិច្ចវាចុះដុនដាបទៅៗ។
- ទំនាស់ពីបញ្ហាទឹកដី និងដលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចរវាងប្រទេសជាសមាជិក នៅតែស្រួចស្រាវដដែល។
- សហប្រតិបត្តិការរវាងប្រទេសអាស៊ានដែលមានគម្រោង១០ឆ្នាំមកហើយ ពុំបានចេញផ្លូវជាជាក់ស្តែងទេ។

ទិសវិភាគរបស់អាស៊ាន៖

- វិធានការណ៍ទាំង ឡាយ ដែលសន្និសីទកំពូលនេះលើកឡើង មិនអាចទប់ទល់បដិវត្តន៍នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ទេ។ ការដែលប្រទេសចក្រពត្តិអាមេរិកអាមេរិក ឱ្យប្រទេសជប៉ុន អូស្ត្រាលី និងនូវវិលហ្សេ ឡង់ មកពង្រឹងរបបអាណានិគមនិយមថ្មីនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ពុំអាចសម្រេចទេ ពីព្រោះមធ្យោបាយវាមានព្រំដែន។ ជប៉ុនមកជិះជាន់ កេងប្រវ័ញ្ចកាន់តែខ្លាំង ធ្វើឱ្យប្រជាជនរឹតតែតស៊ូខ្លាំងទៀត។ សភាពការណ៍របស់វណ្ណៈ កាន់អំណាច កាន់តែដុនដាបទៅៗ។
- ដោយឡែក វិធានការយោធា រវាងប្រទេសនិងប្រទេស ជាតូភាគី គ្មានប្រសិទ្ធភាពទេ ពីព្រោះវាខ្សោយ។ ទៅអនាគត វាបរាជ័យទៀត។ ប្រទេសចក្រពត្តិ និងប្រទេសអាស៊ាន គ្មានទុននយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីឱ្យអាស៊ាន ទៅជាបក្សសម្ព័ន្ធយោធាកើតទេ។
- ជាមួយវៀតណាម វាខំសម្រុះសម្រួល។ ធាតុស៊ីវិល និងនាយទុន ឆាប់ស៊ីគ្នាដែរ។
- ជាមួយយើង ចង់ប្រមូលយើង ឬចង់ទាក់ទងកាន់តែខ្លាំង។ ជារួម វាខ្លាចកំរូបបដិវត្តន៍យើង តែជាប្រយោជន៍ចំពោះមុខ អាកប្បកិរិយារួម គឺចង់សម្រួលជាមួយយើង។

បច្ច័យដល់បដិវត្តន៍យើង៖ ការដែលសន្និសីទកំពូលអាស៊ាន មាននិយាយដល់ការដែលវាចង់ទាក់ទងល្អជាមួយយើង ហើយមិនគាំទ្រថៃ នាំឱ្យយ៉ាងនេះបដិវត្តន៍យើងលើឆាកអន្តរជាតិ ឡើងថែមទៀត។

គ-វិធានការ

- រៀបចំទទួល រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសម៉ារ ឡស៊ីឡីល្អ ក្នុងសំណូមពរបែងចែកពីថៃ។

៣ - គត់សង្ខេប៖

ដំណឹងស្តីពីវៀតណាម និងលាវ គ្មានអ្វីធំដុំដែលនាំឱ្យយើងវិភាគពិនិត្យទស្សន៍ និងកោលដំហាយយើងទេ។ សភាពការណ៍វា រឹតតែដុនដាបឡើង។ ប្រតិភូចេញទៅក្រៅ សុំជំនួយគេ កាន់តែច្រើនឡើង។ មានការប្តូររដ្ឋមន្ត្រីកសិកម្មវា ឱ្យទប់នាយក វីជី កុង សមាជិកការិយាល័យនយោបាយ មកកាន់កសិកម្ម។

៤ - សេចក្តីសន្និដ្ឋាន៖ ការយោសាសរបស់ថៃដើម្បីវាយប្រហារ និងឯកោយើង ដោយយកព្រឹត្តិការណ៍នៅព្រំដែនជាលេសត្រូវបរាជ័យ ហើយវាត្រូវឯកោខ្លួនវានៅសន្និសីទអាស៊ាន ក៏ដូចនៅលើសកលលោក។ នេះបង្ហាញឱ្យឃើញថា យ៉ាងនេះបដិវត្តន៍យើង នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងនៅលើសកលលោក ខ្លាំងក្លា។

យ៉ាង សុផានៈ អតីតជនរក្សាស្នូលនៅជំរំណាងចាន់

ឡូឡា ជាតិ

យ៉ាង សុផានៈ (រូបខាងស្តាំ) ផ្តល់បទសម្ភាសន៍ទាក់ទងនឹងជំរំណាងចាន់ ដល់លោក ឡូឡា ជាតិ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលដោះស្រាយ
វាលវែង (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ យ៉ាង យ៉ាង ហៅ យ៉ាង សុផានៈ ភេទស្រី អាយុ៧៥ឆ្នាំ កើតនៅភូមិកោកខ្សាច់ ឃុំប្រទេ ឃ្លាង ស្រុកដង្កោ ខេត្តកណ្តាល។ សព្វថ្ងៃ ខ្ញុំរស់នៅក្នុងភូមិ សាមគ្គីមានជ័យ សង្កាត់អូរជ្រៅ ក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្ត បន្ទាយមានជ័យ។ ខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ អ៊ូ យ៉ាង ហៅ ស្លៀនស្លឹក អតីតទាហានបារាំងនៅជាមួយលោក ពុទ្ធសាយ។ គាត់បានស្លាប់នៅពេលខ្ញុំមានអាយុ៤ឆ្នាំ។ ចំណែកម្តាយឈ្មោះ អ៊ូ ឈិន គឺជាអ្នកចម្រៀង អាប៊ែរ។ គាត់បានស្លាប់នៅពេលខ្ញុំមានអាយុ៧ឆ្នាំ។ ខ្ញុំមានបងប្អូនបង្កើតចំនួន២នាក់។ បងស្រីខ្ញុំបានស្លាប់ ក្នុងសម័យប៉ុល ពត។

កាលពីនៅកុមារខ្ញុំមិនបានចូលរៀនទេ។ មុន ពេលម្តាយខ្ញុំស្លាប់ ឪពុកម្តាយឈ្មោះ អ៊ូ ឈិន បាន សុំខ្ញុំពីម្តាយឪពុកជួយមើលថែកូនគាត់ ដោយប្រាប់ ថា នឹងឱ្យខ្ញុំចូលរៀនសូត្រ។ ប៉ុន្តែក្រោយពេលម្តាយ ខ្ញុំស្លាប់ទៅ ខ្ញុំបានសុំឪពុកម្តាយចូលរៀនអក្ខរកម្ម ប៉ុន្តែ ប្រពន្ធច្បាប់ខ្ញុំឈ្មោះ ហ៊ីង មិនឱ្យខ្ញុំចូលរៀន និង បានឱ្យខ្ញុំដើរឃ្វាលកោរ រកទស ជញ្ជាំងត្រី អូសកំពិស រើសខ្យង រើសក្តាម ដកព្រលឹក និងដាំត្រកូនលក់។

នៅឆ្នាំ១៩៦៨ ពេលខ្ញុំមានអាយុ១៧ឆ្នាំ ម្តាយមីងឈ្មោះ ហ៊ីង បានបង្ខំឱ្យខ្ញុំរៀបការជាមួយ ប្តីទីមួយ ឈ្មោះ ចៅ នួន នៅទួលកោកទាំងដែលខ្ញុំ

មិនដែលស្គាល់គ្នាសោះ។ ឪពុកម្តាយប្តីខ្ញុំគឺជាអ្នកធ្វើ
ចម្ការនៅស្រុកស្ទឹងត្រែង ខេត្តកំពង់ចាម។

នៅឆ្នាំ១៩៧០ ខ្ញុំមានកូនស្រីម្នាក់ឈ្មោះ យ៉ាង
លីម។ ក្រោយមកលោកខត្តមសេនីយ៍ លន់ នល់
បានធ្វើរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចព្រះបាទ នរោត្តម
សីហនុ ពេលនោះប្តីខ្ញុំបានចូលទៅហាងកន្សែងស
(កងពលកន្សែងស) ដែលអាមេរិកកាន់កាប់
ផ្ទាល់នៅទួលគោក។ បន្ទាប់មកប្តីរបស់ខ្ញុំបានទៅ
រៀនយុទ្ធសាស្ត្រយោធានៅប្រទេសវៀតណាម។
ក្រោយពេលត្រឡប់មកពីប្រទេសវៀតណាមវិញ
ប្តីរបស់ខ្ញុំបានទៅនៅបន្ទាយរយៈពេល៦ខែ ដែល
មានទីតាំងនៅ ទល់មុខព្រលានយន្តហោះពោធិ៍ចិន
គង។ ប្តីរបស់ខ្ញុំផ្លាស់ប្តូរទីតាំងប្រយុទ្ធជាមួយកងទ័ព
ខ្មែរក្រហមនៅតាមផ្លូវជាតិលេខ២ ផ្លូវជាតិលេខ៤
និងរហូតដល់ខេត្តព្រះវិហារ។ ចំណែកខ្ញុំបានរស់នៅ
ទួលគោកជាមួយម្តាយមីងខាងម្តាយ។ នៅក្នុងរបប
សាធារណរដ្ឋខ្មែរបានបង្កើតបន្ទាយនៅត្រពាំងព្រាយ
បន្ទាយដើមអំពិល និងបន្ទាយភ្នំបាសិត។

នៅឆ្នាំ១៩៧២ ប្តីខ្ញុំបានត្រឡប់មករស់នៅ
បន្ទាយត្រពាំងព្រាយ ហើយបានមកយកខ្ញុំ និងកូន
ទៅរស់នៅជាមួយ។ ពេលនោះខ្ញុំសម្រាលបានកូន
ប្រុសម្នាក់ទៀតឈ្មោះ ព្រីម។ បន្ទាប់មកខ្ញុំ និងប្តី
បានផ្លាស់ទៅភ្នំបាសិតនៅទួលសាករ(ខាងលិច
ព្រែកញ្ជៅ)។ ក្នុងឆ្នាំដែល មេបញ្ជាការប្តីរបស់ខ្ញុំ
ឈ្មោះ លោកតា អ៊ុន កូរ បានឱ្យឈ្មោះ កាប់ប៉ារ៉ា
សែបមួយមកឱ្យខ្ញុំថា អ៊ី សុដាន ហើយខ្ញុំ បានប្តូរ
ទៅជាឈ្មោះ យ៉ាង សុដាន វិញ។ ខ្ញុំរស់នៅក្នុង
បន្ទាយជាមួយកូនៗពីរនាក់ រីឯប្តីចេញទៅវាយក្នុង
សមរភូមិ។ បន្តមកទៀត ខ្ញុំបាននាំកូនទៅរស់នៅ
ទួលគោកជាមួយឪពុកមាឈ្មោះ អ៊ុង លឿង វិញ។
នៅឆ្នាំ១៩៧៤ ខ្ញុំ និងប្តីបានផ្លាស់ប្តូរពីបន្ទាយត្រពាំង
ព្រាយទៅខេត្តប៉ៃលិនរស់នៅក្នុងបន្ទាយអូរតាវ៉ៅ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានវាយដណ្តើម
បានទីក្រុងភ្នំពេញ ខ្ញុំ និងប្តីបានធ្វើដំណើរទៅជាមួយ

ចៅហ្វាយខេត្តបាត់ដំបងឈ្មោះ សេក សំអាត បងថ្ងៃ
របស់ខ្ញុំឈ្មោះ មាស ចាន់ណាវ៉ៃត ពាក់ស័ក្តិ៥ និង
នាយ ទាហានផ្សេងទៀតចាកចេញដោយបានដឹក
អគ្គី១៤បាវ ចេញពីខេត្តបាត់ដំបងអមដោយរថក្រោះ
ចំនួន៩គ្រឿងបម្រុងចូលទៅប្រទេសថៃ។ ប្តីរបស់ខ្ញុំ
បងថ្ងៃ និងចៅហ្វាយខេត្តបាត់ដំបង និងនាយ ទាហាន
ផ្សេងទៀតបានទៅស្នាក់នៅព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ
ចំនួន២យប់។ មុនចូលទៅទឹកដីថៃ ភាគីថៃបានប្រាប់
ថា ប្រសិនបើចង់ចូលក្នុងដីថៃត្រូវទៅតែខ្លួន មិនឱ្យ
នាំយកអ្វីទៅជាមួយទេ។ បងថ្ងៃរបស់ខ្ញុំមិនទុកចិត្ត
ថៃ ឆ្លើយ និងបាននិយាយជាភាសាបារាំងថា យើងកុំ
ភ័យ កាលណាយើងទៅដល់ដីថៃ ហើយចាប់យើងជា
ឈ្មើយសឹក អាមេរិកកាន់មកយកយើងទៅហើយ។
គាត់ចង់និយាយថា យើងជាអ្នកដំណើរមិនបាច់ភ័យ។
បងថ្ងៃរបស់ខ្ញុំ មានកូនទាហានម្នាក់ទៅតាម ហើយ
ប្រាប់ថាខ្មែរក្រហមចូលដល់សាលាខេត្តបាត់ដំបង
ហើយ និងសុំទាហានជំនាន់សម្តេចឪដូយធ្វើការឱ្យ
របបខ្មែរក្រហម។ បន្ទាប់មកបងថ្ងៃ និងប្តីរបស់ខ្ញុំបាន
បកត្រឡប់មកវិញ។ ចំណែក សេក សំអាតបានដឹកនាំ
រថក្រោះ ទាំង៩គ្រឿងចូលទៅក្នុងទឹកដីថៃ។ ខ្ញុំនិង
ប្តី ព្រមទាំងបងថ្ងៃបានត្រឡប់មកស្នាក់នៅបន្ទាយ
អូរតាវ៉ៅវិញ។ ប្តីនិងខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមហៅចំនួន
ពីរលើក គឺលើកទី១) បន្ទាប់ពីត្រឡប់មកពីព្រំដែន
បានរយៈពេលបីថ្ងៃ ខ្មែរក្រហមបានហៅប្តីខ្ញុំឱ្យទៅ
ទទួលសម្តេចឪ ហើយខ្ញុំបានដាក់ខោអាវទាហានឱ្យ
គាត់ចំនួន៣សម្រាប់ និងឱ្យគាត់ពាក់ស័ក្តិ៥ដែល។
ខ្មែរក្រហមបានដាក់ទាហានសម្តេចឪ និងទាហាន លន់
នល់ នៅដោយឡែកពីគ្នា និងឈរតាមឋានៈគូន ទី១
ខ្ញុំបានប្រជាជននិយាយតាមគ្នាថា បងថ្ងៃរបស់ខ្ញុំត្រូវ
បានខ្មែរក្រហមកុហកថានឹងយកទៅទីក្រុងភ្នំពេញ
ប៉ុន្តែបាននាំយកទៅបាញ់សម្លាប់ចោលនៅភ្នំជិបតី។
ក្រោយមកប្តីខ្ញុំបានត្រឡប់មកប៉ៃលិនវិញ។ នៅលើក
ទីពីរ ប្តីរបស់ខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមហៅទៅម្តងទៀត
ហើយបានបាត់ដំណឹងរហូតតែម្តង។ នៅពេលនោះ

ខ្ញុំមានកូនក្នុងផ្ទៃ។ បន្ទាប់មកខ្មែរក្រហមជម្លៀសខ្ញុំ ចេញពីប៉ែលីនទៅកាន់បរិបូរណ៍សង្គ្រាម ខេត្តបាត់ដំបង។

បន្ទាប់មក ខ្ញុំ និងកូនពីរនាក់ រួមទាំងអ្នកដទៃទៀតបានធ្វើដំណើរទៅវត្តបួនជួរ ក្នុងខេត្តបាត់ដំបង។ ពីបរិបូរណ៍សង្គ្រាមកវត្តបួនជួរមានចម្ងាយប្រហែល ៧គីឡូម៉ែត្រ។ ខ្ញុំបានប្រគល់ស្បូវយកមកក្រងរួច ឆ្អឹងទៅប្រក់ខ្ទមដោយខ្លួនឯងទាំងមានផ្ទៃពោះ។ ខ្ញុំរស់នៅវត្តបួនជួរគឺបានហូបឯកជន ដោយខ្ញុំដើររកកល់ ល្អិតកល់ចេកស្វាយឱ្យកូនហូប។ ខ្ញុំកាប់ដើមចេកមួយដើមបកយកបណ្តាល ហើយដាក់អង្ករមួយក្តាប់និងបង់អំបិលបន្តិចបន្តួចដើម្បីបបរឱ្យកូនហូប។ កូនស្រីច្បងរបស់ខ្ញុំស្តុមខ្លាំងណាស់ ចំណែកកូនប្រុសរបស់ខ្ញុំហើមក្បាលជង្គង់ ដោយខ្ទះជីវជាតិ។ ក្រោយមកខ្ញុំសម្រាលកូនស្រីទី៣ ប៉ុន្តែរយៈពេល៤ខែក្រោយមកកូនរបស់ខ្ញុំបានស្លាប់ដោយសារខ្ញុំមិនមានទឹកដោះឱ្យកូនឡើយ។ ខ្ញុំបានបីកូនទៅកប់ដោយខ្លួនឯង។ បន្ទាប់មកបងស្រីធម៌របស់ខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តយកប្តីទីពីរដែលជាប្រជាជនមូលដ្ឋាន ព្រោះប្តីទីមួយរបស់គាត់បានស្លាប់ដោយធ្លាក់យន្តហោះហើយ។ ខ្ញុំបានទៅនៅជាមួយគាត់ក្នុងក្រុមប្រជាជនចាស់ដើម្បីបានបាយឱ្យកូនហូប។ ខ្ញុំត្រូវធ្វើការងារដោយប្រើកម្លាំង ទើបបានបាយហូប និងចិញ្ចឹមកូនៗ។ ខ្មែរក្រហមបានបង្ខំឱ្យខ្ញុំរៀបការជាមួយបុរសចំណាស់ម្នាក់ដែលជាប្រជាជនចាស់ ប៉ុន្តែខ្ញុំបានបដិសេធ។ បន្ទាប់មកខ្មែរក្រហមបានបង្ខំឱ្យយកប្តីជាយោធាពិការដែលជីវិតពេលនោះខ្ញុំបានបដិសេធម្តងទៀតដោយនិយាយថាពុកអើយ ខ្ញុំសូមទោសដល់ខ្ញុំមិនទាន់ចេះច្បាប់សង្គមនិយមទេ ហើយក៏ខ្ញុំមិនទាន់កសាងខ្លួនខ្ញុំបានដែរ ដូច្នេះខ្ញុំមិនទាន់រៀបការទេពុក ខ្ញុំសុំនៅកសាងខ្លួនសិន ទើបខ្មែរក្រហមយល់ព្រម។

នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំបានស្ម័គ្រចិត្តរៀបការជាមួយប្តីទីពីរ ឈ្មោះ រឿង សារីន។ ប្តីខ្ញុំនៅក្នុងកងអារឈើ។ ក្រោយរៀបការរួច ខ្ញុំរស់នៅវត្តបួនជួរដដែល។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្មែរក្រហមបាននិយាយថា

អ្នកណាចង់មករស់នៅតំបន់កំពង់ព្វាយអាចមករស់នៅបានពេលនោះខ្ញុំនឹកគិតឃើញថា ប្រហែលជាមានបងប្អូនមកពីភ្នំពេញនៅទីនោះ ទើបខ្ញុំសុំខ្មែរក្រហមទៅរស់នៅកំពង់ព្វាយ។ រយៈពេលប្រហែល៣ខែក្រោយមក កងទ័ពវៀតណាមបានវាយចូលដល់ខេត្តបាត់ដំបង ពេលនោះខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមកៀរទៅបណ្តាក់។ ខ្ញុំរស់នៅបណ្តាក់បានរយៈពេល១ខែ កងទ័ពវៀតណាមបានចូលទៅដល់ ទើបកៀរពួកខ្ញុំចេញពីបណ្តាក់ទៅនៅបន្ទាយម៉ឺនចិន(បច្ចុប្បន្នជម្រកពុមពុយ) ទីរួមខេត្តបាត់ដំបងវិញ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៩ ប្តីរបស់ខ្ញុំបានទៅរកស៊ីរត់ពន្ធនៅជំរំជនភៀសខ្លួន។ ចំណែកខ្ញុំនៅលក់ក្រណាត់នៅជម្រកអណ្តូងចេញ ខេត្តបាត់ដំបង។

នៅឆ្នាំ១៩៨១ ខ្ញុំបាននិរ្ទ័យចេញពីបាត់ដំបងទៅស្វាយស៊ីសុផុន ដោយអស់សោហ៊ុយមាស៣ហ៊ុន។ បន្ទាប់មកខ្ញុំបានចុះដើរថ្មើរជើងពីស្វាយស៊ីសុផុនទៅចំការក្នុងចេញពីចំការក្តៅតាមអូរតាម៉ាកាត់ទៅស្រុកស្វាយចេកដើម្បីទៅកាន់ជំរំថ្មី។ ពេលនោះមានប្រជាជនដែលស្គាល់ប្តីខ្ញុំបានជួនខ្ញុំចេញពីជំរំថ្មីទៅកាន់ជំរំណាស់ចាន់ដែលប្តីខ្ញុំកំពុងរស់នៅ។ នៅពេលទៅដល់ជំរំណាស់ចាន់ ខ្ញុំបានជួបប្តីធ្វើជាទាហានជំរំ ដោយស្លៀកសម្លៀកកប់ពាក់ជំរំនៅជាមួយលោក យុត សុខន កងវរសេនាតូចលេខ៦០២។ ដំបូង ខ្ញុំប្រាប់ប្តីថាមិនចេះរស់នៅក្នុងបន្ទាយទេ ទើបខ្ញុំផ្លាស់មករស់នៅក្រៅបន្ទាយជាមួយជនភៀសខ្លួនដទៃ។ ទិដ្ឋភាពនៅជំរំណាស់ចាន់ គឺមានសង់ខ្ទមមានដូចប្រក់ស្បូវ និងរោងមួយចំនួនប្រក់តង់កៅស៊ូនៅលើទឹកដីរបស់កម្ពុជា។ ខ្ទមមួយចំនួនសង់នៅផ្ទាល់ដីរឹងមួយចំនួនទៀតប្រជាជនកាប់ឈើតូចៗធ្វើរោងខ្ពស់ដុតពីដី។ ប្រជាជនក្នុងជំរំទៅកាប់ឈើនិងប្រគល់ស្បូវក្រងប្រក់ខ្ទមស្នាក់នៅដោយខ្លួនឯង។ ប្រជាជនមួយចំនួនបានទិញស្បូវទៅប្រក់ដំបូល។

នៅក្នុងជំរំណាស់ចាន់ត្រូវបានបែងចែកជា១៣សង្កាត់ មានសង្កាត់១ រហូតដល់សង្កាត់១៣ និងមាន

មេក្រុម និងចៅសង្កាត់។ ខ្ញុំ និងប្តីបានរស់នៅសង្កាត់៣ នៅជួរទី៤ ដែលមានចៅសង្កាត់ឈ្មោះ តា ត្រី។ ខ្ញុំបានឃើញប្រឡាយ និងទំនប់ ដែលខណ្ឌចែកព្រំដែន ប្រទេសថៃ និងប្រទេសខ្មែរមានចម្ងាយប្រហែល ៥០០ម៉ែត្រពីជំរំណាងចាន់ (ក្នុងទឹកដីរបស់កម្ពុជា) ។ នៅក្បែរទំនប់ថៃមានដីវាលធំ ដែលទុកសម្រាប់ អង្គការសហប្រជាជាតិមកបើកអគ្គីឱ្យជនភៀសខ្លួន កម្ពុជា។ យូអិនប្រូ បានបើកអគ្គីឱ្យខ្ញុំ និងប្រជាជន ភៀសខ្លួនក្នុងមួយសប្តាហ៍ម្តង។ យូអិនប្រូ បើកអគ្គីឱ្យ មនុស្សស្រី មិនចិញ្ចឹមមនុស្សប្រុសទេ។ ប្រធានជំរំ ណាងចាន់ ឈ្មោះ ជា វិទ្យុឈុត មានប្រពន្ធទី១ឈ្មោះ សារី និងប្រពន្ធទី២ឈ្មោះ យាយ តាប៉ា (ជនជាតិ ថៃ) រស់នៅស្រុកតាប៉ា ប្រទេសថៃ។ អនុប្រធាន ជំរំណាងចាន់មានឈ្មោះ ខ្មែរ រ៉ា ជា ទាហាន, ឈ្មួយ ម៉ារីន, លោក សារីន, លោក យុត សុខន មេបញ្ជាការ ប្តីរបស់ខ្ញុំ និងមានអ្នកផ្សេងទៀត។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំបាន ប្រកបមុខរបរលក់ចាប់ហួយនៅក្នុងជំរំណាងចាន់ ដោយទិញទំនិញពីថៃ។ ថៃបានយកអីវ៉ាន់មកលក់ ដូចជា ស្ករ ប៊ីចេន ខោអាវ ស្បែកជើង កង់ឡាន ពោះរៀនកង់ ឡាន និងក្រណាត់។ ខ្ញុំបានទិញពីថៃ ដើម្បីលក់បន្ត។ ប្រជាជនខ្មែរមួយចំនួនបានរែកត្រី អន្លង់ និងមាន់ ហើយមួយចំនួនទៀតបានបររទេះកោ ដឹកត្រីឆៀត ត្រីឆ្កែ ស្ករឆ្មោត ផ្លែដូង ម្ហូរ ស្លា ប្រហុក អំបិលមកលក់នៅជំរំណាងចាន់។ ខ្ញុំបានទិញរបស់ ទាំងអស់យកទុកលក់នៅក្នុងផ្សារសង្កាត់៤ ក្នុងជំរំ ណាងចាន់។ នៅសង្កាត់១៣ មានផ្សារមួយទៀត និង មានខ្មែរយកកម្ទេចមាសទៅលក់ឱ្យថៃផងដែរ។

នៅឆ្នាំ១៩៨២ ប្អូនដឹងមួយរបស់ខ្ញុំ បាននាំ កូន៣នាក់របស់ខ្ញុំនៅខេត្តបាត់ដំបង ឱ្យមករស់នៅ ក្នុងជំរំណាងចាន់ ជាមួយខ្ញុំ។ កូនៗរបស់ខ្ញុំ បាន ចូលរៀននៅក្នុងជំរំណាងចាន់។ ខ្ញុំនិងប្តីមានទំនាក់ទំនង ជាមួយជនជាតិថៃឈ្មោះ ថៃ ផៃ ដែលជាអ្នករកស៊ី ដូចគ្នា។ នៅថ្ងៃមួយក្នុងសង្កាត់៧ ពួកទាហានឈុត ខ្មៅ បានចាប់ស្ត្រីម្នាក់ដែលកំពុងដកស្មៅដី ឡើង

នៅជិតវត្តណាងចាន់ យកទៅរំលោភនៅជើងភ្នំ ហើយប្តីជាជនពិការបានទៅជួយ។ ក្រោយមកទាហាន បានបាញ់សម្លាប់ទាំងប្រពន្ធនិងប្តីចោល បន្ទាល់ទុក កូនកំព្រាចំនួន៤នាក់។

នៅឆ្នាំ១៩៨៣ ពេលខ្ញុំសម្រាលបានកូនប្រុស បានរយៈពេល១ខែ កងទ័ពវៀតណាមបានវាយបែក ជំរំណាងចាន់។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំបានរត់ចេញពីជំរំណាងចាន់ ទៅកាន់ជំរំថ្មី។ នៅជំរំថ្មីមានប្រាសាទមួយ (ព្រះអង្គ ខ្មៅ) ថៃបានយកបាត់ហើយ។ ក្រោយមកខ្ញុំបានចេញ ពីជំរំថ្មីមករស់នៅជំរំណាងចាន់វិញ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំបាន ចេញពីជំរំណាងចាន់ទៅរស់នៅអូរឃីជាន់។ ក្រោយមក ទៀត ខ្ញុំប្តី និងកូនៗត្រូវបានដឹកចេញពីអូរឃីជាន់ទៅ កាន់ជំរំសាយធ្នូ។ នៅជំរំសាយធ្នូមានទាហានថៃ និង ខ្មែរសុរិន្ទឈ្មោះ សៅ, តៃ, ដន បានធ្វើបាបប្រជាជន ខ្មែរនៅក្នុងជំរំខ្លាំងណាស់ ដោយវៃទាត់ជាក់ខ្មែរ។ ថ្ងៃមួយថៃបានជួលកូនក្មេងឱ្យដុតជំរំសាយធ្នូ ដើម្បី ឱ្យអង្គការសហប្រជាជាតិ និងប្រជាជនខ្មែរទិញស្បូវ តង់កៅស៊ូ ឆ្នាំង ចាន វែក ស្លាព្រា បូស្សី ល្អស ដែក គោលពីប្រជាជនថៃ។ ក្រោយមកទៀត ខ្ញុំសម្រាល បានកូនប្រុសទី៥ ត្រូវនឹងឆ្នាំដូត ទើបប្តីខ្ញុំបានទៅ ជួយលក់ថ្នាំជក់នៅក្នុងជំរំ។ នៅពេលនោះ ទាហាន ថៃជាខ្មែរសុរិន្ទ បានចាប់ប្តីខ្ញុំឱ្យអង្គុយរួចយកជើង ជាន់លើភ្នៅ ហើយបានយកកាំបិតទាហានចាក់ក្បាល ប្តីរបស់ខ្ញុំ និងបង្កឱ្យដឹកស្រា ក្រែមថ្នាំជក់។ ប្តីខ្ញុំបាន រត់រួចចូលទៅខាងរដ្ឋបាលដើម្បីឱ្យជួយ។ បន្ទាប់មក ប្តីខ្ញុំបានត្រឡប់មកអូរឃីជាន់វិញ ហើយបានទៅវាយ ជាមួយខ្មែរក្រហមនៅវាលសាយសាមីនក្នុងយុំ ចំណោម ស្រុកមង្គលបុរី ខេត្តបាត់ដំបង ប៉ុន្តែជា អកុសលកាត់បានត្រូវក្រាប់ស្លាប់។ ចំណែកសាកសព មិនអាចយកមកបានឡើយ។

នៅឆ្នាំ១៩៩២ ខ្ញុំបានត្រឡប់មករស់នៅប្រទេស កម្ពុជាវិញ។

អោក ព្រីម៖ អតីតកូនសិស្សរៀននៅជំរំណាងចាន់

ដូច ជាតិ

ខ្ញុំឈ្មោះ អោក ព្រីម អាយុ៥៤ឆ្នាំ កើតនៅ ទីក្រុងភ្នំពេញ។ បច្ចុប្បន្ន ខ្ញុំរស់នៅភូមិទឹកថ្លា សង្កាត់ ទឹកថ្លា ក្រុងសេរីសោភ័ណ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ ខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ អោក វ៉ាត ហៅ ចៅ ឆ្មារ គឺជា អតីតទាហាន លន់ នល់ (ស្លាប់សម័យប៉ុល ពត) និងម្តាយឈ្មោះ យ៉ាង សុផាន បច្ចុប្បន្នរស់នៅ ជ្រោយប្រីត។ ខ្ញុំមានបងប្អូនចំនួន៥នាក់ ក្នុងនោះ មានស្រីម្នាក់។ ខ្ញុំគឺជាកូនប្រុសទីពីរនៅក្នុងគ្រួសារ។ ខ្ញុំមានប្រពន្ធឈ្មោះ ខែ សំបូរ សព្វថ្ងៃអាយុ៤៥ឆ្នាំ។ ក្រោយរៀបការយើងមានកូនចំនួន៣នាក់ ក្នុង នោះមានកូនស្រីម្នាក់។

នៅឆ្នាំ១៩៧៩ កងទ័ពវៀតណាមបានវាយ ចូលមកដោះ ទីក្រុងភ្នំពេញ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំនិងក្រុម គ្រួសារត្រូវបានកងទ័ពវៀតណាមកៀរចេញពី ទីក្រុងភ្នំពេញឱ្យទៅរស់នៅខេត្តបាត់ដំបង ដែល ស្ថិតនៅជាប់ស្ពានថ្មថ្មី។ ពេលចូលមករស់នៅក្នុង ខេត្តបាត់ដំបង ម្តាយខ្ញុំបានប្រកបរបរលក់ត្រី ដើម្បី បានលុយយកផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពនៅក្នុងគ្រួសារ។

នៅឆ្នាំ១៩៨០ ម្តាយខ្ញុំបានរៀបការប្តីថ្មី មាន ឈ្មោះ រឿន សារីន គឺជា ទាហានប៉ារ៉ា នៅជំរំណាងចាន់ ចាស់។ ក្រោយពីរៀបការរួច ប្តីថ្មីរបស់ម្តាយខ្ញុំបាន ធ្វើដំណើរត្រឡប់ទៅជំរំណាងចាន់ចាស់វិញ ព្រោះ គាត់គឺជា ទាហានប៉ារ៉ា ដែលត្រូវមើលការខុសត្រូវ ប្រជាជននៅក្នុងជំរំណាងចាន់។ បន្ទាប់មកទៀត ម្តាយខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តផ្លាស់ចេញពីស្ពានថ្មថ្មី ដើម្បី ទៅរស់នៅជាមួយប្តីថ្មីរបស់ម្តាយខ្ញុំនៅជំរំណាងចាន់ ដែលស្ថិតនៅក្នុងទឹកដីខ្មែរជាប់ព្រំដែនប្រទេសថៃ។ នៅពេលនោះ ខ្ញុំមានអាយុ១០ឆ្នាំ ម្តាយមិនខ្ញុំបាន

អោក ព្រីម ភេទប្រុស អាយុ៥៤ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្នរស់នៅភូមិទឹកថ្លា សង្កាត់ទឹកថ្លា ក្រុងសេរីសោភ័ណ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ជិះកង់ ខុបខ្ញុំ និងបងស្រីផ្លាស់ចេញពីខេត្តបាត់ដំបង ដើម្បីសំដៅទៅរស់ជាមួយប្តីថ្មីម្តាយខ្ញុំនៅជំរំ ណាងចាន់ ដោយជិះកង់ឆ្លងកាត់ភូមិសូរិយា ហើយ បានសម្រាកនៅភ្នំសូរិយាចំនួនមួយយប់ ដើម្បីយក កម្លាំងធ្វើដំណើរថ្ងៃស្អែកបន្តទៀត។ លុះព្រឹកឡើង ខ្ញុំ បងស្រី និងម្តាយមីង បានបន្តដំណើរដោយឡែក ជើងជាមួយមេខ្យល់ និងអ្នករត់ពន្លឺ ដើម្បីសំដៅទៅ ជំរំណាងចាន់។ បន្ទាប់ពីធ្វើដំណើរដល់ស្ពានអិល ក្រុមចោរបានចេញមកប្លន់អ្នករួមដំណើរជាមួយ

នៅឆ្នាំ១៩៨៨ ខ្ញុំនិងម្តាយបានលូចរត់ពីជំងឺសាយភាយ ហើយធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់តាមភ្នំត្រពាំង បានឡើងទៅនៅស្វាយ ក្នុងគោលបំណងធ្វើដំណើរឡើងទៅទីក្រុងភ្នំពេញ ដើម្បីទិញអាវុធជុះក្បាលក៏បយកមកលក់នៅផ្សារថៃ។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩០ អង្គការយូអិនប្រូ ដឹកខ្ញុំចេញពីជំងឺសាយភាយមករស់នៅទីក្រុងប្រទេសកម្ពុជាវិញ។ ពេលចេញពីព្រំដែនថៃ ខ្ញុំនិងម្តាយបានធ្វើដំណើរចូលមករស់នៅក្នុងភូមិទឹកថ្លា សង្កាត់ទឹកថ្លា ក្រុងសេរីសោភ័ណ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។

នៅឆ្នាំ១៩៩៧ ខ្ញុំបានរៀបការប្រពន្ធ។ បន្ទាប់ពីរៀបការរួចខ្ញុំចុះឈ្មោះចូលធ្វើជា ទាហានរដ្ឋាភិបាល

កម្ពុជានៅក្នុងដំណើរដែលស្ថិតនៅក្នុងកងពលលេខ១២ ដែលគ្រប់គ្រងដោយលោក ឡូ វ៉ែន។ បន្ទាប់មកកងពលលេខ១២ ត្រូវបានប្រប្រែប្រួលក្លាយជាមួយកងពលលេខ៧។ កងពលលេខ២១ និងកងពលលេខ១២ ទៅជាកងពល៥១ ប្រចាំការនៅស្រុកព្រះនេត្រព្រះ។ បន្ទាប់មកទៀត ខ្ញុំត្រូវបានលោក ឡូ វ៉ែន កាត់ឈ្មោះបន្តឱ្យខាងយោធព៌ភូមិភាគ៥ ដែលគ្រប់គ្រងដោយលោក ប៊ុន សេង។

នៅឆ្នាំ២០០០ ខ្ញុំលាលប់ពីទាហានមកជួយប្រពន្ធលក់ដូរវិញ។ ខ្ញុំ និងប្រពន្ធបានប្រកបរបរលក់ដូរ ហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ។

អោក ព្រឹម ផ្តល់បទសម្ភាសន៍ដល់ ឡុង ដានី នាយកមជ្ឈមណ្ឌលផ្សះផ្សារវាលវែង។
(បណ្តុះបណ្តាលសហគមន៍)

អ្នក ជី៖ អភិវឌ្ឍន៍ក្រសួងរដ្ឋបាល

ដូច ជាតិ

ខ្ញុំឈ្មោះ អ្នក ជី អាយុ៦៤ឆ្នាំ កើតនៅភូមិ ពាមរក ឃុំពាមរក ស្រុកពាមរក ខេត្តព្រៃវែង។ ខ្ញុំ មានឪពុកឈ្មោះ អៀ ហៅ អ្នក ជនជាតិខ្មែរ កើត នៅភូមិអន្លង់ចក ឃុំកំពង់ត្របែក ស្រុកកំពង់ត្របែក ខេត្តព្រៃវែង។ នៅឆ្នាំ១៩៧០ ឪពុកខ្ញុំបានស្លាប់ ដោយសារសង្គ្រាម។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ នុប ហា ជនជាតិខ្មែរ កើតនៅភូមិពាមរក ឃុំពាមរក ស្រុក ពាមរក ខេត្តព្រៃវែង។ ខ្ញុំមានបងប្អូនស្រីបង្កើត ចំនួន៤នាក់។ ខ្ញុំគឺជាកូនពៅនៅក្នុងគ្រួសារ។ បងស្រី ទី១) ឈ្មោះ សារីន សព្វថ្ងៃរស់នៅខេត្តសៀមរាប, បងស្រីទី២) ឈ្មោះ រ៉ូន (ស្លាប់នៅទីក្រុងភ្នំពេញ), បងស្រីទី៣) ឈ្មោះ សារី រស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញ និងទី៤) ខ្ញុំ រស់នៅខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ ខ្ញុំមាន ប្តីឈ្មោះ គូ ប៊ុ ស្លាប់នៅឆ្នាំ១៩៩២។ ខ្ញុំមានកូន ចំនួន២នាក់ ក្នុងនោះមានកូនប្រុសម្នាក់។

អ្នក ជី សព្វថ្ងៃរស់នៅក្នុងឃុំទឹកថ្លា ស្រុកសិរីសោភ័ណ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រំលឹកកាលពីកុមារភាពគឺគ្រួសារខ្ញុំត្រូវរៀនសូត្រ លំនៅក្នុងរយៈពេលបួនខែបូកនូវឆ្នាំម្តង ព្រោះឪពុក របស់ខ្ញុំគឺជាប៉ូលីសដែលតែងតែផ្លាស់ទៅធ្វើការងារ ជាច្រើនទីតាំងដូចជា៖ ស្រុកកំពង់ចាម, ដូង, ព្រះស្តេច, កោះរកា និង តាកែត ក្នុងខេត្តព្រៃវែង។ ដូច្នេះខ្ញុំមិន សូវបានរៀនសូត្រជាប់លាប់ទេ។ នៅពេលនោះមានតែ បងស្រីទីមួយឈ្មោះ សារីនដែលនៅបន្តការសិក្សា នៅសាលាពាមរក ខេត្តព្រៃវែង ពីព្រោះគាត់រស់នៅ ជាមួយម្តាយម្តង។ ខ្ញុំជាមួយបងស្រីទីពីរ និងទីបីត្រូវ ទៅតាមឪពុកម្តាយទាំងអស់គ្នា។ បងស្រីច្បងខ្ញុំបាន រៀនរហូតដល់ថ្នាក់ទី៦សស។ ក្រោយពេលឪពុកខ្ញុំ ស្លាប់ម្តាយខ្ញុំបាននាំកូនៗមករស់នៅអ្នកល្បើងក្នុងខេត្ត ព្រៃវែង និងប្រកបមុខរបរលក់ដូរអីវ៉ាន់ចាប់ហួយ។

នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហម ចូលមកដល់អ្នកល្បើង គ្រួសារខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហម ជម្លៀសដោយឡើងជើងទៅកាន់ភូមិមាត់ព្រៃ ឃុំ ឈើកាច់ ស្រុកបាគ្នា ខេត្តព្រៃវែង។ បន្ទាប់មកទៀត ខ្មែរក្រហមជម្លៀសគ្រួសារខ្ញុំទៅនៅភូមិអន្លង់ចក ឃុំកំពង់ត្របែក ស្រុកកំពង់ត្របែក ខេត្តព្រៃវែង ដោយត្រូវធ្វើដំណើររយៈពេល១យប់រហូតដល់ព្រឹក។ ខ្មែរក្រហមបានចាត់ឱ្យគ្រួសារខ្ញុំស្នាក់នៅផ្ទះតូចមួយ ក្នុងភូមិអន្លង់ចក ដើម្បីធ្វើការងារពលកម្មជាមួយ ប្រជាជនមូលដ្ឋាន។ គ្រួសារខ្ញុំពិតជាពិបាកខ្លាំងណាស់

ព្រោះជាប្រជាជនថ្មីៗ ខ្មែរក្រហមបានចាត់តាំងខ្ញុំឱ្យមើលថែក្មួយស្រីឈ្មោះ នី និងឈ្មោះ ណា និងត្រូវធ្វើការងារស្នាក់នៅ ដក និងធ្វើដំណើរមកមនុស្ស។ នៅតាមសហករណ៍ខ្ញុំត្រូវដឹករណ្តមួយបួនសម្រាប់បត់ជើងធំៗ ដំបូងខ្ញុំត្រូវដឹករណ្តធំល្មមមួយរួចយកបន្ទុកឈើចំនួន២ទៅដាក់លើមាត់រណ្តសម្រាប់បត់ជើងធំៗនៅពេលបងប្អូនទៅបត់ជើងធំរួចខ្ញុំត្រូវទៅប្រមូលលាមកយកមកដាក់ជូនជាមួយដេរ និងដើមទ្រូនខ្មែរត្រចៀកលាយគ្នារួចយកទៅដាក់ហាលថ្ងៃ។ នៅពេលហាលស្ងួតខ្ញុំប្រមូលច្រកកាត់ទុលយកទៅដាក់នៅផ្ទះបាយ។ ចំណែកបងស្រីខ្ញុំ ធ្វើការងារនៅក្នុងល័តជីកព្រែក ជីកប្រឡាយ និងលើកទំនប់ធំៗ។ ខ្ញុំ និងបងស្រីចេញទៅធ្វើការងាររៀងៗខ្លួន។

នៅពេលខ្ញុំមានអាយុ១២ឆ្នាំ ខ្មែរក្រហមផ្លាស់ខ្ញុំចូលក្នុងកងចល័ត និងតម្រូវឱ្យធ្វើការងាររែកដីនិងដកស្នូលជាក្រុម។ ការងាររែកដី គឺប្រធានកងបានវាស់ដីគុណជាម៉ែត្រការ៉េ។ ទំនប់ដែលខ្ញុំចូលរួមកសាងមានឈ្មោះថា «ទំនប់ព្រែកជីកស្ថិតនៅក្នុងភូមិបឹងខ្យង»។ ពេលយប់ប្រធានកងចាត់តាំងខ្ញុំឱ្យដេរស្លឹកឆ្នោតចំនួន១០កណ្តប។ ខ្ញុំដេរស្លឹកឆ្នោតគ្រប់ចំនួនទើបបានសម្រាក។ ខ្ញុំត្រូវស្នាក់នៅជាមួយកងកុមារដដែល។ ខ្មែរក្រហមបានចែកបបរឱ្យកុមារម្នាក់មួយរែក ហូបជាមួយសម្លដើមចេក, ត្រកួន និងព្រលិតជាដើម។ ម្តាយខ្ញុំតែងតែឈូសកល់ល្អនិងកល់ចេកពូតយកទៅស្ងោរលាយអង្ករមួយក្តាប់ឱ្យកូនហូប។ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម យើងគ្មានអំបិលហូបគ្រាប់គ្រាន់ទេ ប្រជាជនហូបសាបៗទើបធ្វើឱ្យមានអាការៈហើមដៃ, ជើង និងក្បាលជង្គង់។

គ្រួសារខ្ញុំរស់នៅក្នុងភូមិអន្លង់ចកបានរយៈពេល១ឆ្នាំ ម្តាយខ្ញុំត្រូវជាប់នឹងការក្បត់ ដោយសារខ្មែរក្រហមស៊ើបដឹងថា «ម្តាយរបស់ខ្ញុំមានប្តីជាប៉ូលីស»។ ខ្មែរក្រហមបានហៅម្តាយខ្ញុំទៅប្រជុំនៅភូមិអន្លង់ចករួចហើយបាត់ដំណឹង។ អ្នកភូមិអន្លង់ចកម្នាក់បានឱ្យប្រាប់ខ្ញុំថា «អង្គការយកម្តាយក្មួយទៅសម្លាប់ហើយ»។ ខ្ញុំបានឮហើយនាំបងប្អូនអង្គុយរង់ចាំប្រជាជនដដែលនោះបានប្រាប់ខ្ញុំថា «ក្មួយកុំយំអីប្រយ័ត្នអង្គការយក

ទៅសម្លាប់ចោលទាំងអស់គ្នា»។ ខ្ញុំបានតបថា «យកទៅក៏យកចុះ ព្រោះខ្ញុំអាណិតម្តាយខ្ញុំណាស់» ខ្ញុំនាំបងប្អូនយំរហូតដល់ដេកលក់។ ពេលយប់ម្តាយខ្ញុំមកកោះទារួចនិយាយថា «កូនមែកវិញហើយ»។ ខ្ញុំបើកទារមកបានឃើញម្តាយ ធ្វើឱ្យខ្ញុំត្រេកអររហូតដល់ស្រក់ទឹកភ្នែក។ ខ្ញុំបានរត់ទៅឱបម្តាយជាប់ៗ ម្តាយខ្ញុំត្រឡប់មកផ្ទះមិនបានប៉ុន្មានថ្ងៃផង ប្រធានកងបានហៅត្រឡប់ទៅវិញ។ លើកនេះខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនម្តាយខ្ញុំយកទៅសម្លាប់នៅភូមិបឹងខ្យង យុំកំពង់ត្របែក ស្រុកកំពង់ត្របែក ខេត្តព្រៃវែង។ ពេលម្តាយខ្ញុំស្លាប់ បងប្អូនខ្ញុំត្រូវនៅជាមួយមីង។ ប្តីបងស្រីខ្ញុំឈ្មោះ សារ៉ា នី ក៏ត្រូវបានខ្មែរក្រហមយកទៅសម្លាប់នៅវត្តកន្សោមអក ស្ថិតក្នុងភូមិកន្សោមអក យុំកន្សោមអក ស្រុកកំពង់ត្របែក ខេត្តព្រៃវែង ពេលនោះដែរ ព្រោះគាត់ជាអតីតទាហានលទ្ធផល។

ខ្ញុំរស់នៅភូមិអន្លង់ចករហូតដល់កងទ័ពវៀតណាមចូលមករំដោះនៅឆ្នាំ១៩៧៩ ទើបគ្រួសារខ្ញុំធ្វើដំណើរដោយថ្មើរជើងមករស់នៅក្បែរវត្តនិរោធស្ថិតក្នុងភូមិកោះនរា សង្កាត់និរោធ ខណ្ឌច្បារអំពៅក្រុងភ្នំពេញ។ គ្រួសារខ្ញុំមកដោយសារតែបងស្រីដ៏ដូនមួយឈ្មោះ សំមាន ធ្លាប់ធ្វើការងារនៅស្ថានទូតចិនក្នុងសម័យ លទ្ធផល។ យើងរស់នៅច្បារអំពៅហើយបង សំមាន ធ្វើជាគ្រូពេទ្យ។ ខ្ញុំនៅផ្ទះជាបាយនិងចិញ្ចឹមជ្រូក។ កាលនោះបងស្រីទីមួយមានកូនពីរនាក់ហើយ ចំណែកបងស្រីទីពីររៀបការនៅចំការមនឆ្នាំ១៩៧៩ រីឯបងទី៣ និងរូបខ្ញុំគឺនៅលីវ។

នៅឆ្នាំ១៩៨០ បងសំមានបានធ្វើដំណើរទៅជំរុំជនភៀសខ្លួនតាមរយៈមេខ្យល់។ ខ្ញុំ និងបងសារ៉ា នីព្រមទាំងកូនទាំងពីរបានធ្វើដំណើរទៅតាមក្រោយ។ ខ្ញុំនិងបងសារ៉ា នីព្រមទាំងក្មួយទាំងពីរបានធ្វើដំណើរដោយថ្មើរជើងមកចំណតរថភ្លើងទីក្រុងភ្នំពេញ។ យើងបានជិះរថភ្លើងពីទីក្រុងភ្នំពេញមកចុះនៅចំណតរថភ្លើងខេត្តបាត់ដំបង ហើយបានខ្ញុំឈប់សម្រាកនៅខេត្តបាត់ដំបងចំនួន២យប់ៗ បន្ទាប់មកខ្ញុំបានជិះឡានមកឈប់សម្រាកនៅស្វាយស៊ីសុផុនមួយយប់ៗ លុះស្អែកឡើង ខ្ញុំបានជិះរ៉ឺម៉កទៅសម្រាកនៅសួរិយា

(និមិត្តកូនដំរី) មួយយប់ទៀត។ ខ្ញុំឱ្យប្រាក់ទៅមេខ្យល់ ដើម្បីនាំខ្ញុំទៅកាន់ជំរំណាងចាន់។ ខ្ញុំទាំង៤នាក់បានដើរចេញពីសួរិយាទៅសួរអីល្អបបន្តទៅជំរំណាងចាន់ ដោយប្រើរយៈពេលពេញមួយថ្ងៃនៅពេលខ្ញុំធ្វើដំណើរតាមផ្លូវក៏បានជួបទាហានប៉ារ៉ា។ ពេលទាហានប៉ារ៉ាសួរនាំ ខ្ញុំបានប្រាប់ថាខ្ញុំចូលទៅបើកអគ្គិសនីបូម។

ពេលទៅដល់ជំរំណាងចាន់ដំបូង ខ្ញុំស្នាក់នៅកន្លែងចែកអគ្គិសនីឃើញមនុស្សជាច្រើន ប្រជាជនដែលទៅមុនមានផ្ទះដែលបារាំងចែកឱ្យ។ ផ្ទះមិនធំទេ គឺល្មមរស់នៅមួយគ្រួសារ។ ផ្ទះទាំងនោះនៅផ្ទាល់ដីនិងមានសរសរស្រួច ជញ្ជាំងបាំងស្លឹកចាក់ និងដំបូលប្រក់ស្លឹកចាក់។ ផ្ទះត្រូវសង់ជាជួរៗ នៅជំរំណាងចាន់ ខ្ញុំឃើញមានមនុស្សរស់នៅច្រើនគ្រួសារណាស់។ ជំរំណាងចាន់មានជនភៀសខ្លួនរស់នៅចម្រុះ មានទាំងគ្រួសារកងទ័ព និង គ្រួសារជនភៀសខ្លួន។ ខ្ញុំនិងបងសាវ៉ាន ព្រមទាំងក្មួយចំនួន២នាក់បានរស់នៅសង្កាត់ទី៣ មានមេភូមិឈ្មោះតាត្រី។ ជំរំណាងចាន់ គឺជាទឹកដីខ្មែរដែលបារាំងបានធ្វើជំរំឱ្យប្រជាជនខ្មែររស់នៅ។ ដូនតាខ្ញុំបាននិយាយថាភ្នំដងរែក គឺជាឧទាហរណ៍ចែកទឹកដីកម្ពុជា-ថៃ។ ខ្ញុំមិនទាន់មានគ្រួសារទេ នៅជំរំណាងចាន់ មានប្រធានជំរំឈ្មោះ ជារីទ្វីលុត។ នៅ

ពេលនោះមានអង្គការកាកបាទក្រហម យូអិចប្រូ បានដឹកអគ្គិសនីចែកឱ្យប្រជាជនដល់ជំរំណាងចាន់។

នៅឆ្នាំ១៩៨២ ខ្ញុំបានរៀបការជាមួយប្អូនឈ្មោះ គូ ប៊ុ ធ្វើជាទាហានប៉ារ៉ាប្រចាំនៅជំរំណាងចាន់។ ប្អូនខ្ញុំកើតនៅក្នុងឃុំទឹកថ្លា ស្រុកសិរីសោភ័ណ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ ខ្ញុំបានជួបប្អូននៅជំរំណាងចាន់ ក្បែរជម្រកស្រះ ទឹកអូរជ័យ និងបានរៀបការនៅទីនោះ។

នៅឆ្នាំ១៩៨៣ ខ្ញុំសម្រាលបានកូនមួយ។ ប្អូនខ្ញុំបានសុំច្បាប់មកលេង និងមកមើលថែខ្ញុំ ប៉ុន្តែបានតែពីរទៅបីថ្ងៃក៏ត្រូវត្រឡប់មកបន្ទាយវិញ។

អំឡុងឆ្នាំ១៩៨៤ ឬឆ្នាំ១៩៨៥ គ្រួសារខ្ញុំបានផ្លាស់ទៅរស់នៅក្នុងជំរំណាងចាន់ នៃជំរំសាយធ្នូ ក្នុងទឹកដីថៃ។ ថៃបានធ្វើរបស់ល្អស្រស់ពីនូវជំរំសាយធ្នូ។ នៅក្នុងជំរំសាយធ្នូមានជំរំជាច្រើនទៀត ដូចជាជំរំណាងចាន់ ជំរំដងរែក ជំរំណាយីន និងជំរំអូរហុក ជាដើម។

នៅឆ្នាំ១៩៩២ ប្អូនខ្ញុំស្លាប់ក្នុងជំរំសាយធ្នូ បន្ទាប់មកខ្ញុំបានត្រឡប់មករស់នៅស្រុកកំណើតខាងប្អូន មួយគ្រួសារខ្ញុំត្រូវរស់នៅជាមួយបងថ្ងៃដល់ឆ្នាំ១៩៩៣ ខ្ញុំប្រកបមុខរបរលក់បាយ ហើយលក់រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន។

អ្នន ធី ផ្តល់បទសម្ភាសន៍ដល់ ឡុង ដានី នាយកមជ្ឈមណ្ឌលដោះស្រាយវាលវែង (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សំ បាត់ណាក់ ៖ ជំនួញគ្រោះដោយធាហានថៃ ព័ន្ធយកដី និងផ្ទះ ភោគ្យកម្មព្រៃបាត់

ឡូ ជានី

សំ បាត់ណាក់ (រូបខាងឆ្វេង) ផ្តល់បទសម្ភាសន៍អំពីហេតុការណ៍ដែលកងទ័ពថៃចូលមកវាយលួសបន្ទាត់ដីរបស់ពួកគេ និងដីប្រជាជននៅក្នុងភូមិព្រៃបាត់ ឃុំអូរឃីជាន់ ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ សំ បាត់ណាក់ ភេទប្រុស អាយុ៤០ឆ្នាំ ប្រពន្ធឈ្មោះ រឿន ធារី អាយុ ៣៩ឆ្នាំ មានកូនចំនួន ៣នាក់ (ស្រី២)។ ខ្ញុំមានស្រុកកំណើតនៅ ស្រុកខត្តត្តិ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិព្រៃបាត់ ឃុំអូរឃីជាន់ ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។

ខ្ញុំតាមម្តាយឪពុក មករស់នៅភូមិព្រៃបាត់ ឃុំអូរឃីជាន់តាំងពីអាយុ១២ឆ្នាំ។ ម្តាយឈ្មោះ សំ សារ៉ែន ឪពុកឈ្មោះ អ៊ុំ ធី រស់នៅភូមិព្រៃបាត់ទាំងអស់គ្នា។ ខ្ញុំមានបងប្អូនចំនួន៤នាក់ (ស្រីម្នាក់) ខ្ញុំជាកូនទី២។

ខ្ញុំមកដល់ភូមិព្រៃបាត់ដំបូងមានប្រជាជាជនប្រមាណ៥គ្រួសារ។ ប្រជាជន៥គ្រួសារភាគច្រើនមករកស៊ី មានគ្រួសារខ្ចី, គ្រួសារចក់, គ្រួសារតាបាក់,

គ្រួសារយាយសក់ស, និងគ្រួសារយាយបបរ។ ភូមិព្រៃបាត់ដំបូង ឆ្លើយមានគ្រាប់មីនស្ទើរគ្រប់កន្លែង។ គ្រួសារខ្ញុំមិនអាចដើរទៅណាបាន សូម្បីកន្លែងខ្ញុំនៅនេះក៏មានគ្រាប់មីន ហើយកន្លែងមានសុវត្ថិភាពប្រមាណត្រឹម១០ម៉ែត្របួនជ្រុងអាចរស់នៅបាន។ បន្ទាប់មកខ្ញុំទិញអីវ៉ាន់ពីថៃ ដើម្បីលក់បន្តនៅប្រទេសខ្មែរ។ ខ្ញុំធ្វើដំណើរជិះកង់ពីភូមិព្រៃបាត់ គ្រង់កាត់ផ្លូវតូចល្មមចូលទៅទឹកដីថៃ ដើម្បីទិញអីវ៉ាន់។ ខ្ញុំជិះកង់ពីផ្ទះទៅព្រំប្រទល់ចម្ងាយ៧០០ទៅ៨០០ម៉ែត្រចូលដល់ផ្លូវថៃ។ ខ្ញុំចេញចូលទៅថៃ ជំនាន់នោះផ្លូវគ្មានគ្រួសារកៅស៊ូទេ ចំណែកប្រទេសថៃមិនទាន់ជឿនលឿនទេ។

ខ្ញុំធ្លាប់ទៅ ស្នើ ឈ្នួលនៅ ប្រទេសថៃ ធ្វើដំណើរ ចេញពីផ្ទះ ពីព្រលឹម ដល់ ល្ងាចត្រឡប់មកផ្ទះវិញ។ ដល់ឆ្នាំ២០០០ ខ្ញុំរៀបការប្រពន្ធ បន្តរស់នៅជាមួយ ម្តាយឪពុកពីរឆ្នាំ ទើបបែកផ្ទះមករស់នៅជាមួយ ប្រពន្ធនិងកូននៅភូមិត្រពាំងនំដៃល។

ថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៧ ខ្ញុំរត់ទៅនៅ ប្រាសាទ ស្តុកកក់ធំ មានចម្ងាយ៤ គីឡូម៉ែត្រពីភូមិត្រពាំងនំ។ ខ្ញុំធ្វើដំណើរថ្មើរជើងតាមផ្លូវតូចមួយ ចូលដល់ប្រាសាទ ស្តុកកក់ធំ ហើយភ្នងប្រាសាទមានព្រះពុទ្ធខ្មៅធំមួយ ព្រះអង្គ ធ្វើពីសំរិទ្ធ។ ក្រោយមកខ្ញុំបានចូលទៅលេង ប្រាសាទស្តុកកក់ធំម្តងទៀត ប៉ុន្តែប្រពន្ធខ្មៅត្រូវ បានបាត់ចេញពីប្រាសាទ។

ថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ទាហានថៃបាន ចូលមកវាយកម្ទេចបន្ទាយ ទាហានខ្មែរនៅភូមិត្រ

ពាំង រួចទើបត្រឡប់ទៅវិញ។ ភូមិត្រពាំងនំពីមុនមក មិនដែលមានទំនាស់ជាមួយថៃទេ ទើបតែនៅថ្ងៃទី ១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ ទាហានថៃបើកឡានជំនុំនួន បីគ្រឿង (ឡានដឹកកងទ័ព) ចូលមកដាក់បន្ទា ល្អស ពីទ្វារផ្ទះ និងដឹកភូមិត្រពាំងនំតែម្តង។ ខ្ញុំមិនហ៊ានរើ បន្ទា ល្អសចេញពីដីទេ រង់ចាំអាជ្ញាធរដោះស្រាយ តាមសន្តិវិធី។ ដ៏ខ្ញុំចំនួន១ ហិកតាត្រូវបានទាហានថៃ ព័ទ្ធបន្ទា ល្អស។

បង្កើត ល ឡានកំលេង ១៤៣ ចម្ងាយប្រមាណ៣ គីឡូម៉ែត្រពីភូមិត្រពាំងនំប៉ែកនិរតី និងបង្កើត ល ឡាន កំលេង ១៤២ មានចម្ងាយប្រហែល៥ ទៅ ៦ គីឡូម៉ែត្រពី ភូមិត្រពាំងនំប៉ែកពាយ័ព្យ។ បង្កើត ល ឡានកំលេង ១៤២ ស្ថិតនៅជាប់ប្រាសាទស្តុកកក់ធំ។

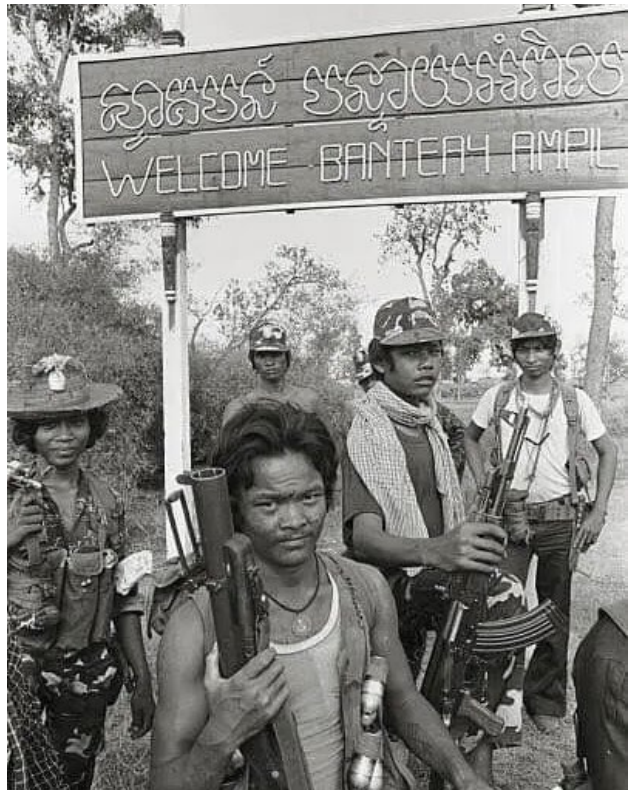
រូបរាប់ពីស្តាំ៖ លោក ឡាន យ៉ុង អ្នកឆ្លងឆ្នើយព័ត៌មានប្រចាំខេត្តបន្ទាយមានជ័យ, លោក ឡាន ដានី និងលោក សុខ វណ្ណៈ នៅមុខរបង ល្អសបន្ទាដែលកងទ័ពថៃព័ទ្ធមកផ្ទះនិងរឹបសំប្រជាជននៅភ្នងភូមិត្រពាំងនំ ឃុំអូរឃ្លីជាន់ ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ជំរំអំពិល

សោម ប៊ុនថន

ជំរំអំពិល ឬ ជំរំប៊ីងអំពិល ឬ ជំរំបន្ទាយអំពិល មានមូលដ្ឋានស្ថិតនៅក្បែរភូមិតា ឆ្នាំ ឃុំកោក ក្រុងស្រុកថ្មប្លែក ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ក្នុងទឹកដីប្រទេសកម្ពុជា និងនៅទល់មុខនឹងព្រំដែនភូមិបាទសាវ៉ៃ របស់ប្រទេសថៃ។ ជំរំនេះបង្កើតឡើងដោយលោក ស៊ីន សាន គឺជាប្រធាន និងលោក ខៀន ខែល គឺជាអគ្គសេនាធិការកងទ័ព នៅដើមទសវត្សរ៍ ឆ្នាំ១៩៨០។ ជំរំនេះគឺជាមូលដ្ឋានដ៏សំខាន់របស់ រណសិរ្សជាតិរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរដែលមាន និន្នាការសេរី ដើម្បីធ្វើប្រតិបត្តិការប្រឆាំងនឹងកងទ័ព វៀតណាមដែលមានវត្តមាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ មានយុទ្ធជនជាច្រើនដែលបានចូលរួមនៅក្នុងរណសិរ្ស ជាតិរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរធ្លាប់រស់នៅ និងស្គាល់ ជំរំអំពិល។

អន សំអ៊ុន អាយុ៤៧ឆ្នាំ (ក្នុងឆ្នាំ២០១០) រស់នៅភូមិយាងវៀន ឃុំផ្កា ស្រុកស្វាយចេក ខេត្ត បន្ទាយមានជ័យ បានចូលរួមនៅក្នុងរណសិរ្សនេះ បន្ទាប់ពីកងទ័ពវៀតណាមវាយចូលមកប្រទេស កម្ពុជា នៅដើមខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ដើម្បីផ្តួលរំលំ របបខ្មែរក្រហម។ សំអ៊ុនបានរៀបរាប់ថា ពេលនោះខ្ញុំ រស់នៅតែលក់លក់ ព្រោះឪពុករបស់ខ្ញុំដែលជាអតីត ទាហាន លន់ នល់, ម្តាយរបស់ខ្ញុំរួមទាំងបងប្អូន របស់ខ្ញុំសរុបទាំងអស់៦នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហម សម្លាប់ចោលទាំងអស់។ ខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តទៅនៅជំរំ អំពិលដើម្បីចូលរួមស៊ើបអង្កេតយុទ្ធនាយករណសិរ្សជាតិរំដោះ ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ដឹកនាំដោយលោក ស៊ីន សាន ព្រោះខ្ញុំគិតថារណសិរ្សនេះគឺជាក្រុមមាននិន្នាការ សេរី ចំណែកវៀតណាមប្រកាន់យករបបកុម្មុយនិស្ត។

កងទ័ពរណសិរ្សជាតិរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរនៅជំរំអំពិល មុនពេលចេញទៅប្រយុទ្ធទល់ជាមួយកងទ័ពវៀតណាម នៅ សមរភូមិ នៅឆ្នាំ១៩៨៤។ (រូបថត៖ អា ឡាន ណូហ្គេស)

ជំរំអំពិល ស្ថិតនៅក្នុងទឹកដីខ្មែរ ដែលពេលនោះមាន លោក ស៊ីន សាន គឺជាប្រធានជំរំ, ខៀន ខែល គឺជាអគ្គ សេនាធិការកងទ័ពទូទៅដែលគ្រប់គ្រងលើកងទ័ព របស់រណសិរ្សជាតិរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរនៅតាម ជំរំជាយ៉ាងណាដែលទាំងអស់។ កាលនោះជំរំអំពិលមាន ប្រជាជនដែលជាប្រពន្ធរបស់កងទ័ពរាប់ពាន់នាក់ រស់នៅ។ បន្ទាប់មកលោក កឹម សោភ័ណ្ឌគឺជាអគ្គសេនា កងទ័ពនៅជំរំអំពិល, ខ្ញុំ និងកងទ័ពរណសិរ្សជាតិ

រំដោះ ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរចុះមកសមរភូមិបឹងទន្លេសាប ត្រង់ម្លប់បឹងកំរាង នៅខេត្តកំពង់ធំ ដើម្បីវាយតម្លៃនិង កងទ័ពវៀតណាម ហូតទទួលបានជ័យជម្នះ។ ចំណែក កងទ័ពវៀតណាមពេលនោះបានលើកទឹកចិត្តកង ពលណាដែលវាយឈ្នះកងទ័ពជ្រាំ (កងទ័ពរណសិរ្ស ជាតិរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ) នឹងទទួលបានការទប់ទល់ ជាសាក្សី និងប្រើប្រាស់ ខ្ញុំបានចេញទៅប្រយុទ្ធត ទល់ជាមួយកងទ័ពវៀតណាមនៅសមរភូមិជាច្រើន។ បន្ទាប់មកខ្ញុំចូលរៀនសាលា ៣ ខែនៅបេដីរយៈ ពេល៣ខែ ហើយទទួលបានសញ្ញាបត្រស្មើទទួល ស្គាល់ដោយ ស៊ីន សាន និង ខៀន ខែល។ ខ្ញុំត្រូវបាន ដំឡើងតួនាទីនៅការិយាល័យទី៣ ក្នុងសេនាធិការនៃ កងអនុសេនាធំ។ អំឡុងពេលនោះ អគ្គសេនាធិការ កងទ័ពបានដកខ្ញុំមកនៅផ្នែកកងការពារ និងគ្រប់គ្រង កងកាំភ្លើងធំ។ ខ្ញុំបានបែងចែកកម្លាំងដោយក្នុងមួយ កងកាំភ្លើងធំត្រូវមានកងទ័ព១២ នាក់។ ខ្ញុំគ្រប់គ្រង កងកាំភ្លើងធំបានរយៈពេល៣ខែ អគ្គសេនាធិការ កងទ័ពដំឡើងខ្ញុំឱ្យធ្វើការនៅការិយាល័យទី៤ និង មានតួនាទីជាប្រធានកងវរសេនាតូចលេខ២០៧ ហើយការងារជាច្រើនត្រូវធ្លាក់មកលើខ្ញុំគ្រប់គ្រង។

នៅឆ្នាំ១៩៧២ ខ្ញុំបានវិលត្រឡប់ពីជម្រកសំនៅ ភូមិកំណើតវិញ។ បន្ទាប់ពីបោះឆ្នោតឆ្នាំ១៩៧៣ ខ្ញុំ បានចូលរួមជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលចម្រុះ និងត្រូវបាន បញ្ចូលទៅក្នុងកងពលធំលេខ៧ នៃកងយោធពល ខេមរភូមិន្ទដើម្បីវាយតម្លៃលើជាមួយនិងកម្លាំងខ្មែរ ក្រហម។ ខ្ញុំបានដឹកនាំកម្លាំងរួមទាំងរថក្រោះ៤គ្រឿង វាយខ្មែរក្រហមពីម៉ាត់ ឡូ ហូតដល់ប៉ៃលិន។ នៅឆ្នាំ ១៩៧៤ ខ្ញុំបានឈរឈ្មោះសារជាតិមិននៅពេល ដឹកនាំកម្លាំង ឡើងទៅវាយយកទីតាំងភ្នំត្រ ស្លឹកនៅ ជិតបឹងត្រកួន ក្នុងស្រុកថ្មពួកពីកងទ័ពខ្មែរក្រហម តាមការបញ្ជាផ្ទាល់ពីសម្តេច ហ៊ុន សែន។ ក្រោយមក ទើបសម្តេច ហ៊ុន សែន ឱ្យខ្ញុំមកនៅបន្ទាយ ទាហាន ក្នុងស្រុកស្វាយចេក ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ដែលមាន លោក សូ ចាន់ហេង និងលោក ខូ ឈាន (សព្វថ្ងៃនៅ ភូមិភាគ៥ខេត្តបាត់ដំបង) គឺជាមេបញ្ជាការ។ ខ្ញុំគឺជា

យោធិនពិការ ហើយសព្វថ្ងៃត្រូវបានរំសាយហើយ។

ហា សំ ឃ្យឺន អាយុ៤៨ឆ្នាំ (ក្នុងឆ្នាំ២០១០) សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិយានវៀន ឃុំផ្កា ស្រុកស្វាយចេក ខេត្តបន្ទាយមានជ័យបានរៀបរាប់ថា នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំធ្វើជាយោធាខ្មែរក្រហម នៅកោកដូង ក្នុងស្រុក វ៉ារិន ខេត្តសៀមរាប។ នៅពេលកងទ័ពវៀតណាម ចូលមកដល់តំបន់របស់ខ្ញុំនៅឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្ញុំបានយក កាំភ្លើងលាក់ និងប្រាប់វៀតណាមថា ខ្ញុំមិនមែនជា ខ្មែរក្រហមទេ។ ក្រោយមក ខ្ញុំបានចូលរួមជាមួយ រណសិរ្សជាតិរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរដឹកនាំដោយ លោក ស៊ីន សាន នៅជម្រកបឹងអំពិល។ នៅជម្រកនេះ ភាគច្រើនគឺជាអ្នកតស៊ូ ទាហាន និងប្រពន្ធទាហាន រស់នៅ។ នៅថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ និងថ្ងៃសុក្រ អង្គការ បារាំងមកបើកអង្គរ និងត្រឡប់ទៅស្រុក ខ្លួនដែលត្រូវ ជាប្រពន្ធ និងកូនរបស់ទាហាន ចំណែកទាហានបារាំង មិនបើកឱ្យឆ្លើយ។ នៅពេលប្រពន្ធនិងកូនរបស់ ទាហានទាំងនេះមានជំងឺ អង្គការបារាំងបានព្យាបាល ដោយមិនគិតប្រាក់ឡើយ។ នៅក្នុងជម្រកអំពិល មានកម្មវិធីសម្លៀកបំពាក់ និងរៀនសូត្រ ខ្លួន ទស្សនាដែរ។ ខ្ញុំនិងទាហានជ្រាំ (រណសិរ្សជាតិ រំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ) ដឹកនាំដោយ ខូ ឈាន បានមកវាយតម្លៃលើជាមួយកងទ័ពវៀតណាម និង កងទ័ពរដ្ឋកម្ពុជា ប្រមាណ៣០០នាក់ នៅបន្ទាយឆ្មារ ក្នុងស្រុកថ្មពួក ហើយចាប់បាន៥គ្រោះពីរគ្រឿង រថយន្តដឹកទឹកចំនួនពីរគ្រឿង និងបាញ់ឆេះរថក្រោះ មួយគ្រឿង ដោយប្រើយុទ្ធវិធីផ្អាក គឺវាយចេញពី ខាងក្នុងបន្ទាយខ្លាំង។

ក្រោយមកកងទ័ពវៀតណាម វាយបែកជម្រក អំពិល ទើបខ្ញុំផ្លាស់ទៅនៅជម្រកស្វាយធំដែលជម្រកទាំង នេះគ្រប់គ្រងដោយរណសិរ្សរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ដដែល។

នៅឆ្នាំ១៩៧២ អង្គការអន្តរជាតិបានដឹកខ្ញុំចេញ ពីជម្រកឡប់មកស្រុកស្វាយចេក និងចែកថវិកាថ្នាក់៥០ ដុល្លារ រួមទាំងសម្ភារប្រើប្រាស់ដូចជាព្យាបាល និង ការផ្គត់ផ្គង់ទឹក។ អង្គការអន្តរជាតិបានជួយខ្ញុំនិង

ជនភៀសខ្លួនខ្មែររយៈពេល៤១១ ទម្រាំយើងអាចប្រកបរបរ និងធ្វើស្រែចិញ្ចឹមជីវិតបានដោយខ្លួនឯង។

យើងបែរមកយក៥៤ឆ្នាំ (ក្នុងឆ្នាំ២០១០) រស់នៅភូមិស្វាយ ឃុំថ្មពួក ស្រុកថ្មពួក ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ បានរៀបរាប់ថា ខ្ញុំធ្វើជាប្រធានយុវជននៅភូមិស្វាយ ក្នុងសង្កាត់ថ្មពួក ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ ខ្ញុំគ្រប់គ្រងយុវជនប្រមាណ១០០នាក់។ ខ្ញុំបានដឹកនាំកម្មវិធីយុវជនទៅលើកទំនប់នៅអាងត្រពាំងថ្ម ក្នុងស្រុកភ្នំស្រុកតំបន់៥១ នៅឆ្នាំ១៩៧៦ និងឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្មែរក្រហមបានចាប់គណៈស្រុកជាបន្តបន្ទាប់ដោយចោទថា មានគម្រោងបះបោរ។ ពេលនោះ ខ្ញុំរត់ចេញពីការដ្ឋានត្រឡប់មកផ្ទះនៅស្រុកថ្មពួកវិញ។ ខ្ញុំបានចូលធ្វើការនៅខាងពាណិជ្ជកម្ម នៅសហករណ៍ភូមិស្វាយ ក្នុងសង្កាត់ថ្មពួក។ មិនយូរប៉ុន្មាន ខ្មែរក្រហមចាប់ផ្តើមចាប់ប្រជាជនរស់នៅថ្មពួកយកទៅសម្លាប់បន្តបន្ទាប់ទៀត នៅវិទ្យាល័យថ្មពួក។ ដោយសារភ័យខ្លាចនឹងការកាប់សម្លាប់នេះ នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំសម្រេចចិត្តរត់ភៀសខ្លួនទៅប្រទេសថៃ។ ខ្ញុំបានរត់កាត់ព្រៃនៅពេលយប់ សំដៅទៅជំរំបឹងអំពិល ដែលជំរំនេះទៅទល់នឹង ភូមិសាង ឃុំម្កាក់ ស្រុកតាបង្សា ខេត្តប្រាសាទបូរី (បច្ចុប្បន្ន ផ្លូវមកខេត្តស្រះកែវ) ប្រទេសថៃ។ ឧហានថៃបានចាប់ខ្ញុំរួចហើយបញ្ជូនទៅឃុំឃាំងនៅតាបង្សា។ ដោយឡែកប្រជាជនខ្មែរដែលរត់ភៀសខ្លួនចូលក្នុងប្រទេសថៃមុនខ្ញុំ ត្រូវឧហានថៃយកទៅសម្លាប់ចោលរាប់រយនាក់។ សំណងល្អមុនពេលខ្ញុំរត់ចូលទឹកដីថៃរយៈពេល១០ថ្ងៃ គឺមានអង្គការអន្តរជាតិអំពាវនាវដល់ឧហានថៃឱ្យឈប់សម្លាប់ខ្មែរ ព្រមទាំងមានបញ្ជាពីស្តេចថៃឱ្យឈប់សម្លាប់ជនជាតិខ្មែរដែរ។ នៅឆ្នាំ១៩៨០ ខ្ញុំបានវិលត្រឡប់មកស្រុកកំណើតវិញ និងត្រូវបានជ្រើសជាអនុភូមិ។ ប៉ុន្តែទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្ញុំនៅតែជាតំបន់ប្រឡាយប្រឡងរវាងកងទ័ពសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាដែលកាំទ្រដោយវៀតណាម, កងទ័ពខ្មែរក្រហម និងឧហានប្រាំរា រហូតដល់មានការបោះឆ្នោតនៅឆ្នាំ១៩៩៣។ រហូតមកដល់

ឆ្នាំ២០០៧ ខ្ញុំបាន ឆ្លងជា ក្រុមប្រឹក្សាសង្កាត់ថ្មពួក។

សំ ហឹមា ឡ ភេទប្រុស អាយុ៦៥ឆ្នាំ រស់នៅភូមិកសិណ ឃុំថ្មពួក ស្រុកថ្មពួក ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ បានរៀបរាប់ថា នៅរដូវប្រាំង ឆ្នាំ១៩៨១ ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរតាមរថភ្លើងពីភ្នំពេញមកខេត្តបាត់ដំបង ជាមួយឪពុកមា ម្តាយមីន និងបងប្អូនជីដូនមួយពីរនាក់ទៀត។ បន្ទាប់ពីធ្វើដំណើរមកក្រុងបាត់ដំបង ខ្ញុំនិងសាច់ញាតិបានដោះកងខុបបន្តមកស្វាយស៊ីសុដុន។ បន្ទាប់ពីសម្រាកនៅស្វាយស៊ីសុដុនបានពីរយប់ ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរបន្តទៅជំរំជនភៀសខ្លួននៅព្រំដែនកម្ពុជាថៃ។ ដំបូងខ្ញុំ និងសាច់ញាតិបានមកដល់ជំរំចំការត និងស្នាក់នៅក្នុងជំរំចំការតមួយរយៈពេលខ្លីក៏ទទួលដំណឹងថាអ័ររបស់ខ្ញុំឈ្មោះ វ៉ែត ធ្វើឧហានប្រាំរានៅជំរំបន្ទាយអំពិល ដូច្នេះខ្ញុំក៏ផ្លាស់ទៅរស់នៅជំរំបន្ទាយអំពិល។ ខ្ញុំ និងសាច់ញាតិបានរស់នៅក្នុងអង្គភាពកងវរសេនាតូច២០១ ដែលមានអ័ររបស់ខ្ញុំឈ្មោះ វ៉ែត គឺជាប្រធាន។

នៅខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨១ ខ្ញុំបានដាក់ពាក្យប្រឡងចូលពេទ្យបឋមនៅជំរំបន្ទាយអំពិល។ ខ្ញុំប្រឡងជាប់និងបានចូលរៀនពេទ្យបឋមជំនាន់ទី២ ដែលមានរយៈពេល៦ខែ។ សិក្សាកាមរៀនពេទ្យបឋមជំនាន់ទីពីរមានចំនួន២០៥នាក់ ក្នុងនោះមានសិក្សាកាមស្រីចំនួន៦នាក់។ គ្រូបង្រៀនរបស់ខ្ញុំរួមមាន ៖ វេជ្ជបណ្ឌិត ប៊ូ ខេន វេជ្ជបណ្ឌិត ប៊ូ សែ, គ្រូពេទ្យ តាន់ សំអោ, គ្រូពេទ្យ យ៉ែន យុដុន, គ្រូពេទ្យ មាស ជា និងគ្រូពេទ្យ ណាវ។ បន្ទាប់ពីបញ្ចប់វគ្គសិក្សា ខ្ញុំបានចូលធ្វើការងារនៅមន្ទីរពេទ្យស្រោចស្រង់ នៅក្នុងជំរំបន្ទាយអំពិលតែម្តង។ ខ្ញុំបម្រើការងារនៅផ្នែកអាហាររូបត្ថម្ភសុខមាលភាពមាតា និង ទារក។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៨២ បន្ទាប់ពីតា លួត ប្រធានជំរំណងចាន់ ត្រូវបានបញ្ជាឱ្យសម្លាប់ដោយសារមានទំនាស់ផ្ទៃក្នុង។ ថ្នាក់ដឹកនាំរណសិរ្សជាតិរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរបានចាត់តាំងអ៊ី វ៉ែត ទៅបំពេញការងារនៅជំរំណងចាន់។ ពេលនោះ ខ្ញុំ និងសាច់ញាតិទាំងអស់បានផ្លាស់មករស់នៅជាមួយអ៊ី វ៉ែត នៅជំរំ

ណាស់ចាន់ដែរ។ តាមខ្ញុំដឹងជំរំណាស់ចាន់ និងជំរំអ្នកតស៊ូ ទាំងអស់ស្ថិតនៅក្នុងទឹកដីខ្មែរ។ ព្រំដែនកម្ពុជា ថៃ នៅតាមជំរំអ្នកតស៊ូចាប់ពីជំរំណាស់ចាន់ ជំរំវិទ្យុសែន ជំរំបន្ទាយអំពិល និងជំរំអ្នកតស៊ូផ្សេងទៀតកាកប្រើន បានខណ្ឌចែកដោយអូរ ឬក៏ភាគីថៃបានកាយប្រឡាយ លើកទំនប់បែងចែកដោយបែកខាងលិចអូរ ឬទំនប់ ជាទឹកដីថៃ និងបែកខាងកើតអូរ ឬទំនប់ជាទឹកដីខ្មែរ។

នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៨៣ ខ្ញុំត្រូវជ្រើសរើស ឱ្យទៅរៀនពេទ្យបន្ថែមនៅជំរំបន្ទាយអំពិល រយៈពេល៣ខែទៀត។ នៅចុងឆ្នាំ១៩៨៣ ខ្ញុំត្រូវ បញ្ជូនទៅរៀនពេទ្យបន្តនៅខេត្តនគររាជប្រទេសថៃ។ ក្រោយពីបញ្ចប់វគ្គសិក្សានៅខេត្តនគររាជ ខ្ញុំបាន

មកបម្រើការងារនៅមន្ទីរពេទ្យសមរភូមិឈើដងយ ស្ថិតនៅជាប់ជើងភ្នំដងរែក ក្នុងប្រទេសថៃ។ បន្ទាប់ពី កងទ័ពវៀតណាមបានដកចេញពីប្រទេសកម្ពុជា នៅឆ្នាំ១៩៧៩ កងកម្លាំងរណសិរ្សជាតិរំដោះ ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ បានវាយដណ្តើមកាន់កាប់នៅតាម តំបន់អតីតជំរំអ្នកតស៊ូ ឡើងវិញ។

នៅឆ្នាំ១៩៩០ មន្ទីរពេទ្យស្រាចស្រង់ត្រូវបាន បង្កើតឡើងវិញនៅអតីតជំរំបន្ទាយអំពិល ហើយ ខ្ញុំក៏បានបម្រើការងារនៅមន្ទីរពេទ្យនោះរហូតដល់ ឆ្នាំ១៩៩៣។ ក្រោយបោះឆ្នោតសកលឆ្នាំ១៩៩៣ ខ្ញុំបានចូលមកធ្វើការងារនៅមន្ទីរពេទ្យស្រុកថ្មពួក រហូតដល់ខ្ញុំចូលនិវត្តន៍។

កងទ័ពរណសិរ្សជាតិរំដោះជាតិ ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរនៅជំរំអំពិល អំឡុងពេលវាយប្រយុទ្ធទល់នឹងកងទ័ពវៀតណាម ថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៨៥។ (រូបថត៖ អា ឡាន ណូហ្គេស/ ទំរង់ ស៊ីហ្គម៉ា)

ជំរឿនមីក្រូម៉ូន ឬ ជំរឿន ឬ ជំរឿន

វិទ្យា សាស្ត្រ

លោក ហ្គេក ប៊ុន (រូបខាងស្តាំ) ចុះសម្ភាសន៍ និងរាយការណ៍ពីស្ថានភាពជំងឺជំងឺស្រូវស្លូនណាម៉ាកម៉ូន ក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៩ (រូបខាងឆ្វេង ៖ ហ្គេក ប៊ុន)

ជំរឿនមីក្រូម៉ូន ឬ ជំរឿន ឬ ជំរឿន ជាជំរឿនរបស់លោកស្រី ដែលបង្កើតឡើងនៅថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ដោយលោក ហ្គេក ប៊ុននៃប្រទេសជប៉ុននាំបងប្អូនខ្មែរចំនួន១២នាក់ ដែលធ្លាប់រស់នៅក្នុងជំងឺជំងឺស្រូវស្លូនខ្មែរថៃសាមាគមនៅស្រុកអារញ្ញប្រថេត រួចផ្លាស់មកបោះទីតាំងនៅជំរឿន ស្ថិតនៅខាងមុខភូមិណាម៉ាកម៉ូនរបស់ថៃ និងនៅក្បែរបង្គោលឡាក់លេខ៤៣ បច្ចុប្បន្នស្ថិតនៅចន្លោះភូមិព្រៃចាន់ និងភូមិជោគជ័យ ឃុំអូរជ័យនៃស្រុកអូរជ័យ

ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ បន្ទាប់មកមានប្រជាជនខ្មែរភៀសខ្លួនមកជ្រកកោនជាច្រើនម៉ឺននាក់។ កាលនោះជំរឿនស្ថិតនៅប៉ែកខាងកើតនៃអូរ (ភ្នំទឹកដីខ្មែរ) រីឯប៉ែកខាងលិចនៃអូរ (ទឹកដីថៃ) ដែលកងទ័ពជប៉ុនដើម្បីឧស្សាហកម្មព្រៃប្រទេសកម្ពុជា-ថៃ ឬ ការពារកុំឱ្យជំងឺស្រូវស្លូនខ្មែរឆ្លងទៅប្រទេសថៃ។ ជំរឿនមីក្រូម៉ូន គឺជាផ្នែកមួយនៃបណ្តាញជំងឺជំងឺស្រូវស្លូននៅព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ដែលបានជួយសង្គ្រោះជំងឺស្រូវស្លូនជាច្រើនបន្ទាប់ពី

របបខ្មែរក្រហមដូច្នេះហើយជំនាន់នេះ ជាជំនាន់ដែល
កើតមានសកម្មភាពនយោបាយ និងយោធា ដ៏មាន
ឥទ្ធិពលដល់ជំនាន់ថ្នាក់ដឹកនាំក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។
ជំនាន់ម្នាក់មុន ក៏ធ្លាប់រងការវាយប្រហារពីកម្លាំង
រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ឬ កងទ័ពថៃ និងកម្លាំងខ្មែរក្រហម
ជាច្រើនលើកច្រើនសារ។

ជំនាន់ម្នាក់មុនបង្កើតឡើង គឺសម្រាប់ជា
គោលដៅមូលដ្ឋានយុទ្ធសាស្ត្រ របស់យោធាចលនា
សេរីការជាតិ។ ហេតុនេះ លោក ញឹក ប៊ុនឆៃ ក៏
អញ្ជើញលោក គង់ ស៊ីលាស់ អតីតនាយកហានដើម
ទឹកសម័យសាធារណរដ្ឋខ្មែរ មកពីប្រទេសបារាំងមក
ដឹកនាំចលនាសេរីការជាតិ ក្នុងគោលបំណងប្រឆាំង
នឹងរបបកុម្មុយនិស្ត និងគាំទ្រសម្តេចព្រះ នរោត្តម
សីហនុ។ មួយវិញទៀតគឺដើម្បីដល់ជាទីជម្រក និង
ជំនួយអាហារដល់ជនភៀសខ្លួនខ្មែរ ដែលរត់គេចពី
ភាពភ័យខ្លាចនៃការវាយប្រយុទ្ធគ្នារវាងកងទ័ព
វៀតណាម និងខ្មែរក្រហម។

បើតាមបាស់ ទុំ ជាអ្នករស់នៅក្នុងជំនាន់ម្នាក់
មុនគឺជំនាន់ពីដំបូងៗមក បានប្រាប់ថាជំនាន់កើតមុន
ជំនាន់បាស់, ជំនាន់សាមិត (ជំនួញ ឬជំនួញ០០៧ ឬ
ជំនួញ០០៩) និងជំនាន់កង្វាស់។ ជំនាន់ម្នាក់មុនគឺ
មានឈ្មោះ វ៉ាន់ សារេន ជាប្រធាន។ ក្រោយមក
មានចលនាភស្តុភារមកចុះចូល ដោយមានមកទាំង
កម្លាំងកងពល និងកងភ្នំមកទៀត។ បន្ទាប់មកទៀត
មានប្រជាជនខ្មែរដែលរស់នៅបារាំងមកសុំចូលរួម
ជាមួយកម្លាំងភស្តុភារនៅទីនេះ ដែលមានឈ្មោះដូច
ជាលោក គង់ ស៊ីលាស់ និងលោក អ៊ុក បុល។ តមក
ទៀត យើងមិនដឹងពីមូលហេតុអ្វីកើតឡើងក្នុងជួរ
អ្នកដឹកនាំនោះទេ ប៉ុន្តែអាចជាទំនាស់ផ្ទៃក្នុង បានជា
លោក គង់ ស៊ីលាស់ សុំចាកចេញពីជំនួញ បន្ទាប់ពីចាក
ចេញ លោក គង់ ស៊ីលាស់ បែកទៅបង្កើតជំនួញ កង្វាស់
ដែលមានទីតាំងនៅចន្លោះជំនាន់ម្នាក់មុន
(ជំនួញ) និងជំនួញ (ជំនាន់សាមិត ឬជំនួញ០០៧) ។

នៅពេលនោះរដ្ឋបាលសៀម មិនចង់ឱ្យបង្កើត
ជំនាន់ម្នាក់មុននៅទីនោះទេ ដោយលើកហេតុថា

ទល់តែមានអ្នកដឹកនាំជំនាន់ខ្មែរព្រះរាជវង្សស្តេចខ្មែរ
បានអនុញ្ញាត។ ដូច្នេះហើយបានជាអ្នកនៅជំនួញ សិទ្ធ
នាមឈ្មោះ ថ្មីឱ្យលោក វ៉ាន់ សារេន (ចេះនិយាយ
ភាសាសៀម) ថា «អចិន្ត្រៃយ៍» ប៉ុន្តែសៀមមិនជឿនោះ
ទេ ព្រោះអ្នកភូមិសៀមធ្លាប់ស្គាល់ វ៉ាន់ សារេន ពី
ដើមមកហើយ។ ក្រោយមកបានលើកលោក អ៊ុក
បុល និងឱ្យប្រសិទ្ធនាមថា នរោត្តម សុរិយាវង្ស ដោយ
ធ្វើការលាក់កាត់ ក៏ធ្វើពិធីស្ស័យស្រីប្រណិធាន
ហាក់ដូចជាខ្មែររាជវង្សពិតប្រាកដ។ លោក អ៊ុក បុល
បានក្លាយជា នរោត្តម សុរិយាវង្ស ទ្រង់បាត់ដើមទេ
មិនដែលពាក់ស្បែកដើម ហើយស្លៀកតែខោបែវ។

រចនាសម្ព័ន្ធ ស្ថិតក្នុងជំនាន់ម្នាក់មុន គឺធ្វើបែប
ដូចរាជវង្សភិបាលនៃប្រទេសមួយ ដោយមាន
ក្រសួង មន្ទីរ មានដាក់ឈ្មោះខេត្តមួយចំនួន និងមាន
ចៅហ្វាយខេត្តគ្រប់គ្រង។ លោក គង់ សារិត អតីត
អ្នករស់នៅក្នុងជំនាន់ម្នាក់មុន បានលើកឡើងថា៖
«ខ្ញុំខ្ញុំស្ថិតនៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបង រៀងរាល់ថ្ងៃខ្ញុំតែង
តែជួយទៅធ្វើការងារតាមក្នុងខេត្តនោះ នោះ ខ្ញុំមិន
ចេះនៅសៀមនោះទេ ខ្ញុំបានស្ម័គ្រចិត្តទៅធ្វើការនៅ
ទីស្តីការធំៗ បន្ទាប់មកទីស្តីការជំនួញខ្ញុំទៅ
ធ្វើការនៅ ស្នាក់ការកាកបាទក្រហមខ្មែរ ដែលមាន
លោក ម៉ា សារិន ជាសមាជិកជំនួញ បាស់ ចេះភាសា
ថៃច្បាស់ជាងប្រធាន និង កែវ អំផន ដែលចេះភាសា
បារាំងយ៉ាងស្ទាត់ជាអនុប្រធានទទួលបន្ទុកផ្នែក
បរិក្ខារពេទ្យ។ អង្គការ UNHCR បានមកបើកជំនួញ
អ៊ុំដាង។ ជនភៀសខ្លួនក្នុងជំនាន់ម្នាក់មុន ត្រូវ
បានអនុញ្ញាតឱ្យទៅរស់នៅបាន បើសិនជាមានគោល
បំណងទៅរស់នៅប្រទេសទី៣។ កែវ អំផន បាននាំ
ក្រុមគ្រួសារផ្លាស់ទៅ ហេតុនេះគួរនាំអនុប្រធាន
កាកបាទក្រហមប្រចាំជំនាន់ម្នាក់មុន ផ្នែកពេទ្យ
ត្រូវផ្ទេរមកឱ្យខ្ញុំ»។

នៅពេលនោះអង្គការសហប្រជាជាតិមានដូចជា
កាកបាទក្រហមអន្តរជាតិ ចុះមកជួយជាស្បៀង
សម្ភារប្រើប្រាស់ និងសាងសង់មន្ទីរពេទ្យសម្រាប់
ផ្តល់ជាសេវាថែទាំសុខភាពដល់ប្រជាជនភៀសខ្លួន។

កងទ័ពថៃ (ឧបករណ៍ស្វ័យប្រវត្តិ ទាំងអស់ចេះ និយាយ ភាសាខ្មែរ) ចាប់ផ្តើមរកឃើញប្រជាជនក្នុងជំរំណាង ម៉ាកម៉ូន ជាបន្តបន្ទាប់។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ កងទ័ពថៃ ហាមមិនឱ្យគ្រូពេទ្យកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិ ដែល មានឈ្មោះថា ម៉ីស្តល ឡាហ្វេ ចុះមកព្យាបាល ប្រជាជនពេលមានជំងឺ។ កាលនោះ បុគ្គលិកអន្តរជាតិ នៅពេលយប់ គឺត្រូវជួបទីតាំងស្នាក់នៅលើទឹកដីថៃ (ខេត្តស្រះកែវ)។ ប្រជាជនខ្មែរណាម្នាក់ដែល ហ៊ាន ឈានជើងចូលទឹកដីថៃ និងត្រូវកងទ័ពថៃបាញ់ សម្លាប់។ ក្រោយមកទៀត ជំរំណាងម៉ាកម៉ូន ត្រូវបាន គ្រូពេទ្យអន្តរជាតិជ្រើសរើសជាទីតាំងសម្រាប់ពិនិត្យ

សុខភាព និងព្យាបាលជំងឺ។ សកម្មភាពមនុស្សធម៌ កាន់តែគួរឱ្យកត់ត្រា រដ្ឋបាលសៀមបញ្ជាឱ្យបង្កើត ជំរំចូលមកទឹកដីខ្មែរ និងមានចម្ងាយឆ្ងាយពីអ្នកឆ្លាស់ ពីវត្តណាងម៉ាកម៉ូន ចូលមកដីខ្មែរកាន់តែជ្រៅជាង ទីតាំងចាស់ៗ ក្រៅពីការអុកឡូករបស់កងទ័ពសៀម ជំរំណាងម៉ាកម៉ូនក៏ប្រឈមមុខនឹងការផ្លាស់ប្តូរគ្រាប់បែក ពីសំណាក់កងទ័ពវៀតណាម និងកងទ័ពខ្មែរក្រហម។

គួររំលឹកថា ក្រោយៗមកទៀត ជំរំណាងម៉ាកម៉ូន ប្រែទៅជាកន្លែងសម្រាករបស់អ្នកភៀសខ្លួន ដែល រង់ចាំធ្វើដំណើរចូលទៅជំរំខាងឆ្វេង ឬ អ្នករត់ពន្លឺ ទំនិញ និងប្រជាជនដែលមករង់ចាំបើកអគ្គិសនីជាដើម។

ការបែកទឹកនៅជំរំជនភៀសខ្លួនណាងម៉ាកម៉ូន ដោយអង្គការកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិ។
(រូបថត៖ អង្គការកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិ)

បញ្ចូលឡាក់លេខ៨ ដែលស្ថិតនៅក្បែរ មូលដ្ឋានកាតុង

សិ សុខយាង

សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ យាងទស្សនកិច្ចជំរុំ នៅ ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០។ (រូបថត៖ សួន សំណង់)

សេចក្តីថ្លែងការណ៍ របស់នាយកដ្ឋានសេនីយ៍
ញឹក ប៉ុន្តែ អតីតថ្នាក់ដឹកនាំចលនាតស៊ូសេរីការ
ជាតិកម្ពុជាបណ្តោយព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ចុះថ្ងៃទី២៥
ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២៥ បានលើកឡើងពីមូលដ្ឋានកាតុង
នៅក្បែរបង្កោល ឡាក់លេខ៧ បង្កោល ឡាក់លេខ៨
និងបង្កោល ឡាក់លេខ៩។ មូលដ្ឋានកាតុងស្ថិតនៅក្នុង
ភូមិសាស្ត្រស្រុកអន្លង់វែង ដោយបានកកប្រកបជាមួយ
មូលដ្ឋានរបស់កងកម្លាំងរបស់ខ្មែរក្រហមមួយ នៅ
ត្រង់ម្តុំបង្កោល ឡាក់លេខ៨ដែរ ដែលស្ថិតនៅក្នុង
ភូមិថ្កាមមាស ឃុំត្រពាំងប្រិយ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្ត

ឧត្តរមានជ័យ។ ភូមិថ្កាមមាសនៃប្រទេសកម្ពុជា
មានព្រំដែនជាប់ជាមួយភូមិតាវែង (ឬភាសាថៃ
ហៅថា«បាតតាវែង») នៃប្រទេសថៃ។
សូមប្រាប់ដល់អាយុ៧៩ឆ្នាំ និងធ្លាប់បម្រើ
ក្នុងជួរកងទ័ពខ្មែរក្រហម បានចងចាំអំពីបទពិសោធន៍
រស់នៅផ្ទាល់នៅក្បែរបង្កោល ឡាក់លេខ៨។ បួនបាត
និយាយថា កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមបានចាប់ផ្តើមបោះ
ទីតាំងនៅទីនោះ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៨០ ដល់១៩៨៤ ដើម្បី
ធ្វើសកម្មភាពយោធារបស់ខ្លួន។ ខ្មែរក្រហមបាន
ដាក់ពង្រាយកងកម្លាំងជាងពីរពាន់នាក់នៃកងពល

លេខ៩១២។ កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមពុំដែលមានទំនាស់អ្វីសោះជាមួយថៃ ហើយបានឈរជើងនៅភ្នំទាំងសងខាង។ កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមបានចេញចូលតំបន់នេះជារៀងរាល់ប៉ុន្តែតាមមុខ អាចបញ្ជូនស្បៀងទៅកងកម្លាំងរបស់គាត់ តាមផ្លូវពីខាងទឹកដីថៃ។ ទឹកដីថៃស្ថិតនៅផ្នែកម្ខាងទៀតនៃកំពូលភ្នំទីពីរ ដែលមានសណ្ឋានរាបស្មើ និងងាយចេញចូលជាង។

តាមកុំបានបញ្ជាឱ្យកងកម្លាំងរបស់គាត់កសាងផ្ទះប្រជុំតូចមួយ ដែលមានទទឹង៦ម៉ែត្រ និងបណ្តោយ៧ម៉ែត្រ និងចាក់បេតុង ហើយគ្មានជញ្ជាំងទេ។ ផ្ទះប្រជុំនេះមានគ្រឿងបរិក្ខារដូចជាតុវែងមួយកៅអីជាច្រើន និងក្តារខ្សែពណ៌ខ្មៅមួយ ដើម្បីសរសេរពន្យល់កងទ័ព។ តាមកុំ បានបញ្ជាឱ្យកងកម្លាំងរបស់គាត់ត្រួសត្រាយផ្លូវមួយចុះពីកំពូលភ្នំ ដើម្បីជញ្ជូនគ្រាប់រំសេវឆ្ពោះទៅកាន់មូលដ្ឋានកងទ័ពខ្មែរក្រហមនៅឯព្រៃស្អាតនៃស្រុកអន្លង់វែង។ បច្ចុប្បន្ន ជនជាតិខ្មែរយើងមិនមានសិទ្ធិពេញលេញក្នុងការជួសជុលកែលម្អផ្លូវសម្រាប់សាធារណជនឡើយ។ បួនបានលើកឡើងដែរថា ភ្នំម្ខាងទៀតនៃភ្នំដងរែកមានសភាពរាបស្មើជាងអ្វីដែលយើងបានមើលឃើញពីខាងខ្មែរយើង។ អណ្តូងទឹកជាច្រើនត្រូវបានដឹក ដើម្បីយកទឹកប្រើប្រាស់។

មូលដ្ឋាននេះទទួលបានការវាយប្រហារ និងដណ្តើមកាន់កាប់ដោយកងកម្លាំងរដ្ឋាភិបាល នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៨៤។ បួនបាននិយាយថា នៅពេលនោះ គាត់និងកងកម្លាំងខ្មែរក្រហមបានរំកិលចូលទៅក្នុងខេត្តស៊ីសាកេត នៃប្រទេសថៃ។ ក្រោយមក កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមបានផ្លាស់មកកាន់ទីតាំងប្រកបដោយពេលបច្ចុប្បន្ន នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩០ កងកម្លាំងខ្មែរក្រហមបានដណ្តើមកាន់កាប់តំបន់អន្លង់វែង។ តាមកុំ បានបញ្ជាឱ្យកសាងផ្លូវមួយកាត់លើកំពូលភ្នំ ហើយក្រុមគ្រួសារកងទ័ពត្រូវបានដឹកជញ្ជូនមករស់នៅអន្លង់វែង។

នៅពេលដែលស្ថានភាពគ្រប់គ្រងបានស្តារឡើងវិញ តាមកុំបានចាត់អង្គភាពផ្សេងៗទៀតមើលថែរក្សាអតីតមូលដ្ឋានចាស់ នៅឯបង្គោលឡាក់លេខ៨។ បួនបាននិយាយថា ជារឿយៗ បង្គោលឡាក់ត្រូវបានរំកិល ហើយថៃបានចាប់ផ្តើមកសាងសាលាបុណ្យមួយ នៅលើកំពូលភ្នំទីពីរ (ដែលកាលពីដើមឡើយថៃស្ថិតនៅឯជើងភ្នំនៃភ្នំទីពីរនោះ)។ ថៃក៏បានដាក់តម្កល់ពុទ្ធបដិមាមួយ នៅក្នុងសាលាបុណ្យនោះ។

ជនភៀសខ្លួននៅជំរុំឈរតម្រង់ជួរដើម្បីទទួលទឹកយកមកប្រើប្រាស់ (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ជំរឿន ឬ ជំរឿន០០៧ ឬជំរឿនប្តូរសេន ឬជំរឿនសាមីត

អ្នក សុខភាព

ជនភៀសខ្លួននៅជំរឿនប្តូរសេន ឬជំរឿនសាមីត នៅ ទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០ (រូបថត៖ អង្គការការពារកុមារកម្ពុជា)

ជំរឿន ឬជំរឿន០០៧ ឬជំរឿនប្តូរសេន ឬជំរឿនសាមីត គឺជាឈ្មោះរបស់ជំរឿនមួយ នៅតំបន់ព្រំដែន កម្ពុជា-ថៃ ប៉ុន្តែត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងកោល បំណងខុសៗគ្នា។ ជំរឿនបង្កើតឡើងនៅថ្ងៃទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៧ ដោយលោក ញឹក ប៊ុនឆែ និងលោក គង់ ស៊ីលាស់ ដែលបានដឹកនាំកម្លាំង យោធាចំនួន៣០០នាក់។ ជំរឿនមានទីតាំងស្ថិតនៅ ខាងលិចប្រាសាទស្តុកកក់ធំ ក្បែរឃុំឆ្នើម ខ្នងកំពង់ ព្រំដែនលេខ៤២ ប្រើប្រាស់ជាជំរឿនភៀសខ្លួន

និងជាមូលដ្ឋានចលនាសម្បទានស្វ័យការពារជាតិកម្ពុជា។

ក្នុងបទសម្ភាសន៍មួយ ទាក់ទងនឹងការបង្កើត ជំរឿន លោក ញឹក ប៊ុនឆែ បានបញ្ជាក់ថា ការបង្កើត «ជំរឿន ឬជំរឿន០០៧ ឬជំរឿនប្តូរសេន» ដែលមានចម្ងាយ តែបីទៅបួនគីឡូម៉ែត្រ ពីជំរឿនភៀសខ្លួនថៃ សាមាគ្រ (ជំរឿនសំ) ដែលបានបង្កើតកាលពីថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ ដោយសារតែមានទំនាស់ រវាងកម្លាំងយោធា និងលោក គង់ ស៊ីលាស់ ដែល ជាអតីតនាយកហានជើងទឹកស័ក្តិបួនកន្លះរបប

លន់ នល់ មកពីប្រទេសបារាំង ដណ្តើមគ្នាធ្វើ
ជាអ្នកដឹកនាំជំរុំ និងធ្វើជាអ្នកដឹកនាំចលនាស៊ីសេរី
ការជាតិកម្ពុជា។ ជំរុំនេះមានជនភៀសខ្លួនប្រមាណ
ចន្លោះពី ៤០,០០០ នាក់ ទៅ ១០០,០០០ នាក់ ដែលជា
តួលេខខ្ពស់បំផុតនៅដើមឆ្នាំ១៩៨០។ ជំរុំនេះមាន
ចម្ងាយប្រហែល ៣០ គីឡូម៉ែត្រ ពីអន្តរាគ្រាថេត
ភាគខាងជើងប្រទេសថៃ ស្ថិតក្នុងតំបន់ដែលមាន
ការកំណត់ព្រំដែនមិនច្បាស់លាស់ និងជាជំរុំយក
ឈ្មោះតាមភូមិមួយរបស់ថៃ ស្ថិតនៅជាប់គ្នានឹងជំរុំ
ហើយជំរុំនេះគ្រប់គ្រងដោយ គណៈកម្មាធិការយោធា
និងជនស៊ីវិលខ្មែរ។

នៅឆ្នាំ១៩៨០ «ជំរុំថ្មី ឬជំរុំ០០៧ ឬជំរុំប្លង់សេន
ឬជំរុំណង់សាមិត» ជាជំរុំនៅតាមព្រំដែន ដែល
គ្រប់គ្រងដោយមេដឹកនាំខ្មែរសេរីប្រឆាំងកុម្មុយនីស្ត
ម្នាក់ឈ្មោះ អ៊ុន សាខន អាយុ៣៩ឆ្នាំ ជាអតីតទាហាន
ក្នុងរបប លន់ នល់។ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៨៣ ជំរុំនេះ និង
ជំរុំមួយចំនួនទៀតនៅតាមព្រំដែនត្រូវបានគ្រប់គ្រង
ដោយលោក ស៊ីន សាន ដែលជាប្រធានរណសិរ្ស
ជាតិរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ (រ.ជ.រ.ប.ខ) ។

ឯកសារស្តីពីកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងផ្តល់ជំនួយ
សង្គ្រោះ ពហុភាគីសម្រាប់កម្ពុជានៅក្នុងជំរុំតាម
ព្រំដែនឱ្យដឹងថា ចាប់តាំងពីពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍
១៩៧០មក មានប្រជាជនខ្មែរប្រមាណ ៥០០,០០០នាក់
បានភៀសខ្លួនមករស់នៅតាមជំរុំផ្សេងៗ ដំបូងឡើយ
ដើម្បីគេចពីរបបខ្មែរក្រហម ហើយនៅឆ្នាំ១៩៧៨
គេចពីកងទ័ពវៀតណាម និងសង្គ្រាមបន្តបន្ទាប់
ទៀត។ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៨២ ដល់ឆ្នាំ១៩៨៩ មានជំនួយ
សង្គ្រោះតម្លៃប្រមាណ៣៣១លាន ដុល្លារអាមេរិក
បានជួយដល់ជនភៀសខ្លួនក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់
អង្គការសហប្រជាជាតិប្រតិបត្តិការសង្គ្រោះតាម
ព្រំដែនយូអិនប្រូ។ អង្គការយូអិនប្រូបានផ្តល់មូលនិធិ
ភាគច្រើនកម្រៃជំនួយមនុស្សធម៌មូលដ្ឋានដូចជា
ស្បៀងអាហារ, ជម្រក, ការថែទាំសុខភាព និងការ
បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ។ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៨០ ជន

ភៀសខ្លួននៅជំរុំផ្សេងៗតាមព្រំដែនត្រូវបានអង្គការ
យូអិនប្រូ ជួយសង្គ្រោះដើម្បីបានទៅរស់នៅប្រទេស
ថ្មី ហើយមានជនភៀសខ្លួនប្រមាណ ២០៥,០០០ នាក់
ត្រូវបានបញ្ជូនទៅរស់នៅប្រទេសនានា រួមទាំងប្រមាណ
១៤០,០០០ នាក់ ទៅរស់នៅសហរដ្ឋអាមេរិក។

ជំរុំនៅតាមព្រំដែនហាក់ទទួលបានការចាប់
អារម្មណ៍ខ្លាំងពីសំណាក់ប្រជាជនកម្ពុជា ជាពិសេស
អ្នកប្រើប្រាស់បណ្តាញទំនាក់ទំនងសង្គម ដោយសារ
តែមានព្រឹត្តិការណ៍នៃការឈ្លានពានដែនអធិប-
តេយ្យភាពកម្ពុជាពីសំណាក់កងទ័ពថៃ និងការដាក់
រាយបន្ទាល់សត្វភូមិខ្មែរ ដូចជាក្នុងព្រៃចាន់ ភូមិ
ជោគជ័យ ជាដើម ដែលស្ថិតនៅក្នុងឃុំអូរឋីជាន់
ស្រុកអូរជ្រៅ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ យោងតាម
ឯកសារនានាបង្ហាញថា «ជំរុំថ្មី ឬជំរុំ០០៧ ឬជំរុំ
ប្លង់សេនឬជំរុំណង់សាមិត» បានក្លាយជាមូលដ្ឋានទ័ព
និងរដ្ឋបាលដ៏សំខាន់សម្រាប់រណសិរ្សជាតិរំដោះ
ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ (រ.ជ.រ.ប.ខ) ដែលដឹកនាំដោយ
លោក ស៊ីន សាន។ មូលហេតុដែលជំរុំនេះមានឈ្មោះ
ប្រើប្រាស់ច្រើនដោយសារមានប្រវត្តិ៖ «ឈ្មោះ
ជំរុំថ្មី សំដៅដល់ជំរុំដែលបានបង្កើតថ្មីពីជំរុំចាស់
ជំរុំណង់ម៉ាកម៉ុន ហើយឈ្មោះជំរុំ០០៧ សំដៅដល់
រហស្សនាមដែលល្បីល្បាញបំផុតនៃភូមិក្នុង
ខ្សែភាពយន្តរឿង (James Bond) ដោយសារតែភាព
ស្មុគស្មាញ និងទុបាយកលនយោបាយជាច្រើនបាន
កើតឡើងក្នុងជំរុំ។ ចំណែកឈ្មោះជំរុំប្លង់សេន
សំដៅដល់ឈ្មោះវីរបុរសរឿងព្រេងបុរាណខ្មែរ
ហើយការប្រើឈ្មោះវីរបុរសនេះមានកោលបំណង
លើកស្ទួយស្មារតីជាតិនិយមខ្មែរ និងភាពក្លាហាន
របស់អ្នកដឹកនាំជំរុំ ឈ្មោះនេះត្រូវបានដាក់ក្នុងអំឡុង
ឆ្នាំ១៩៨០។ ឈ្មោះជំរុំណង់សាមិត សំដៅទៅដល់
ឈ្មោះផ្លូវការដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ច្រើនជាង
គេបំផុត ជាពិសេសសម្រាប់អង្គការមនុស្សធម៌
អន្តរជាតិដែលឈ្មោះនេះយកតាមឈ្មោះភូមិថៃ
ដែលនៅជិតនោះ»។

ប្រជាជនភូមិក្តលលើ ប្រារព្ធពិធីឆ្លងចំបង្គាប់ នៃព្រះសង្ឃក្នុងព្រះវិហារព្រះពុទ្ធសាសនា នៅផ្ទះសហគមន៍ក្តលលើ ឬសាណាគរុក្ខន្ធស្បែរ

ឆ្នាំ រ៉

ប្រជាជនភូមិក្តលលើ ឃុំទន្លេស្រុកមេមត់ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ ប្រារព្ធពិធីឆ្លងចំបង្គាប់នៃព្រះសង្ឃក្នុងព្រះវិហារព្រះពុទ្ធសាសនា នៅផ្ទះសហគមន៍ក្តលលើ ឬសាណាគរុក្ខន្ធស្បែរ នៅថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ថ្ងៃចន្ទ ១៤ កើត ខែអស្សុជ ឆ្នាំម្សៅ សប្តាស័ក ពុទ្ធសករាជ ២៥៦៩ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥ ប្រជាជនភូមិក្តលលើ បានប្រារព្ធពិធីឆ្លងចំបង្គាប់នៃព្រះសង្ឃក្នុងព្រះវិហារព្រះពុទ្ធសាសនា ប្រពៃណី នៅផ្ទះសហគមន៍ក្តលលើ ឬសាណាគរុក្ខន្ធស្បែរ នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្ម។

ឃុំទន្លេស្រុកមេមត់ ក្នុងចំណោម១៣ភូមិ គឺ ភូមិក្តលលើ រួមទាំងក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះថ្ម បានប្រារព្ធពិធី «ឆ្លងចំបង្គាប់នៃព្រះសង្ឃក្នុងព្រះវិហារព្រះពុទ្ធសាសនា» ។ ពិធីឆ្លងចំបង្គាប់នៃព្រះសង្ឃក្នុងព្រះវិហារព្រះពុទ្ធសាសនា គឺជាប្រពៃណីតាមតំបន់ ភូមិ ស្រុក ។ ជា

រៀងរាល់ឆ្នាំ ប្រជាជនភូមិក្តលលើ តែងតែប្រារព្ធពិធីនេះមិនដែលខកខានមួយឆ្នាំណាឡើយ។

ប្រជាជនភូមិក្តលលើ ប្រមាណ១៥៥គ្រួសារ រួមមានលោកយាយ លោកតា អ៊ី ពូ ម៉ីន យុវជន យុវនារី នាំគ្នាមកកន្លែងកម្មវិធីបុណ្យ ដើម្បីជួយជាកម្លាំង ឬ សម្ភារផ្សេងៗ លោកតា លោកយាយ មានចំណេះដឹងខ្ពស់ស្រាវជ្រាវ ថ្វាយព្រះ ចាប់ផ្តើមសូត្រសូត្ររកទៀន ធ្លាប់ ដើមចេក រៀបចំធ្វើស្វាធម៌ បាយសី និងចងក្រងប្រារព្ធ ចំណែកយុវជន មកជួយជាកម្លាំងកបន្លែបង្ការ ដើម្បីដាំស្វាយដើម។

នៅថ្ងៃទី១០:៣០នាទីព្រឹក ព្រះសង្ឃ២៥អង្គ និងនិក្ខម្រឹក្សាភិបាល ហៅវត្តក្នុង គោរពបិណ្ឌបាត នៅទីតាំងដូច្នេះ សហគមន៍ក្នុងលើ ឬសាលាកុរុក្កស្សៀន គឺជាកន្លែងប្រជុំពុទ្ធបរិស័ទមកជួបជុំធ្វើបុណ្យ។ ព្រះភិក្ខុ យស ដារី ព្រះចៅអធិការវត្តភិក្ខុ ហៅវត្តក្នុង មានសង្ឃដឹកនាំបន្ទាប់ពីកងចាំព្រះវស្សា អស់រយៈពេល៣ខែ នៅថ្ងៃស្អែក ថ្ងៃទី១៥កើត ខែអស្សុជ ព្រះភិក្ខុសង្ឃគ្រប់អង្គនៅតាមទីវត្តអាណាម នាតែត្រូវបានព្រះពុទ្ធបិណ្ឌប្របសាសនាមួយដែល មានឈ្មោះថា បរិវារណា ឬហៅថាបុណ្យចេញព្រះ វស្សា ដែលជាពិធីមួយស្របតាមពុទ្ធវិន័យរបស់ព្រះ ពុទ្ធបរមគ្រូជាម្ចាស់នៃយើង។ ពិធីបរិវារណាចេញ វស្សានេះ គឺជាឱកាសដ៏ពិសេសមួយសម្រាប់ព្រះភិក្ខុ សង្ឃគ្រប់អង្គធ្វើការអប់រំណែនាំ ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពី ទោសកំហុសក្នុងទៅវិញទៅមក ក្នុងគោលបំណង ដើម្បីបានសង្រួម និងប្រតិបត្តិវិន័យវិន័យធម៌ទៅមុខ ទៀត។ ក្នុងអំឡុងពេល៣ខែ ដែលព្រះសង្ឃកងចាំ ព្រះវស្សា ដើម្បីសិក្សា និងបដិបត្តិព្រះធម៌ដុំគ្នា ការ ប៉ះទង្គិច ឬប្រព្រឹត្តកំហុសដោយប្រការណាមួយតែង កើតមានដោយចៀសមិនរួចឡើយ។

ព្រះភិក្ខុ យស ដារី ព្រះចៅអធិការវត្តភិក្ខុ ហៅវត្តក្នុង ហៅវត្តក្នុង ថ្ងៃនៃអំណរគុណដល់ប្រជាជនភូមិ ក្នុងលើ និងក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកោះ ថ្ម ក្នុងការមូលមតិគ្នាធ្វើពិធីបុណ្យឆ្លងផ្លាស់ចង្ហាន់នៃ ព្រះសង្ឃកងចាំព្រះវស្សារយៈពេល៣ខែ បន្ទាប់មក ព្រះសង្ឃនិងនិក្ខម្រឹក្សា ទទួលស្វាគមន៍ ចម្រើនព្រះបរិត្ត និងប្រគេនយាគូរព្រះសង្ឃ ជាភិក្ខុបង្ហើយបុណ្យ។

ក្រោយពីបញ្ចប់នៃកិច្ចពិធីបុណ្យ អ្នកភូមិក្នុង លើ បានបង្ហាញពីចំណាប់អារម្មណ៍របស់ខ្លួនដូច ខាងក្រោម៖

ខ្ញុំឈ្មោះ ហម សំបុក ភេទស្រី អាយុ៥៨ឆ្នាំ គឺជាជនជាតិដើមភាគតិចស្បៀង។ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមាន អារម្មណ៍សប្បាយរីករាយ ដែលបានចូលរួមពិធីបុណ្យ ផ្លាស់ចង្ហាន់នៃព្រះសង្ឃកងចាំព្រះវស្សា។ ក្នុងនាម ខ្ញុំជាអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា ខ្ញុំបានស្វែងយល់ពីបុណ្យ នឹងបាបធ្វើឱ្យខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លាជាមួយបុណ្យ។ ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំ បានទទួលសកុសល ដល់ម្តាយដែលបានស្លាប់ដោយអត់

បាយ ក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម និងឪពុកដែលបានស្លាប់ ដោយសារជំងឺ ឬ ញាតិសន្តានដែលបានចែកថា។

ខ្ញុំឈ្មោះ ម៉ុន ដារី ភេទស្រី អាយុ២០ឆ្នាំ ជាជនជាតិដើមភាគតិចស្បៀង។ រស់នៅភូមិក្នុងលើ ឃុំទន្លេ។ ខ្ញុំធ្លាប់ចូលរួមក្នុងកម្មវិធីបុណ្យឆ្លងផ្លាស់ចង្ហាន់ នៃព្រះសង្ឃកងចាំព្រះវស្សា មិនដែលល្អសម្បជញ្ញាណ ឡើយ។ ការងារដែលខ្ញុំមកចូលរួមជួយមាន ដូចជា៖ បេះបន្លែកនៃឈើស្រាប់ ក្រី និងជួយធ្វើម្ហូប។ រយៈពេល៣ខែ ព្រះសង្ឃកងចាំព្រះវស្សា អ្នកភូមិ តែងតែធ្វើចង្ហាន់យកទៅវត្តក្នុង ឬហៅថាគ្រប់គ្រង ចង្ហាន់ព្រះសង្ឃ។ ជាទូទៅបន្ទាប់ពីយប់កម្មវិធីឆ្លង បុណ្យយប់ ឡើងគឺយើងជួបជុំគ្នាដោយមានចាក់ផុត បាសរំកិលក្នុងភូមិ ប៉ុន្តែជាក់ស្តែងឆ្នាំនេះភូមិខ្ញុំអត់ ចាក់ផុតបាសទេ ដោយសារប្រទេសជាតិកំពុងមាន ជម្លោះតាមព្រំដែនខ្មែរ-ថៃ។

ប្រជាជនភូមិក្នុងលើ ឃុំទន្លេ ស្រុកមេមត់ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ បានព្រមព្រៀងធ្វើបុណ្យឆ្លងផ្លាស់ចង្ហាន់នៃព្រះសង្ឃកងចាំព្រះវស្សា ទៅតាមទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណីព្រះពុទ្ធសាសនា នៅដូចសហគមន៍ ក្នុងលើ ឬសាលាកុរុក្កស្សៀន នៅថ្ងៃទី១៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

គម្រោងសូត្រចាម ឬ ពណ៌នៃការចងចាំ នៃ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ដាក់កាំបង្ហាញផលិតផលក្នុងវេទិកា និងពិពិធករណ៍ទេសចរណ៍មូស្លីម
កម្ពុជាឆ្នាំ២០២៥ ក្រោមមូលបទ៖ «អាស័យដ្ឋានមូស្លីមកម្ពុជា»
គោលដៅប្រកបដោយសុវត្ថិភាព ភាពកក់ក្តៅ និងទំនុកចិត្ត

ម៉ែន សារណាស់

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងទេសចរណ៍ ឯកឧត្តម ហួត ហាក់ ទស្សនាស្តង់ពិពិធករណ៍របស់គម្រោងសូត្រចាម ឬ ពណ៌នៃការចងចាំ នៃមជ្ឈមណ្ឌល
ឯកសារកម្ពុជា ដែលបានដាក់តាំងបង្ហាញផលិតផលសូត្រ និងរុក្ខជាតិកម្រ ក្នុងវេទិកា និងពិពិធករណ៍ទេសចរណ៍មូស្លីមកម្ពុជា
ឆ្នាំ២០២៥ ក្រោមមូលបទ៖ «អាស័យដ្ឋានមូស្លីមកម្ពុជា» នៅក្នុងបរិវេណនៃវិហារអាល់សារកាល់ ឬ វិហារឥស្លាមប៊ីឆក់
ពីថ្ងៃទី៩ ដល់ថ្ងៃទី១១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ពីថ្ងៃទី៩ ដល់១១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥ ផលិតផល
នៃគម្រោង «សូត្រចាម» ឬ «ពណ៌នៃការចងចាំ» នៃ
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ចូលរួមចំណែកដាក់តាំង
បង្ហាញស្នាដៃសិល្បៈតម្រាញ់ក្រណាត់សូត្រ ដែល
បង្កើតឡើងដោយក្បូរក្បាច់របស់ប្រជាជនជាតិមជ្ឈិមស្រុក
និងការជ្រលក់ពណ៌ ដោយស្រ្តីជាអ្នករស់រាន

មានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ជនជាតិចាម រស់នៅ
ក្នុងខេត្តកំពង់ចាម នៃវេទិកាតាំងពិពិធករណ៍ទេសចរណ៍
មូស្លីមកម្ពុជាឆ្នាំ២០២៥ ក្រោមមូលបទ៖ «អាស័យ
ដ្ឋានមូស្លីមកម្ពុជា» ក្នុងគោលដៅប្រកបដោយ
សុវត្ថិភាព ភាពកក់ក្តៅ និងទំនុកចិត្ត នៅក្នុងបរិវេណ
នៃវិហារអាល់សារកាល់ ឬ វិហារឥស្លាមប៊ីឆក់។

គោលបំណងនៃគម្រោងសូត្រចាម គឺចង់បង្ហាញពីបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ និងពហុវប្បធម៌ ប្រពៃណីរបស់ជនជាតិចាម ការប្រកបមុខរបរពីជីដូនជីតា បន្តមកកូនចៅជនជាតិចាមក្នុងបច្ចុប្បន្ន និងវត្តមានដែលសេសសល់តាមរយៈការចងចាំ និងអាចរចនាឡើងវិញបានទៅជាក្រណាត់សូត្រ ផលិតដោយដៃ និងលក្ខណៈពិសេសក្នុងការជ្រលក់ពណ៌ជាដើម។

គម្រោងសូត្រចាម ក៏បានចូលរួមជួយផ្សព្វផ្សាយមួយផ្នែកនៃសក្តានុពលទេសចរណ៍សម្រាប់ទីផ្សារទេសចរណ៍មូស្លីម, បើកចំហជើងមេឃទទួលភ្ញៀវគ្រប់ទិសទីទាំងអស់ទេសចរ និងអ្នកវិនិយោគក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ និងការផ្តល់បដិសណ្ឋារកិច្ចដើម្បីភាពងាយស្រួលដល់ទេសចរណ៍មូស្លីម, ពិនិត្យលទ្ធភាពរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធដើម្បីត្រៀមខ្លួនបំពេញនូវតម្រូវការដែលកំពុងកើនឡើងសម្រាប់ទីផ្សារទេសចរណ៍មូស្លីម, និងលើកទឹកចិត្តឱ្យមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងភាគីពាក់ព័ន្ធដើម្បីបង្កើត និងអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ជំរុញកំណើនទេសចរណ៍ប្រកបដោយបរិយាបន្ន និងនិរន្តរភាពនៅកម្ពុជា។

ក្នុងពិធីកាត់ខ្សែបួសម្តោធស្តង់ពីព័រណ៍ទេសចរណ៍មូស្លីម និងការអញ្ជើញមកដល់របស់ ឯកឧត្តមហួត ហាក់ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងទេសចរណ៍ កិច្ចដំបូងនៃវេទិកា គឺអ្នកសម្របសម្រួលតម្រូវឱ្យអ្នកចូលរួមទាំងអស់ធ្វើការស្វែងយល់ គោរពដឹងគុណចំពោះវិវត្តន៍ដែលបានបូជាជីវិតនៅក្នុងសមរភូមិជម្លោះកម្ពុជា-ថៃ នៅចន្លោះពីថ្ងៃទី២៤ ដល់ថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ បន្ទាប់មក ឯកឧត្តម ហួត ហាក់ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងទេសចរណ៍ ចាប់ផ្តើមថ្ងៃសុន្ទរកថាដោយការគោរពដឹងគុណដល់វិវត្តន៍ទី៣ដែលបានពលីជីវិតនៅក្នុងសមរភូមិ និងវិវត្តន៍ពលដែលកំពុងឈរជើងនៅតាមខ្សែបន្ទាត់ព្រំដែនការពារដែនអធិបតេយ្យភាពកម្ពុជា។ ឯកឧត្តម បានថ្លែងថាភ្ញៀវទេសចរណ៍មូស្លីមតម្រូវឱ្យមានការគិតគូរដោយយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហាផ្សេងៗ ដូចជា អាហាររដ្ឋាហាឡាល់ កន្លែងថ្វាយបង្គំ កន្លែងស្នាក់នៅ និង

ជាពិសេសបន្ទប់ទឹក គឺត្រូវមានភាពស្រស់ស្អាតប្រកបដោយអនាម័យជាដើម។

ក្រៅពីនោះ ម្ចាស់អាជីវកម្មបានចូលរួមបែករំលែកអំពីបទពិសោធន៍នៃភាពជោគជ័យ និងការលាន់ត្រួតពិនិត្យវិស័យទេសចរណ៍, ការត្រៀមទទួលលក្ខណៈសម្បត្តិទេសចរណ៍មូស្លីម និងការផ្តល់សេវាកម្ម ដើម្បីទាក់ទាញសក្តានុពលទេសចរមូស្លីម។ ផ្សារភ្ជាប់និងការផ្តល់សេវាកម្ម និងទាក់ទាញសក្តានុពលទេសចរណ៍មូស្លីមអ្នកស្រីសូហារីណានាយិការនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានបែករំលែកក្នុងកិច្ចពិភាក្សាថា គម្រោងសូត្រចាម ឬ ពណ៌នៃការចងចាំ នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានត្រៀមខ្លួនជាស្រេច ក្នុងការស្វាគមន៍ទេសចរណ៍ដោយរៀបចំការវិយាល័យកណ្តាលស្ថិតនៅទីក្រុងភ្នំពេញ និងនៅតាមបណ្តាខេត្តចំនួន៣ទីតាំង មានដូចជា៖ ខេត្តកំពង់ចាម, ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ និង ស្រុកបុរីអូរស្វាយ-សែនជ័យ។ ក្រៅពីគម្រោងសូត្រចាម ភ្ញៀវទេសចរណ៍មូស្លីមក៏អាចស្វែងយល់ពីប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជាក្នុងកំឡុងរបបខ្មែរក្រហម ឬរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) បន្ថែមទៀត។

បន្ទាប់ពីកិច្ចពិភាក្សាត្រូវបានបញ្ចប់អ្នកចូលរួមបានទស្សនាស្តង់ពីព័រណ៍ជាច្រើន ដូចជាស្តង់ពីព័រណ៍ម្ហូបអាហារហាឡាល់ ផលិតផលក្នុងស្រុក សិប្បកម្មសេវាកម្ម អាជីវកម្ម និងស្តង់ពីព័រណ៍ផលិតផលតម្បាញ«សូត្រចាម»ឬ«ពណ៌នៃការចងចាំ»។ ពណ៌នៃរចនាបថក្រណាត់សូត្រចាម បានធ្វើឱ្យភ្ញៀវជនជាតិចាម ដែលមានអាយុចាប់ពី៥០ឆ្នាំឡើងទៅ រំលឹកពីការចងចាំនៃសំពត់សូត្រដែលគាត់ធ្លាប់ស្លៀក ឬជាសំពត់កេរ្តិ៍របស់ជីដូនរបស់គាត់បន្ទាល់ដូនកូនចៅជំនាន់ក្រោយ។

គួររំលឹកផងដែរថាគម្រោង «សូត្រចាម» ឬ «ពណ៌នៃការចងចាំ» ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នៅក្នុងឆ្នាំ២០២១ ដែលគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដោយទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការ និង

សម្របសម្រួលរបស់ប្រទេសតួកគី (TIKA) តាមរយៈស្ថានទូតតួកគីប្រចាំកម្ពុជា។ គោលបំណងនៃគម្រោងនេះ គឺដើម្បីថែរក្សាស្នាដៃស្បែកស្រូវ ការប្រើប្រាស់ពណ៌ និងគោម តាមរយៈការចងចាំរបស់អ្នករស់នៅមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម និងអាចបង្កើតប្រាក់ចំណូលសម្រាប់សហគមន៍។ គោលដៅគម្រោងសូត្រចាមនេះ គឺធ្វើយ៉ាងណាឱ្យមានការរំលឹកឡើងវិញ និងទទួលស្គាល់អំពីស្នាដៃស្បែកស្រូវនេះ ទាំងក្នុង និងក្រៅប្រទេស។

គម្រោងសូត្រចាម ឬ ពណ៌នៃការចងចាំ នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដាក់តាំងបង្ហាញដល់ភ្ញៀវលេខសូត្រ និងកូដាតិកម្រ ក្នុងវេទិកានិងពិពិធករទេសចរណ៍មូស្លីមកម្ពុជាឆ្នាំ២០២៥ ក្រោមមូលបទ៖ «អាសាធារណមូស្លីមកម្ពុជា» នៅក្នុងបរិវេណនៃវិហារអាសាធារណ ឬ វិហារស្ថាប័នកក ពីថ្ងៃទី៩ ដល់ថ្ងៃទី១១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រំពួកមួយសម្រាប់ឧត្តមសេនីយ៍ឯក ប៊ុនស៊ីន ដាក់ក្លាង របស់ថៃ និងរដ្ឋប្រតិភូការបរទេសថៃ សីហស្ថិតិ ពួងកេតកែវ

នាង យូ

រូបរាបពីស្តាំ៖ លោក នាង យូ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា, លោក ប៊ុនស៊ីន ជាតក្កវិទូ អគ្គនាយកបញ្ជាការកម្មវិស័យសីហស្ថិតិ និងលោក សីហស្ថិតិ ពួងកេតកែវ រដ្ឋប្រតិភូការបរទេសថៃ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅពេលថ្មីៗនេះ អ្នកវិភាគវិស័យយោធាម្នាក់ បានលើកឡើងនូវចំណុចដ៏ល្អមួយថា កងទ័ពថៃកំពុង អនុវត្តបែបយុទ្ធសាស្ត្រមួយហៅថា «ការបង្កើត ជាយុទ្ធសាស្ត្រ» នៅក្នុងទំនាក់ទំនងរបស់ខ្លួនជាមួយ កម្ពុជា។ តាមខ្លឹមសារសំខាន់ៗ យុទ្ធសាស្ត្រនេះផ្ដោត លើការលង្វើនៃការបង្កើនប្រធានបទ និងទាមទារ «ភាពរឹងមាំ» តាមរយៈការគំរាមកំហែង ការ វាយប្រហារ និងសកម្មភាពផ្សេងៗទៀតដែលត្រូវ បានសម្របសម្រួលយ៉ាងល្អិតល្អន់ ដើម្បីបង្កើត ឱកាសឱ្យកម្ពុជាធ្វើការវាយប្រហារជាមុន។

ខ្ញុំយល់ស្របនឹងការវាយតម្លៃនេះ និងការណែនាំ ថា កម្ពុជាមិនត្រូវធ្លាក់ចូលទៅក្នុងអន្ទាក់នៃសង្គ្រាម របស់ថៃនោះទេ។ កម្ពុជាមានជំហរខ្ពស់ជាង។ អធិប- តេយ្យភាពរបស់កម្ពុជាចំពោះតំបន់ព្រំដែនដែលថៃ ព្យាយាមគ្រប់គ្រង ត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិ និងក្នុងកម្រិតមួយតាមរយៈសាលដីការនៃតុលាការ យុត្តិធម៌អន្តរជាតិ។ បើនិយាយក្នុងន័យផ្សេង កម្ពុជា ត្រូវតែមានការទាមទារលើការពិតអំពីអ្វីដែលកំពុង កើតឡើងនៅតាមព្រំដែន ទោះបីជាកងទ័ពថៃមាន ភាពប៉ិនប្រសប់ក្នុងការបញ្ជាក់ផ្ទុយពីនេះ ក៏ដោយ។

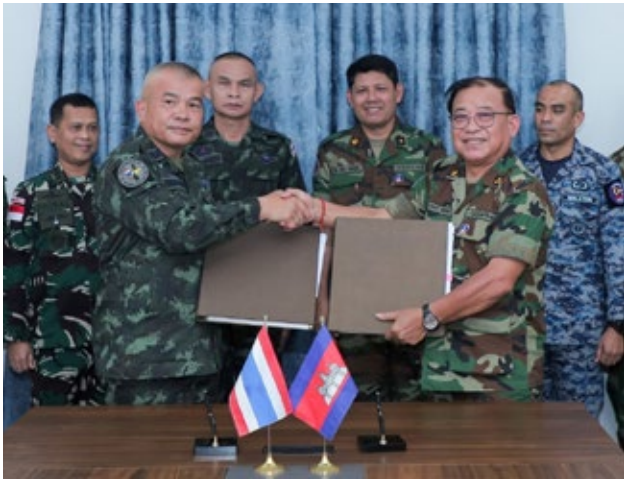
(ខុស ហរណ៍ ការដៃកងពង្សាវតារ លេខ២៣ ហាសន្តិបាត អង្គការសហប្រជាជាតិនាសប្តាហ៍នេះ) ។ ដូច្នេះតាម បណ្តោយព្រំដែនគឺជាដំណោះស្រាយដែលកម្ពុជាអាចបរាជ័យ ប្រសិនបើកម្ពុជាធ្លាក់ចូលទៅក្នុងអន្តរកាលនៃការបង្ក ហេតុជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់កងទ័ពថៃ។

ប៉ុន្តែការដែលត្រូវនាំតែបដិសេធយុទ្ធសាស្ត្រ របស់កម្ពុជាត្រូវ គឺមិនមែនជាយុទ្ធសាស្ត្រផ្ទាល់ខ្លួននោះទេ។ កម្ពុជាត្រូវតែអនុវត្តកោលនយោបាយ កិច្ច សហប្រតិបត្តិការ និងការប្រកួតប្រជែងជាយុទ្ធសាស្ត្រ យោធា។ នៅពេលដែលប្រទេសជិតខាងធ្វើសកម្មភាព ដោយសន្តិភាព សមស្រប និងអនុលោមតាមច្បាប់ អន្តរជាតិ នោះយើងគួរតែសហការ។ ប៉ុន្តែនៅពេល ដែលប្រទេសនានាមិនធ្វើសកម្មភាពសមស្រប យើង គួរតែត្រៀមខ្លួនសម្រាប់ការប្រកួតប្រជែង និងសូម្បី តែការប្រឈមមុខជាក់គ្នា ដោយចៀសវាងដំណោះ ស្រាយផ្ទាល់។ ការបង្កហេតុជាយុទ្ធសាស្ត្រគឺមាន កោលបំណងរំខានដល់ការរីកចម្រើនរបស់កម្ពុជា និងការអភិវឌ្ឍន៍ផ្ទៃក្នុងរបស់ខ្លួន ហើយយើងមិនត្រូវ ធ្លាក់ចូលក្នុងអន្តរកាលនេះទេ។ ដូច្នេះទៅវិញ វាជាការ ចាំបាច់ដែលយើងត្រូវស្វែងរកដំណោះស្រាយចំពោះ ដំណោះស្រាយបណ្តោយព្រំដែននេះ ឱ្យបានឆាប់រហ័ស ដោយសន្តិវិធី និងតាមរយៈមធ្យោបាយដូច្នេះដែល ពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកសង្កេតការណ៍ភាគីទីបី ដើម្បីទប់ស្កាត់ ការបង្កបង្កើនសេចក្តីពិតណាមួយ។

ស្របតាមយុទ្ធសាស្ត្រនេះ យើងត្រូវតែធានា នូវ ការរីកលូតលាស់របស់កងទ័ពថៃដែលត្រូវបានឃុំ ខ្លួនទាំងអស់ ដែលថៃបានហៅថាជាឈ្មើយសីក។ កងទ័ពថៃ១៨ នាក់ដែលបានឃុំខ្លួនត្រូវតែប្រគល់មក វិញភ្លាមៗ ហើយរាល់ថ្ងៃកងទ័ពដែលត្រូវបានឃុំ ខ្លួន ថៃគួរតែត្រូវបានផ្តោតលើការសម្របសម្រួល អនុលោមតាមច្បាប់អន្តរជាតិ។ យើងមិនគួរភ្ញាក់ ផ្អើលទេថា វានឹងជាការលំបាកខ្លាំងណាស់ក្នុងការនាំ យកកងទ័ពដែលត្រូវបានឃុំខ្លួនទាំង១៨ នាក់នេះ មកវិញ សម្រាប់ការពិតដ៏សាមញ្ញថា ដរាបណាកង ទ័ពត្រូវបានឃុំខ្លួន ថៃនៅមានទីកសម្បូរទៀត

ដើម្បីជះឥទ្ធិពលដល់បរិយាកាសនយោបាយរបស់ កម្ពុជាដោយប្រើអ្នកដែលត្រូវបានឃុំខ្លួនទាំងនេះ ជាចំណាប់ខ្លាំង។ កម្ពុជាមានដំហែងខ្ពស់ជាង ពីព្រោះ ចំណាយពេលកាន់តែយូរក្នុងការឃុំខ្លួនរីករាលដាល ជាពិសេសនៅចំពោះមុខការខ្វះខាតការឆ្លើយតបជា យោធារបស់កម្ពុជាចំពោះការបង្កហេតុរបស់ថៃនោះ ការបន្តឃុំខ្លួនរបស់រដ្ឋាភិបាលថៃកាន់តែបាត់បង់ភាព ស្របច្បាប់។

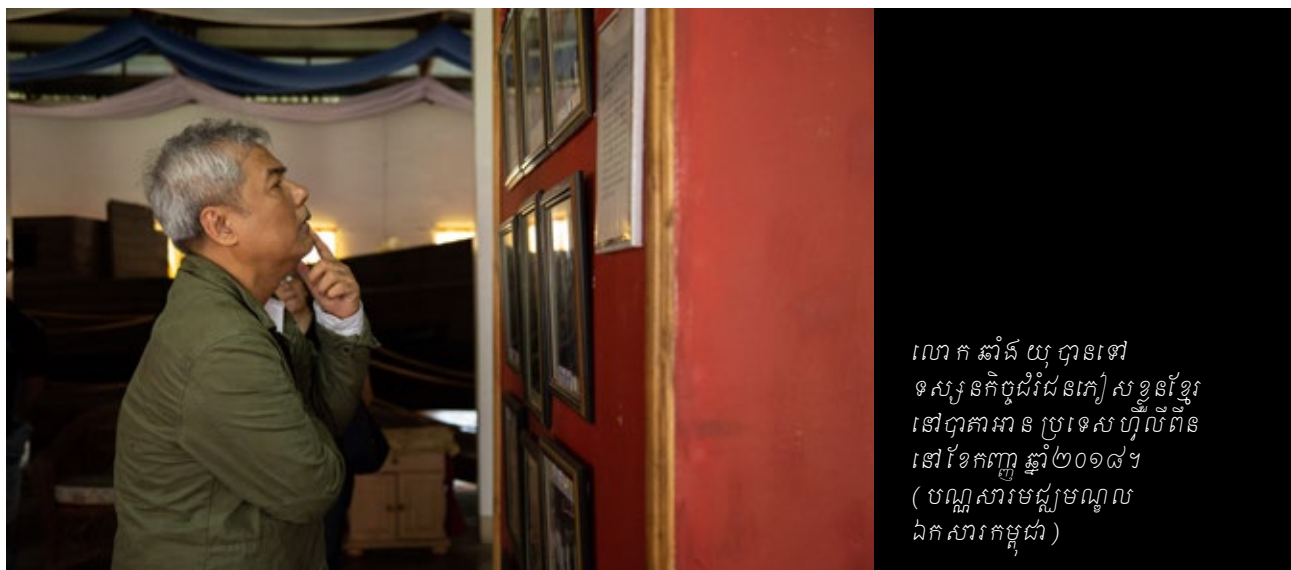
អនាគតរបស់កម្ពុជា និងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ (អាស៊ាន) នឹងមិនឆ្ងាយស្រួល និងគួរឲ្យជឿននោះទេ ប៉ុន្តែវាអាចមានសន្តិភាព ស្ថិរភាព និងវិបុលភាព ប្រសិនបើយើងងើបដុតពីដំណោះស្រាយតាម ភាពមិន ចាស់ទុំ និងភាពអវិជ្ជា កាលពីអតីតកាល។ ទោះបីជា កម្ពុជានៅតែជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នៅក្នុងតំបន់ និងពិភពលោកយ៉ាងណាក៏ដោយ កម្ពុជាក៏អាច អនុវត្តភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ប្រទេសលំដាប់ទីមួយ បានដែរ។ នៅសតវត្សរ៍ទី២១ កម្ពុជាអាចធ្វើជាគំរូ សម្រាប់ប្រទេសដទៃទៀត ដោយការអនុវត្តការ ប្រកួតប្រជែងជាយុទ្ធសាស្ត្រដោយសន្តិវិធី ហើយ មិនធ្លាក់ទៅជាជនរងគ្រោះនៃការបង្កហេតុជាយុទ្ធ- សាស្ត្រកងទ័ពថៃនោះឡើយ។

កិច្ចប្រជុំកណ្តាលៈ កម្មាធិការថ្នាក់យោធាកម្ពុជា-ថៃ (RBC) រវាងយោធាកម្ពុជា ៤ កម្ពុជា និងយោធាកម្ពុជា ២ ថៃ ដើម្បីកែសម្រួលយុទ្ធសាស្ត្របក្សាបក្សា បង្កើនបំណាញ់ផ្ទៃក្នុងនៅ ថ្ងៃទី៣១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។ (រូបថត៖ ក្រសួងការពារជាតិ)

សាធារណរដ្ឋហ្វីលីពីន គឺពិតជាតំរូវឱ្យអ្នកដឹកនាំ និងវិនិច្ឆ័យនឹងលេចឆ្លើយនៅក្នុងវិស័យមនុស្សធម៌

ឆាន់ យូ

ការធានាក្បាលសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ការ
គោរពសិទ្ធិមនុស្ស និងការការពារអាយុជីវិតរបស់
មនុស្ស អាចនឹងជាគោលការណ៍ដ៏សំខាន់បំផុតរបស់
ច្បាប់ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងច្បាប់ស្តីពីមនុស្សធម៌ទាំង
អស់។ ច្បាប់ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សដែលបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិក្នុង
ការរស់រានមានជីវិត, សិទ្ធិក្នុងការបញ្ចេញមតិ, សិទ្ធិ
ក្នុងការជ្រើសរើសជំនឿសាសនា និងសិទ្ធិក្នុងការ
ទទួលបានការការពារពីការរើសអើង ការកេងប្រវ័ញ្ច
និងទាសភាព គឺស្ថិតក្នុងចំណោមសិទ្ធិដទៃទៀត
ចែងដោយគោលការណ៍ច្បាប់នេះ។ ដូចគ្នានេះដែរ
អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ កិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងឡាអេ
និងសន្ធិសញ្ញាជាច្រើនផ្សេងទៀត ទោះបីជាមិនមែន
ច្បាប់និងសន្ធិសញ្ញាដែលស្ថិតនៅក្នុងបរិបទនៃច្បាប់
ស្តីពីមនុស្សធម៌ទាំងអស់ក្តី ក៏សុទ្ធសឹងតែផ្ដោតទៅ

លើគោលការណ៍ដែលតម្រូវឱ្យមានការប្តេជ្ញា និង
ការទទួលខុសត្រូវចំពោះការប្រព្រឹត្តិ ទង្វើណាមួយ
ដោយផ្តល់សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ មនុស្សធម៌ និងការគោរព
ដល់មនុស្សជាតិ។

ជនភៀសខ្លួន គឺជាក្រុមមនុស្សដែលត្រូវបាន
ទទួលស្គាល់ថា សមនឹងទទួលបានការយកចិត្តទុក
ដាក់ជាពិសេសក្នុងការទទួលបានការចាត់ចែងទុក
ដាក់ប្រកបដោយមនុស្សធម៌ និងស្ថិតក្រោមការ
ការពារ ប្រសិនបើយោងតាមនិយមន័យ ជនភៀស
ខ្លួនគឺជាក្រុមមនុស្សដែលឈរយឺតយ៉ាវ ជនភៀស
ខ្លួន សមនឹងទទួលបានការការពារ ដូចទៅនឹងអ្នក
ជំងឺ និងអ្នករងរបួស ឬឈឺចាប់ស្រពិចស្រពិល ទោះបីយ៉ាងណា
ក៏ដោយ ប្រាសចាកពីអនុសញ្ញាស្តីពីមនុស្សធម៌
ជាច្រើនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅក្នុងតំបន់អាស៊ី

អាគ្នេយ៍ ជនភៀសខ្លួន មិនត្រូវបានចាត់ចែង ទុកដាក់ ប្រកបដោយសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ការគោរព ឬការយក ចិត្តទុកដាក់នោះទេ។

បញ្ហានេះ ត្រូវបានរំលោភ ឡើងយ៉ាងច្បាស់នៅ ពេលពេលមានវិបត្តិព្រំដែននានា ដែលបានកើតមាន នៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី២០ និងជាពិសេសនៅក្នុងជម្លោះ នៅតាមបណ្តោយព្រំដែនកម្ពុជា នាពេលថ្មីៗនេះ។ បន្ទាប់ពីការដួលរលំនៃរបបខ្មែរក្រហមក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩ ជនភៀសខ្លួនកម្ពុជា បានទទួលរងទុក្ខវេទនាយ៉ាង សង្កេតនៅក្នុងជំរឿននានាក្នុងប្រទេសថៃ ហើយថ្មីៗនេះ ដោយសារតែជម្លោះ ព្រំដែនរវាងប្រទេសកម្ពុជា និង ប្រទេសថៃ បានកើតមានឡើងសាជាថ្មី ប្រជាជន កម្ពុជា ជាពិសេសអ្នកដែលរស់នៅតាមបណ្តោយ ព្រំដែន ត្រូវផ្លាស់ទីលំនៅ ដោយស្គាល់ថាជាក្រុម ដែលគ្មានទីលំនៅ។

ព្រឹត្តិការណ៍នាពេលថ្មីៗនេះ បានបង្ហាញអំពីសារ សំខាន់នៃការទទួលស្គាល់កុំរកាពជាអ្នកដឹកនាំ និង វិវត្តន៍នៅក្នុងវិស័យនេះ ដែលមិនត្រឹមតែដើម្បីថ្លែង អំណរគុណ ប៉ុន្តែដើម្បីកំណត់ជាបទដ្ឋានសម្រាប់អ្នក ដទៃថែមទៀតផង។ ខ្ញុំចង់លើកឡើងអំពីសាធារណរដ្ឋ ហ្វីលីពីនដែលជាប្រទេសតែមួយគត់នៅក្នុងសមាគម ប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (ហៅកាត់ថា អាស៊ាន) (ក្រៅពីកម្ពុជា) ដែលបានចុះហត្ថលេខាលើអនុសញ្ញា ស្តីពីជនភៀសខ្លួន នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥១ និងពិធីសារ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦៧។ ប៉ុន្តែមើលសពីនេះទៅទៀត យោងតាមទីភ្នាក់ងារជំនុំសម្តីការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីជនភៀសខ្លួន ប្រទេសហ្វីលីពីនបានអនុម័តនីតិវិធី ស្នើសុំសិទ្ធិជ្រកកោនថ្នាក់ជាតិសម្រាប់ជនភៀសខ្លួន ដែលគួរជាទីកោតសរសើរ។

ខ្ញុំចង់ទាញការចាប់អារម្មណ៍ចំពោះជំរឿនបំបញ្ចូលជនភៀសខ្លួននៅក្នុងប្រទេសហ្វីលីពីន ដែល បានទទួលជនភៀសខ្លួនកម្ពុជា បន្ទាប់ពីការដួលរលំនៃ របបខ្មែរក្រហម ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៨០ ដល់ឆ្នាំ១៩៩៥។ ជំរឿននេះ ត្រូវបានសម្តោចក្រោមអធិបតីភាពរបស់ អតីតប្រធានាធិបតីហ្វីលីពីន លោក ហ្វីឌីណេនដ៍ ម៉ាកូស ហើយថ្វីត្បិតតែបច្ចុប្បន្នបានបិទដំណើរការ ទៅហើយក្តី ជំរឿន នៅតែជានិមិត្តរូបដែលបង្ហាញថា

ប្រជាជនហ្វីលីពីន បានជួយដល់ប្រជាជនកម្ពុជា និង ប្រជាជនជាច្រើនទៀតមកពីតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ក្នុង គ្រាលំបាកលំបិនបំផុត។ ក្នុងអំឡុងពេលស្នាក់ អាស្រ័យរបស់ខ្លួននៅជំរឿននេះ ជនភៀសខ្លួនទាំងអស់ ទទួលបានទីជម្រក, ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញ វិជ្ជាជីវៈ, ថ្នាក់រៀនភាសាអង់គ្លេស និងការរៀបចំខ្លួន ដើម្បីចាប់ផ្តើមជីវិតថ្មីនៅឯបរទេស។ ប្រជាជន ហ្វីលីពីន បានធ្វើអ្វីៗគ្រប់យ៉ាងខាងលើសម្រាប់ជន ភៀសខ្លួន ថ្វីត្បិតតែប្រទេសហ្វីលីពីនជាប្រទេសមួយ ក្នុងចំណោមប្រទេសដែលមានចំណូលដលិតផល ក្នុងស្រុកជាមធ្យម នៅកម្រិតទាបយ៉ាងណាក្តីក្នុង ពេលនោះ។ ទោះបីជាសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនមានស្ថានភាព លំបាកយ៉ាងណាក្តី ប្រទេសហ្វីលីពីន គឺជាប្រទេស ដែលមានភាពលេចធ្លោបំផុតនៅក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោក ចំពោះសេចក្តីសប្បុរស និងក្តីមេត្តារបស់ ខ្លួនចំពោះជនភៀសខ្លួន។

គ្មានកិត្តិយសណាដែលប្រសើរជាងការត្រូវបាន ទទួលស្គាល់ថា បានជួយនរណាម្នាក់ក្នុងគ្រាដ៏លំបាក លំបិនបំផុតនោះទេ ហើយប្រទេសហ្វីលីពីន ទទួលនូវ ឆរក្តិយសដ៏វិសេសវិសាលនេះ ដែលមិនត្រឹមតែ សម្រាប់អ្វីដែលប្រជាជាតិនេះបានធ្វើសម្រាប់ប្រជាជន កម្ពុជា និងប្រជាជនជាតិសាសន៍ដទៃនៅក្នុងតំបន់ អាស៊ានប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែថែមទាំងសម្រាប់ការ ប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ខ្លួនចំពោះជនភៀសខ្លួនទាំងអស់នៅ ក្នុងពេលសព្វថ្ងៃនេះថែមទៀតផង។ សាធារណរដ្ឋ ហ្វីលីពីន គឺពិតជាគួរជាអ្នកដឹកនាំ និងជាវីរជនដ៏លេច ធ្លោ នៅក្នុងវិស័យមនុស្សធម៌យ៉ាងប្រាកដមែន។

អតីតជំរឿនភៀសខ្លួនខ្មែរនៅបាតាអាន ប្រទេសហ្វីលីពីន នៅខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៨។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អគារមរតកសង្គមរាស្ត្រនិយម សម្តេចឪ សម្តេចម៉ែ (បុរីអូរស្វាយ-សែនជ័យ) ផ្តល់ទីតាំងសម្រាប់ កិច្ចសន្ទនាជាមួយបុរសក្នុងគូនាងនៃសម្តេចឪ សម្តេចម៉ែ យេនឌ័រ និងភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ក្មេងស្រី

ស្រួច លីដា

ប្រជាជននៅក្នុងសហគមន៍ចំនួន១២នាក់ ដែលជាអ្នកដឹកនាំក្នុងគ្រួសារ និងមានតួនាទីជាអ្នកសម្រេចចិត្តនៅក្នុងសហគមន៍ ចូលរួមកិច្ចសន្ទនា ក្រោមប្រធានបទ «សមភាពយេនឌ័រ និងភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ក្មេងស្រី» នៅអគារមរតកសង្គមរាស្ត្រនិយម សម្តេចឪ សម្តេចម៉ែ (បុរីអូរស្វាយ-សែនជ័យ) នៅថ្ងៃទី២០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៤ ។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅថ្ងៃទី២០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៤ អគារមរតកសង្គមរាស្ត្រនិយម សម្តេចឪ សម្តេចម៉ែ (បុរីអូរស្វាយ-សែនជ័យ) នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានផ្តល់ទីតាំងសម្រាប់អង្គការនារីដើម្បីសន្តិភាព រៀបចំកម្មវិធីកិច្ចសន្ទនាដ៏សំខាន់មួយក្រោមប្រធានបទ «សមភាពយេនឌ័រ និងភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ក្មេងស្រី» ដោយមានការចូលរួមពីបុរសក្នុងសហគមន៍ចំនួន១២នាក់ ដែលសុទ្ធតែជាអ្នកដឹកនាំក្នុងគ្រួសារ និងមានតួនាទីជាអ្នកសម្រេចចិត្តនៅក្នុងសហគមន៍។

កោលបំណងនៃកិច្ចសន្ទនា គឺជំរុញឱ្យបុរសក្នុង

គូនាទីសម្រេចចិត្ត ជម្រុញនូវបទដ្ឋាននៃភាពជាបុរស និងបិទបិទគោលយុទ្ធ (បុរសជាធំ) ដែលបង្កើនក្រោមថ្នាក់គោលគំនិត: ការដោះស្រាយនូវហិង្សារបស់បុរស និងអំណាចលុបលើក្នុងគូនាទីដឹកនាំ ព្រមទាំងបណ្តុះនូវសាមគ្គីភាពយ៉ាងសកម្ម ដើម្បីលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និងភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ក្មេងស្រី។

លទ្ធផលដែលរំពឹងទុកនៃកិច្ចសន្ទនា គឺ៖ ១) ការយល់ដឹងកាន់តែស៊ីជម្រៅអំពីបទដ្ឋានយេនឌ័រ និងភាពជាបុរសក្នុងគូនាទីសម្រេចចិត្ត។ អភិវឌ្ឍន៍ការយល់ដឹងស៊ីជម្រៅអំពីភាពជាបុរស និងបិទបិទគោលយុទ្ធ

ដែលមានទីតាំងលើអាកប្បកិរិយា ភាពជាអ្នកដឹកនាំ និងទំនាក់ទំនងក្នុងការងារ។ ២) ការប្តេជ្ញាចិត្តចំពោះភាពជាអ្នកដឹកនាំប្រកបដោយសមភាពយេនឌ័រ និងគ្មានប្រើហិង្សា និងទទួលស្គាល់ពីទីតាំងនៃបទដ្ឋានយេនឌ័រ ភាពជាបុរស និងបិតាធិបតេយ្យ ហើយប្តេជ្ញាចិត្តលើភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ពួកគាត់ តាមបែបការចូលរួមចែករំលែកអំណាចឬការគ្រប់គ្រងនិងបដិសេធសិរិយាបថហិង្សា។ ៣) ការគាំទ្រយ៉ាងសកម្មចំពោះភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ក្មេងស្រី និងសមភាពយេនឌ័របុរសក្នុងគូនាទីសម្រេចចិត្ត ដាក់កំណត់ និងប្តេជ្ញាចិត្តអនុវត្តសកម្មភាពជាក់លាក់ ដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ក្មេងស្រី និងសមភាពយេនឌ័រនៅក្នុងគ្រួសារ សហគមន៍ និងស្ថាប័នផ្សេងៗ។

ចុងបញ្ចប់នៃកិច្ចសន្ទនា អ្នកចូលរួមបានបញ្ចេញចំណាប់អារម្មណ៍របស់ខ្លួន និងសម្តែងនូវការថ្លាក់រឭក និងការប្តេជ្ញាចិត្តផ្លាស់ប្តូរវិធានបែបរបស់ខ្លួនដូចខាងក្រោម៖

លោក ស៊ីន សុផា អាយុ៤១ឆ្នាំ គឺជានាយកសាលាអនុវិទ្យាល័យអូរស្វាយ រស់នៅភូមិអូរស្វាយ ឃុំអូរស្វាយ ស្រុកបុរីអូរស្វាយសែនជ័យ ខេត្តស្ទឹងត្រែង បានចែករំលែកថា៖ «បន្ទាប់ពីខ្ញុំបានចូលរួមកិច្ចសន្ទនាប្រចាំឆ្នាំនេះបណ្តាលពីខ្ញុំបានយល់កាន់តែច្បាស់ថា ពាក្យថាបុរសពិត គឺមានតួនាទីជាច្រើនដែលយើងត្រូវធ្វើក្នុងនោះមាន៖ ទទួលខុសត្រូវក្នុងគ្រួសារ, មិនត្រូវប្រើអំពើហិង្សាលើស្ត្រី, យើងត្រូវផ្តល់សិទ្ធិដល់ស្ត្រីឱ្យបានស្មើនឹងបុរស, យើងក៏ត្រូវតែរឹងមាំព្រោះយើងជាបង្កើនក្នុងគ្រួសារ, នឹងត្រូវស្តាប់មតិយោបល់ភរិយា»។ សុផា បានបញ្ជាក់ពីភាពខុសគ្នារវាងមុននិងបច្ចុប្បន្ននៃកិច្ចសន្ទនា និងក្រោយការចូលរួមថា៖ «ភាពខុសគ្នារវាងពីមុនដែលខ្ញុំមិនទាន់ចូលរួមវគ្គបណ្តុះបណ្តាល និងក្រោយពេលខ្ញុំចូលរួមវគ្គបណ្តុះបណ្តាលនេះរួច គឺពីមុនខ្ញុំគិតថាខ្ញុំធ្វើអ្វីក៏បានតាមចិត្ត ចំណែកឯភរិយានៅផ្ទះមិនមានសិទ្ធិបញ្ចេញមតិឡើយ។ ប៉ុន្តែក្រោយពេលខ្ញុំចូលរួមវគ្គបណ្តុះបណ្តាលនេះរួច ខ្ញុំត្រូវតែឱ្យភរិយារបស់ខ្ញុំបញ្ចេញមតិយោបល់ដើម្បីសម្រេចអ្វីមួយរួម»។

ចំណែកលោក ហេង ឆាយ មានតួនាទីជាមេភូមិ

អូរស្វាយ មានអាយុ៧១ឆ្នាំ រស់នៅភូមិអូរស្វាយ ឃុំអូរស្វាយ ស្រុកបុរីអូរស្វាយសែនជ័យ ខេត្តស្ទឹងត្រែង បានរៀបរាប់ថា៖ «អ្វីដែលខ្ញុំរៀនសូត្របានគឺផ្ដោតទៅលើយេនឌ័រ ភាពស្មើគ្នារវាងបុរសនិងស្ត្រី។ វគ្គបណ្តុះបណ្តាលនេះពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់។ ជាក់ស្តែងខ្ញុំគឺជាមេភូមិដែលគ្រប់គ្រងលើប្រជាជនជាច្រើន។ បច្ចុប្បន្នប្រជាពលរដ្ឋក្នុងភូមិ មានចំនួនភាគច្រើនដែលបានយល់ដឹងពីបញ្ហាយេនឌ័ររវាងបុរសនិងស្ត្រី ហើយគ្រួសារទាំងអស់នោះមិនសូវមានអំពើហិង្សានៅក្នុងគ្រួសារឡើយ។ ប៉ុន្តែនៅមានគ្រួសារមួយចំនួនតូចពុំទាន់យល់ដឹងអំពីបញ្ហាយេនឌ័រ ដែលជាហេតុតែងតែមានទំនាស់ទាស់ទែងគ្នាជារៀងៗ។ នេះគឺជាមេរៀនមួយផ្នែកទៀត ដែលខ្ញុំត្រូវយកទៅអនុវត្តក្នុងការចែករំលែកចំណេះដឹងទាំងអស់នេះទៅកាន់អ្នកភូមិរបស់ខ្ញុំឱ្យយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់អំពីបញ្ហាយេនឌ័រ»។

ប្រជាជននៅក្នុងសហគមន៍ចំនួន១២នាក់ ដែលជាអ្នកដឹកនាំក្នុងគ្រួសារ និងមានតួនាទីជាអ្នកសម្រេចចិត្តនៅក្នុងសហគមន៍ចូលរួមកិច្ចសន្ទនាក្រោមប្រធានបទ «សមភាពយេនឌ័រ និងភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់ក្មេងស្រី» នៅអគារមរតកសង្គមរាស្ត្រនិយម សម្តេចឪ សម្តេចម៉ែ (បុរីអូរស្វាយ-សែនជ័យ) នៅថ្ងៃទី២០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។
(បណ្តុះបណ្តាលបណ្តាលឯកសារកម្ពុជា)

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

«ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ» របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបើកបម្រើជូន សិស្ស និងស្រី អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ បុគ្គលិករាជការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍អំពីការវិវឌ្ឍន៍របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហម។

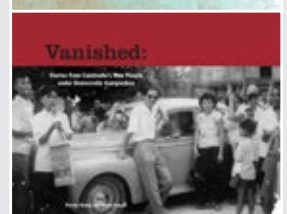
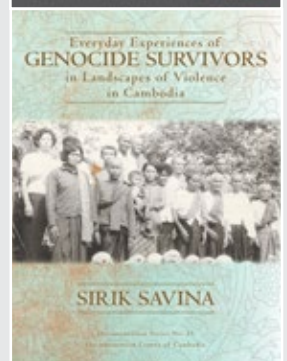
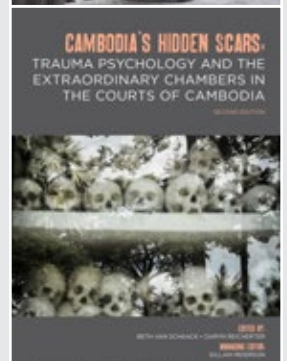
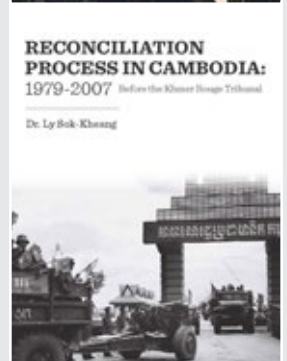
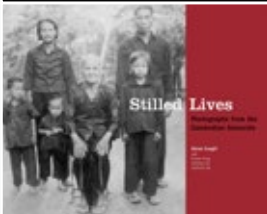
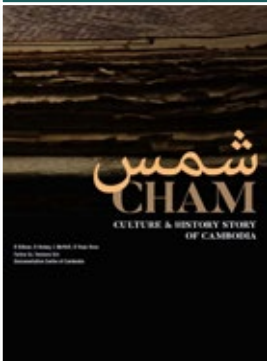
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំ និងចងក្រងឯកសារអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានច្រើនបំផុត។ ឯកសារនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានប្រភេទ ប្រភេទឯកសារទីមួយគឺឯកសារជាក្រដាសសន្លឹកដែលមានចំនួនដ៏តិចតួច លានទំព័រ។ ប្រភេទឯកសារទីពីរ គឺជាបទសម្ភាសន៍ដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចុះទៅធ្វើសម្ភាសន៍ជាមួយជនគ្រោះ និងអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម។ ប្រភេទឯកសារទីបីគឺជារូបថតទាក់ទងទៅនឹងសម័យខ្មែរក្រហម។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជាឯកសារទាក់ទងទៅនឹងការធ្វើដៃនៃទីរណ្តៅសាកសព និងទីតាំងសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហម និងឯកសារទីប្រាំគឺជាខ្សែកាតយន្តឯកសារដែលបានដលិត ឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងសម័យក្រោយមកទៀត។

តាមរយៈការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ សាធារណជនអាចស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងនេះបាន។ ឯកសារខ្លះទៀតរួមមាន៖ ប្រវត្តិរូបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចម្លើយសារភាព កំណត់ហេតុរបស់ក្រុមទូរលេខឆ្លើយឆ្លងព័ត៌មានដែលបានមកពីការសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងទិន្នន័យកន្លងទៅសប្តាហ៍ពីរណ្តៅសាកសព ទីតាំងកុក និងបង្គោលនីយដ្ឋានប្រល័យពូជសាសន៍។

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈមានទីតាំងនៅអគារលេខ ១១ ផ្លូវលេខ ២៥៦ សង្កាត់ចតុមុខ ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ។ ការិយាល័យរបស់យើងបើកជូនសាធារណជនចាប់ពីថ្ងៃចន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ពេលព្រឹកពីម៉ោង ៨:០០ ដល់ម៉ោង ១២:០០ និងពេលរសៀលពីម៉ោង ២:០០ ដល់ម៉ោង ៥:០០។ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានចម្ងល់ ឬចង់រៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាក្រុមណាមួយ សូមទាក់ទងបុគ្គលិករបស់យើង រស់ សំពៅ អ្នកសម្របសម្រួល តាមរយៈទូរសព្ទលេខ ០១២ ៨៨២ ៥០៥ ឬ

អ៊ីម៉ែល ៖ truthsampeou.r@dccam.org

សូមអរគុណ!

អ៊ីច ថាវី ៖ សន្សំជីវិត ឱ្យកែប្រែជីវភាព យើងស្រុកខ្មែរ

យី សុយី

ខ្ញុំឈ្មោះ អ៊ីច ថាវី កើតឆ្នាំ១៩៦៧ ក្នុងខេត្តខេត្តរមាណីយ។ សព្វថ្ងៃរស់នៅ ភូមិអង្គ ឃុំពពែល ស្រុកបរិបូណ៌ ខេត្ត កំពង់ឆ្នាំង។ ឪពុកខ្ញុំឈ្មោះ អ៊ីច សែ មានមុខរបរជា ទាហាន (ស្លាប់ដោយ សារកងទ័ពខ្មែរក្រហមបាញ់សម្លាប់ ពេលគាត់ព្យាយាមរត់គេចខ្លួនទៅ ប្រទេសថៃ)។ ម្តាយខ្ញុំឈ្មោះ នួន សុផុន គឺជាស្ត្រីមេផ្ទះ (ស្លាប់នៅអាយុ៨១ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ២០១៣)។ ខ្ញុំមានបងប្អូនចំនួន ៥ នាក់ ក្នុងនោះមានស្រី៣នាក់ និង ប្រុស២នាក់។ ខ្ញុំគឺជាកូនទី៤ក្នុងគ្រួសារ។ ឪពុកម្តាយខ្ញុំគាត់មានស្រុកកំណើតនៅ ខេត្តកំពង់ធំ។ ដោយសារឪពុកខ្ញុំជា ទាហាន ហេតុនេះគ្រួសាររបស់ខ្ញុំមិន មានទីលំនៅច្បាស់លាស់ទេ។ នៅពេល ដែលឪពុកខ្ញុំត្រូវទៅប្រចាំការនៅបន្ទាយ ខេត្តណាមួយ គឺម្តាយខ្ញុំត្រូវនាំកូនៗទៅ រស់នៅជាមួយប្តីនៅទីនោះដែរ។

ចូលមកដល់របប សាធារណរដ្ឋខ្មែរ ឬហៅរបប លន់ នល់ ឪពុកខ្ញុំត្រូវ អង្គការពង្សាស័ប្បវិទ្យាប្រចាំការ ពីខេត្ត ខេត្តរមាណីយ ទៅប្រចាំការខាងខេត្ត ប៉ៃលិន និងខេត្តបាត់ដំបង។ កាលនោះ ខ្ញុំនៅក្នុង ខ្ញុំមិនសូវចង់ចាំថាមានរឿង រ៉ាវអ្វីខ្លះកើតឡើងនោះទេ។ អ្វីដែលខ្ញុំ ចាំបានគឺម្តាយឪពុកខ្ញុំត្រូវរស់នៅបែកពី គ្នា ព្រោះឪពុកខ្ញុំមានប្រពន្ធចុង។ ទំនាក់ ទំនងរវាងគាត់ទាំងពីរក៏មានការ រកស៊ី ប៉ុន្តែឪពុកខ្ញុំមិនបានបោះបង់ប្រពន្ធ និងកូនៗចោលឡើយ គឺគាត់នៅតែបន្ត

រូបរាប់ពីស្តាំ៖ ១) នួន សុផុន ២) សាន គឹមស្នួ (ប្អូនស្រីបងប្អូនប្រុស) ៣) អ៊ីច ថាវី (កូនទី៥) ៤) អ៊ីច ថាវី (កូនទី៤) ៥) អ៊ីច ប៊ុនធឿន (កូនទី៣) ៦) អ៊ីច ប៊ុនថា (កូនទី២) ៧) អ៊ីច សុផាត (កូនទី១) ៨) សាន យ៉ែន (បងប្អូនប្រុស) ៩) ថាវី នៅឆ្នាំ១៩៨០ នៅជិតខាងអ៊ីចថាវី (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ដល់ជាថវិកា និងអង្គរឱ្យប្រពន្ធកូនហត់។ ក្រោយមកម្តាយខ្ញុំបាននាំកូនៗមករស់ នៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបង (ខ្ញុំមិនចាំភូមិ ឃុំច្បាស់លាស់ទេ) រហូតដល់កម្លាំង ខ្មែរក្រហម ទទួលបានជ័យជម្នះ ទាំង ស្រុងលើរបប លន់ នល់។

នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៥ កងទ័ព ខ្មែរក្រហមបានជម្លៀសក្រុមគ្រួសារខ្ញុំ និងប្រជាជនទាំងអស់ចេញពីផ្ទះសម្បែង ឱ្យទៅរស់នៅក្នុងតំបន់ ត្រង់ចំណុច ភូមិកូនខ្នង ឃុំព្រៃក្នុង ស្រុកមោងឫស្សី ខេត្តបាត់ដំបង។ គ្រួសារខ្ញុំត្រូវអង្គការ ចាត់ទុកជាក្រុមប្រជាជនថ្មី ព្រោះ ម្តាយខ្ញុំមានប្តីធ្វើជា ទាហាននៅក្នុងរបប លន់ នល់។ ចាស់ខ្ញុំក្នុងភូមិ ដែលជា

ប្រជាជនមូលដ្ឋាន អាណិតស្រឡាញ់ រាប់អានម្តាយខ្ញុំ ក៏បានណែនាំឱ្យម្តាយ ខ្ញុំរៀបការជាមួយបុរសមូលដ្ឋានម្នាក់ នៅក្នុងភូមិ ដើម្បីគេចផុតពីការធ្វើបាប នៃឈ្លបខ្មែរក្រហម។ ម្តាយខ្ញុំបានយល់ ព្រមតាមការណែនាំចាស់ទុំ ដោយរៀប ចំសែនព្រេនជាមួយបុរសម្នាក់នោះ និង រើសម្តាយទៅរស់នៅផ្ទះថ្មីក្រោយ។ ដំបូងខ្ញុំ និងប្អូនស្រីពៅ ត្រូវស្នាក់នៅជាមួយ ម្តាយ។ ចំណែកបងៗរបស់ខ្ញុំត្រូវអង្គការ បំបែកឱ្យទៅរស់នៅតាមកងនារី និងកង យុវជន។ មិនបានប៉ុន្មានដង ខ្ញុំត្រូវបាន អង្គការបំបែកចេញពីម្តាយឱ្យទៅរស់ នៅក្នុងកងកុមារ។ ប្អូនស្រីពៅខ្ញុំនៅក្នុង អង្គការមិនបានបំបែកចេញពីម្តាយទេ

ប៉ុន្តែអង្គការឱ្យទៅរស់នៅជាមួយយាយ
ដែលមានគូស្រីមីល្បីក្នុងក្រុមគ្រួសារ
ចំណុចដែលខ្ញុំចង់ចាំមិនអាចបំភ្លេចបាន
គឺខ្មែរក្រហមនិយាយកុហកខ្ញុំតាំងពី
ថ្ងៃដំបូងថា ឱ្យខ្ញុំទៅប្រជុំ ប៉ុន្តែពេលខ្ញុំ
ទៅដល់បែបនិយាយថា «ថ្ងៃនេះអត់
ប្រជុំទេព្រោះមកមិនទាន់ដឹងគ្នាដូច្នេះត្រូវ
ស្នាក់នៅទីនេះសិន»។ តាមការពិត
គោលបំណងរបស់ប្រធានកងកុមារ គឺ
ចង់បំបែកខ្ញុំចេញពីក្រុមគ្រួសារឱ្យទៅ
រស់នៅក្នុងកងកុមារ។ ខ្ញុំមិនធ្លាប់រស់
នៅបែកពីម្តាយខ្ញុំទេ ខ្ញុំបានយំអន្ទរករ
ប្រធានកង សុំត្រឡប់មកផ្ទះរស់នៅ
ជាមួយម្តាយវិញ ប៉ុន្តែមិនទាន់សម្រេច
ប្រធានកងកុមាររបស់ខ្ញុំឈ្មោះ កែម គឺ
ជាសាមីក្រុម និងជាកូនរបស់អ្នកមូលដ្ឋាន
រស់នៅភូមិកូនខ្លួន យំព្រៃតូច ស្រែក
មោឃៈបុស្សី ខេត្តបាត់ដំបង។ បន្ទាប់ពី
របបខ្មែរក្រហមដួលរលំ ខ្ញុំធ្លាប់បានជួប
ប្រធានកង កែម នៅតាមដំរីព្រំដែន
ខ្មែរ-ថៃ។

ខ្ញុំរស់នៅក្នុងកងកុមារ អង្គការមិន
បានឱ្យខ្ញុំចូលរៀនសូត្រទេ គឺអង្គការ
មានតែបង្ខំឱ្យខ្ញុំ និងកុមារដទៃទៀតធ្វើ
ការងារ ដូចជា៖ ជញ្ជូនទស ច្រូតស្រូវ
ដើររើសកូរស្រូវ កាច់ពោត និងដើរលេង
បន្លែតាមព្រៃជាដើម។ ក្រុមខ្ញុំត្រូវដើរ
តាមកងរកទស ដើម្បីជញ្ជូនទសយកមក
ដាក់នៅពោតបាយសហករណ៍។ អង្គការ
បានបែងចែកកងកុមារជាក្រុមៗដែល
មានគ្នាប្រហែល១០នាក់ ហើយអង្គការ
បានដាក់កំហិតលើកុមារម្នាក់ ត្រូវជញ្ជូន
ទសឱ្យបាន២០បាច់ក្នុងមួយថ្ងៃ គឺពេល
ព្រឹក១បាច់ និងពេលរសៀល១បាច់។
ពេលខ្លះខ្ញុំបានយកទសចំនួន២០បាច់ចេញ
ពីព្រៃចេញមកយក១បាច់លាក់នៅក្នុង
គុម្ពោតព្រៃណាមួយនៅពាក់កណ្តាល

ផ្លូវ ដើម្បីថ្ងៃបន្ទាប់ ខ្ញុំអាចជញ្ជូនបានជិត
ជាងថ្ងៃមុន។ ដល់ម៉ោងហូបបបរឬបាយ
គឺសំឡេងជួរត្រូវបានវាយបន្តិច ឆ្លើយ
ហើយកងខ្ញុំនាំគ្នាតែងលេចនៅមុខ
ពោតបាយ និងមានអ្នកដូសបបរ ឬបាយ
កំពុងដូសដាក់ចានចែកឱ្យយើងហូប។
ខ្ញុំមិនអាចជ្រើសរើសបានណាមួយ តាម
ចិត្តចង់បាននោះទេ។ ចំណែកស្លាបព្រា
វិញមានទំហំធំ និងធ្ងន់ធ្ងរឱ្យខ្ញុំពិបាកដូស
បបរយកមកហូបណាស់។ ខ្ញុំត្រូវហា
មាត់ឱ្យធ្ងន់ហើយចាក់បបរតិចៗបញ្ចូល
ទៅក្នុងមាត់។ ខ្ញុំហូបបបរនេះ ទើបធ្វើឱ្យ
បបរហូរចូលមាត់ ហើយពេលខ្លះទៀត
ក៏មិនទាន់ចូលមាត់។ មានពេលខ្លះខ្លះ
ស្លាបព្រា អង្គការដាក់វ៉ែកឱ្យដូសបបរ
ហូបជំនួស។ យូរៗម្តង អង្គការបានផ្តល់
បាយឱ្យក្នុងម្នាក់បានមួយវ៉ែក ឬពោត
ក្រហមស្មៅឱ្យរីកៗ ហូបជំនួសបាយ។
បាយមួយវ៉ែកនេះគឺជាបាយដែលត្រូវ
ជ្រួយឱ្យខ្សោះ។ ហេតុនេះខ្ញុំហូបមិនបាន
ឆ្អែតនោះទេ ចំណែកសម្លម្លូតត្រកូនគឺ
មានតែត្រកូន គ្មានរស់ជាតិអ្វី ឆ្លើយ។

មានពេលមួយនោះ ខ្ញុំទៅទូលទស
ពីក្នុងព្រៃដូចរាល់ដង ក៏ឃើញមានអ្នក
ឈរចាំចែកពោតស្មៅឱ្យខ្ញុំ។ ពេលខ្ញុំ
ទម្លាក់ទសចុះភ្លាម អ្នកចែកពោតស្មៅ
បានចាប់ពោតស្មៅមួយកំប៉ុងហុចឱ្យខ្ញុំ
បន្ទាប់មកខ្ញុំបានលាថ្នក់ក្រមាដាក់ពោត
នោះ ខ្ញុំដើរចេញហូបពោតស្មៅរីកៗ
គ្មានរស់ជាតិនោះចេញ។ បើនិយាយ
ពីបាយដំណើបក្នុងរបបខ្មែរក្រហម គឺ
ជាបាយដែលអង្គការដាក់ឱ្យកងកុមារ
ហូបមួយឆ្អែតមិនកំណត់នោះទេ ប៉ុន្តែ
ខ្ញុំមិនអាចហូបច្រើនបាន ឆ្លើយ ព្រោះ
វាធ្វើឱ្យខ្ញុំឈឺ។

ពេលខ្ញុំនឹកម្តាយ ខ្ញុំយំសុំអន្ទរករមេ
ក្រុម ដើម្បីបានត្រឡប់ទៅដេកនៅផ្ទះ

ជាមួយម្តាយ ប៉ុន្តែមេក្រុមមិនចង់ឱ្យខ្ញុំ
ទៅទេ ថែមទាំងបន្ទាបខ្ញុំថាមានខ្មោច
និងប្រយ័ត្នគេចាប់អាករ។ ចុងក្រោយ
ដោយសារខ្ញុំយំអត់បានដេកពួនទើប
មេក្រុមអនុញ្ញាតទាំងយប់ឱ្យខ្ញុំទៅលេង
ម្តាយ។ យប់ដំបូងឈឺខ្ញុំដើរម្នាក់ឯង
ឆ្លងកាត់ភូមិចាស់។ ភូមិនេះមានដើម
ឈើធំៗគួរឱ្យខ្លាច តែដោយការនឹករឭក
ម្តាយខ្ញុំខ្លាំងពេក ខ្ញុំហ៊ានជម្នះភាពភ័យ
ខ្លាចទាំងនោះបាន។

នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមខ្ញុំធ្លាប់កើត
ជំងឺគ្រុនញាក់ ឬហៅគ្រុនលោះ។ គ្រុន
លោះ គឺជាជំងឺគ្រុនក្តៅធ្វើឱ្យខ្ញុំឆាញាក់
គឺថ្ងៃនេះឆាញាក់ស្បែក ឆ្អឹងធម្មតា និង
ខានស្បែក ឆ្អឹងខ្ញុំឆាញាក់បន្តទៀត។
ឈឺញាដូច្នេះ អង្គការចោទខ្ញុំថាគ្រុន
សតិអារម្មណ៍ និងឈឺពុត។ ខ្ញុំមិនបាន
ធ្វើពុតទេ ជំនាន់នោះមិនមែនមានតែខ្ញុំ
ទេ អ្នកផ្សេងទៀតក៏គ្រុនបែបនេះដែរ។
ទោះបីជាខ្ញុំឈឺ ក៏ខ្ញុំត្រូវតែទៅធ្វើការងារ
ជូនអង្គការ បើខ្ញុំទុកខាងទៅធ្វើការគឺ
អង្គការបង្កតំរប់អាហារ។ ខ្ញុំទៅធ្វើការ
ទាំងខ្លះខ្ញុំឆាញាក់ដោយស្រាំមិនបានមេ
ក្រុមក៏យកខ្ញុំមកដាក់នៅកន្លែងស្នាក់
កងកុមារវិញ។ ខ្ញុំដេកឈឺនៅទីនោះ
ម្នាក់ឯង។ ជាច្រើនប្រហែល២០ថ្ងៃឈ្មោះ
ជាត ដើរមកឃើញខ្ញុំកំពុងដេកគ្រុន
ញាក់ ក៏លាន់មាត់ថា «ម៉េច! បានទុកប្អូន
ខ្ញុំចោលអញ្ចឹង»។ រួចកាត់ក៏អៀវខ្ញុំយក
ទៅផ្ទះ ដើម្បីឱ្យម្តាយខ្ញុំមើលថែទាំ។
ក្រោយជាពីជំងឺ ខ្ញុំបន្តរស់នៅជាមួយ
ម្តាយនៅផ្ទះ និងឈប់ទៅរស់នៅកង
កុមារទៀត។ ប្អូននឹងបានមករស់នៅ
ជាមួយម្តាយ អង្គការឱ្យខ្ញុំធ្វើការអ្វីក៏ខ្ញុំ
យល់ព្រម។ ខ្ញុំខ្លាចអង្គការបញ្ជូនខ្ញុំទៅ
កងកុមារ ពេលខ្លះដេកមិនទាន់ស្រួល
បូលដង ខ្ញុំងើបរួចដើរហៅភ្នំភ្លាឱ្យទៅ

ធ្វើការ «ភ្លឺហើយៗ ក្រោកឡើង តោះទៅ ស្ទង់ស្រូវ ឬ ច្រូតស្រូវ» តាមពិតទៅ គឺ ថ្ងៃមិនទាន់រះដង្កូវ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៩ អង្គការបានចាត់ តាំងម្ចាស់ខ្ញុំឱ្យមកលើកទំនប់កោក ពោន។ ចំណែកខ្ញុំត្រូវទៅធ្វើការជាមួយ កងកុមារធំៗ ខាងដើររបបប្រែនៅតាម ព្រៃម្តុំជើងភ្នំតាផ្កា (ភ្នំធិបតី) និងពេល ខ្លះក៏ចុះទៅរកគ្រួសារប្រឡាយ សម្រាប់ ផ្គត់ផ្គង់អាហារជាមួយ សហគមន៍។ ពេលដើរ វិស័យកាការពិតជាមួយ ទីតាំងកោកពោន នៅរដូវវស្សាគឺសម្បូរដោយ ទឹកព័ទ្ធជុំវិញ ខ្ញុំនិងអ្នកភូមិដទៃទៀតសុទ្ធតែបានប្រើ ប្រាស់ទឹកទាំងនេះ។ ដល់រដូវប្រាំងទឹក រឹងស្ងួតអស់ ទីតាំងកោកពោន ខ្ញុំឃើញ សុទ្ធតែឆ្អឹងខ្ទេច។

វិវិធីក្រោយពេលរំដោះចេញពីរបប ខ្មែរក្រហម

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៩ កងទ័ពរណសិរ្ស សាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា សហការ ជាមួយកងទ័ពស្ម័គ្រចិត្តរៀនណាម បាន វាយរំដោះប្រទេសកម្ពុជាពីទិសខាងកើត និងសង្គ្រោះប្រជាជនបានជាបន្តបន្ទាប់ រហូតចូលមកដល់ខេត្តបាត់ដំបង។ ប្រជាជនមានការជ្រួលច្របល់រត់បែក ខ្នែកគ្នា ចេញពីសហគមន៍ភូមិកូនខ្នង ឃុំព្រៃតូច ស្រុកមោងឫស្សី ខេត្ត បាត់ដំបង ហើយនាំគ្នារត់គេចខ្លួនទៅ តាមតំបន់ព្រៃនាម ទៅដល់ទំនប់ហែ ផ្កា។ នៅពេលយប់ស្ងួតភ្លឺ ទីតាំងទំនប់ ហែផ្កា ខ្ញុំដេកក្រាបនឹងដីមើលត្រាប់ កាំភ្លើងបាញ់ទៅវិញទៅមករវាងកង ទ័ពរំដោះ និងកងទ័ពខ្មែរក្រហម។ ប្រជាជនភាគច្រើន ត្រូវបានខ្មែរក្រហម

គ្រប់គ្រងបាន រួចឈរសន្តិភាពយក ទៅនៅតំបន់ព្រៃភ្នំ ថែវខ្សែក្រមស្រាវ ខ្ញុំនិងគ្រួសារមួយចំនួនផ្សេងទៀតបាន បែកចេញពីក្រុម។ លុះដល់ព្រឹកស្អែក ឡើង ទើបឮសំឡេងអ្នកជិះសេះស្រែក ថា «មក! ចេញមក គ្នាយើងទេ»។ ក្រុម ខ្ញុំបានដឹងថា នេះគឺជាសំឡេងរបស់អ្នក ឈរសន្តិភាពខ្មែរក្រហម បន្ទាប់មកក៏នាំគ្នា ដើរគេចខ្លួនចេញឱ្យឆ្ងាយ។ ពេលកំពុងធ្វើ ដំណើរ ក្រុមខ្ញុំបានប្រទះឃើញដានជើង អ្នកធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់មុន ទើបក្រុមខ្ញុំ បន្តដំណើរតាមដានជើងនោះ។ តាមផ្លូវ ខ្ញុំមិនបានជួបអ្នកដំណើរមុននោះទេ ឃើញតែភ្នំភ្លើងដែលនៅសល់នេះ ហើយនៅឡើយ។ ក្រុមខ្ញុំក៏ឈប់ សម្រាកនៅទីនោះដើម្បីរៀបចំដំបូល ហូប រួចប្រញាប់បន្តដំណើរទៅមុខ ទៀត។ នៅតាមផ្លូវ គឺមានវាលស្រែ ដែលមានស្រូវទំនុកច្រើន ក្រុមខ្ញុំនាំគ្នា ច្រូតស្រូវនោះទុក។ រីឯចាស់ៗនាំគ្នាដឹក ដីធ្វើជាគ្បាល សម្រាប់បុកស្រូវយក អង្ករទុកជាបាយ ហូបតាមផ្លូវបន្ត។ នៅ ពេលយប់ ចាស់ៗភ្លឺក្រមនាំគ្នាឈប់ សម្រាកតាមមាត់ផ្លូវនៃភូមិចាស់ដែល គ្មានមនុស្សរស់នៅ។ ភូមិចាស់ទាំងនោះ វាមានសភាពឆ្អឹងឆ្អោតជាតូចៗខ្លះ ខ្លាំងណាស់។ ក្រុមខ្ញុំមិនមានដែកកេះ ប្រើប្រាស់នោះទេ ហេតុនេះចាស់ៗភ្លឺ ក្រុមបានយកដុំថ្មពីទៅទុក្ខិចគ្នា រហូត បែកទៅជាផ្កាភ្លើងសម្រាប់បង្កាត់ភ្លើង ដាំបាយ និងបំភ្លឺពេលយប់។

ម្តាយខ្ញុំមានទិសដៅធ្វើដំណើរឆ្ពោះ ទៅក្រុងបាត់ដំបង ហេតុនេះយើងត្រូវធ្វើ ដំណើរចេញពីព្រៃនាមសំដៅមកផ្លូវ ទំនប់ទួលខ្សោយ និងបន្តដំណើរឡើង មកផ្លូវជាតិលេខ២៧វិញ។ គ្រួសារខ្ញុំ ចំនួន៦នាក់បានធ្វើដំណើរមកស្នាក់នៅ

បណ្តោះអាសន្ននៅជង្រ្កកស្រូវមួយនៅ ទល់មុខវត្តអូរមុនី ស្រុកសង្កែ ខេត្ត បាត់ដំបង។ ស្នាក់នៅមុខវត្តអូរមុនីបាន មួយរយៈ ម្តាយខ្ញុំបានដឹងថា ក្រុង បាត់ដំបង មានប្រជាជនគ្រឿងប្រចូលមក រស់នៅច្រើនក្នុងសម័យ ហេតុនេះ គឺជា ឱកាសដែលម្តាយខ្ញុំអាចនាំកូនៗមក រស់នៅក្នុងភូមិដង្កោ ទាប ក្រុងបាត់- ដំបង។ ផ្ទះដែលគ្រួសារខ្ញុំស្នាក់នៅមាន ទីតាំងនៅជិតស្រះ ទឹកធំមួយ ដែល អ្នកភូមិហៅថា ស្រះ ទឹកដំណាក់ហ្នឹង។ យើងរស់នៅភូមិដង្កោ ទាប មុនពេល ចូលឆ្នាំប្រពៃណីខ្មែរ។

បន្ទាប់ពីបុណ្យចូលឆ្នាំខ្មែររួច គ្រួសារ ខ្ញុំបានផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅពីក្រុងបាត់ដំបង ទៅស្វាយស៊ីសុផុន។ នៅស្វាយស៊ី សុផុន យើងបានសង់ខ្ទមមួយសម្រាប់ រស់នៅ។ ដំបូងបង្អស់ខ្ញុំរកស៊ីរត់ពន្ធ ទំនិញពីព្រំដែនថៃ មកលក់នៅស្វាយ ស៊ីសុផុន និងខេត្តបាត់ដំបង។ ខ្ញុំមិនបាន ទៅជាមួយបងៗខ្ញុំទេ។ ចំពោះរបៀប នៃការដោះដូរទំនិញនៅពេលនោះ គឺ ប្រើមាសប្តូរអង្ករ។ សម្រាប់មាស យើង មិនទាន់មានទប់ករណ៍ថ្លឹងត្រឹមត្រូវទេ គឺមានតែប្រើដៃលើកទម្ងន់មាសស្មាន តែប៉ុណ្ណោះ។ ទំនិញដែលបងៗខ្ញុំអាចរត់ ពន្ធបាន គឺមានតែសារុង និងស្ករគ្រាប់។ ពេលទិញបានសារុងមកដំបូងៗ គឺខ្ញុំ សប្បាយចិត្តខ្លាំងណាស់ ដោយសារតែ ជំនាន់ខ្មែរក្រហមមានតែក្រណាត់ជាទីប ពណ៌ខ្មៅៗ។ កាលនោះ គ្រួសារខ្ញុំមិន ទាន់មានដើមទុនរកស៊ីច្រើនទេ។ បងៗខ្ញុំ និយាយថាអ្នកទៅរត់ពន្ធទំនិញប្រថុយ ប្រថាជីវិតណាស់ អ្នកខ្លះជាទំនិញដុះ ស្លាប់ និងអ្នកខ្លះទៀតស្លាប់ដោយសារ ឆ្លងកាត់កន្លែងដុះអាវុធរវាង ទាហាន នៅតាមព្រំដែន។

**ការរស់នៅក្នុងជំងឺ និងជំងឺ
ជំងឺអេដស៍
ជំងឺចាស់**

នៅ ប៉ូតូ ១៩៧៩ គ្រួសារ ខ្ញុំបាន
ទទួល ដំណឹង គ្នា តាមរយៈ ឈ្មួញ
រក ស៊ីវិល ទំនង ទំនង ថា មាន ប្រជាជន
ខ្មែរ ជា ច្រើន ទៅ រស់នៅ ក្នុង ជំងឺ តាម
បណ្តោយ ព្រំដែន ខ្មែរ-ថៃ។ គ្រួសារ ខ្ញុំ
និង គ្រួសារ អ្នក ជិត ខាង ផ្សេងៗ មួយ
ចំនួន ទៀត បាន ប្រមូល គ្នា ជា ក្រុម ដើម្បី
ធ្វើ ដំណើរ ពី ស្រុក សិរីសោភ័ណ ឆ្ពោះ ទៅ
កាន់ ទីតាំង ជំរុំ មួយ មាន ឈ្មោះ ថា ជំរុំ
ចាស់។ ការ ធ្វើ ដំណើរ ទៅ ជំរុំ ធ្វើ ឡើង
ដោយ លួច លាក់ ស្ងាត់ៗ គេ ចៀក ក្រុម
ទាហាន យាម ល្បាត។ ពេល ទៅ ដល់ ជំរុំ
ដំបូង ខ្ញុំ ឃើញ មាន ប្រជាជន រស់នៅ
ទីនោះ ប្រហែល ៥០ គ្រួសារ។ ប្រធាន

គ្រប់គ្រង ជំរុំ ចាស់ មាន ឈ្មោះ ថា តា សា
រ៉េន ឬ តា រ៉េន (ខ្ញុំ ចាំ មិន ច្បាស់) គាត់ ជា
ជន ជាតិ ខ្មែរ។ ទាហាន និង ប្រជាជន គឺ
រស់នៅ ជុំគ្នា។ ជាញឹកញាប់ មាន ក្រុម
ទាហាន ឈ្ល័យ ឈ្លាញ ខាង រក រឿង ឈ្មោះ
លោក ដន បាន ដើរ បង្ក ហេតុ នាំ ឱ្យ បាញ់
ប្រហារ គ្នា ជា មួយ ក្រុម ទាហាន ផ្សេង
ទៀត។ ក្រុម ទាហាន លោក ដន មាន
រឹយ ក្មេង ប៉ុន្តែ សាហាវ ក្មេង ក្មាង ជាង គេ
នៅ ក្នុង ជំរុំ រស់នៅ ជំរុំ ចាស់ ម្តាយ របស់
ខ្ញុំ ប្រកប មុខរបរ លក់ ម្ហូប ដើម្បី ចិញ្ចឹម
ជីវភាព ក្នុង គ្រួសារ ហើយ ម្ហូប ពិសេស
របស់ គាត់ គឺ សម្ល ម្ហូប គ្រឿង សាច់ គោ។
មាន ពេល ខ្លះ ម្តាយ ខ្ញុំ ពុះ ឡើង ជា ចំណិត
ឱ្យ ខ្ញុំ ទទួល ដើរ លក់ ឱ្យ អ្នក រស់នៅ ក្នុង ជំរុំ
និង អ្នក ទៅ រក ស៊ីវិល ទំនង ទំនង តាម
ព្រំដែន កម្ពុជា-ថៃ។ តាម អ្វី ដែល ខ្ញុំ ធ្លាប់

បាន ដឹង តំបន់ ជំរុំ ចាស់ ច្រើន ហូរ វ៉ៃ ហៅ នៅ
តាម ព្រំដែន ខ្មែរ-ថៃ បើ រាប់ ចាប់ ពី ខាង
ជើង ឆ្នើម ប្រហែល ៣០ គីឡូម៉ែត្រ ចាប់ ពី ភូមិ
ស្រះ អិល, អូរ ប៊ី ដា, ណាង ចា, ជំរុំ ចាស់,
ជំរុំ ប្រូ ទ្រី សេន, ជំរុំ ចំការ ករ និង ភ្នំ ភ្នំ ត្រ
ជា ដើម។ ប៉ុន្តែ ជំរុំ ចំការ ករ គឺ ជា ជំរុំ
គ្រប់គ្រង ដោយ ទ័ព ខ្មែរ ក្រហម។

ជំរុំ ប្រូ ទ្រី សេន (ស្នាក់នៅ លើ ក ទី ១)

ក្រោយ មក ជំរុំ ចាស់ បាន រំសាយ
ចោល ប្រជាជន ឈប់ រស់នៅ ក្នុង ជំរុំ
មួយ នេះ ទៀត ហើយ គ្រួសារ របស់ ខ្ញុំ
បាន ចេញ ទៅ រស់នៅ ក្នុង ជំរុំ ប្រូ ទ្រី សេន។
ខ្ញុំ ចង់ បញ្ជាក់ ទីតាំង ភូមិ សាស្ត្រ របស់ ជំរុំ
ចាស់ គឺ ជា ជំរុំ ស្ថិត នៅ ចំណុច កណ្តាល
រវាង ជំរុំ ប្រូ ទ្រី សេន និង ជំរុំ ណាង ចា។ ជំរុំ
ប្រូ ទ្រី សេន ឬ ជំរុំ ថ្មី ឬ ជំរុំ ស្រូវ ស្រូវ សេត
គឺ ជា ឈ្មោះ ជំរុំ តែ មួយ ប៉ុន្តែ មាន ការ

ក្រុម គ្រួសារ អ៊ុវ ថាវី ចត នៅ ជំរុំ ប្រូ ទ្រី សេន ក្នុង រដូវ បុណ្យ ភ្ជុំ បិណ្ឌ នៅ ឆ្នាំ ១៩៨៤ (បណ្ណ សារ មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារ កម្ពុជា)

ហៅឈ្មោះខុសៗគ្នា។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំ នៅតែបន្តប្រកបមុខរបរកសិករដូចមុន។

ជំងឺរាវអ៊ីដា

នៅឆ្នាំ១៩៨០ គ្រួសារខ្ញុំនិងគ្រួសារ ចំនួន២ទៀត ដែលត្រូវជាដង្ហើមរបស់ ម្តាយខ្ញុំ បានធ្វើដំណើរតាមមេឡល់ ចូលទៅរស់នៅក្នុងជំងឺរាវអ៊ីដា។ មេឡល់បាននាំក្រុមគ្រួសារខ្ញុំចេញ ដំណើរទៅនៅពេលយប់ និងចូលទៅ តាមរបងជំងឺ ដើម្បីគេចផុតពីក្រុម ទាហានយោធិកម្មក្រហមនៅ ទីនោះ។ នេះគឺជាដំណើរផ្សេងទៀត និងគ្រោះថ្នាក់ ពីព្រោះបើទាហានថៃ ចាប់បានត្រូវបញ្ជូនត្រឡប់មកវិញ ឬ វាយធ្វើបាប។ តែជាសំណាង ល្អសម្រាប់ ក្រុមគ្រួសារខ្ញុំអាចចូលបានដោយ ជោគជ័យ។ ថ្ងៃបន្ទាប់មក បុគ្គលិក ជំងឺរាវអ៊ីដា ចុះមកធ្វើបទសម្ភាសន៍ ម្តាយរបស់ខ្ញុំ។ អ្នកសម្ភាសន៍មិនបាន សួរអ្វីច្រើនទេ គឺមានតែសំណួរមួយ សួរ ម្តាយខ្ញុំថា «តើប្តីរបស់អ្នកធ្វើទាហាន ពាក់អាវមាន ឡឺវ៉ូឡូន?» ម្តាយខ្ញុំបាន ឆ្លើយតបនឹងសំណួររួច ក្រុមការងារជំងឺ ក៏បានរៀបចំកន្លែងឱ្យក្រុមគ្រួសារខ្ញុំ ស្នាក់នៅក្នុងសង្កាត់លេខ៩ ដោយមាន ផ្ទះ១ខ្នងធំ និងវែង ធ្វើពីប្រដាប់ និងប្រក់ ស្លឹកថាវ។ គ្រួសារខ្ញុំ និងគ្រួសារដទៃ ម្តាយខ្ញុំ បានបែងចែកបន្ទប់គ្នារស់នៅ ក្នុងផ្ទះមានរោងវែងនេះ។

រស់នៅជំងឺរាវអ៊ីដា ខ្ញុំបានចូល រៀនថ្នាក់កុមាររដ្ឋាន។ ខ្ញុំចាំបានថា របៀបបង្រៀនរបស់គ្រូ គឺតាត់តួស រូបខ្មោងទាញពេលបង្រៀនស្រែ «អ» រីឯ ស្រែ «ា» និង ស្រែ «ិ» គ្រូតួសរូប ស្លឹកឈើ។ បងប្រុសខ្ញុំ និងប្អូនពៅ ខំប្រឹងប្រែងរៀនសូត្រណាស់។ បង

ស្រីខ្ញុំ ដែលមានគ្រួសារចាប់ផ្តើមមាន ផ្ទៃពោះ កូនដំបូង និងសម្រាលបាន កូនស្រីម្នាក់នៅក្នុងជំងឺរាវអ៊ីដា។ ចំណែកបងប្រុសទី២ ម្តងម្កាលគាត់ ចេញទៅរកស៊ីជួញដូរទំនិញនៅតាមជំងឺ កម្លាំងភស្តុភារ បងប្រុសខ្ញុំប្រថុយប្រថាប់ ជីវិតខ្លាំងណាស់ ព្រោះបើទាហានថៃ យាមល្បាតចាប់បាន និងត្រូវវាយធ្វើ បាបយ៉ាងឈោឃោ។ ជនភៀសខ្លួន មានបម្រាមហាមឃាត់មិនអនុញ្ញាត ឱ្យចេញក្រៅជំងឺរាវអ៊ីដាទំនិញនោះ ទេ។ ប្រហុក និងថ្នាំជក់ គឺជាទំនិញខុស ច្បាប់ លក់ដូរលួចលាក់ ប៉ុន្តែលក់ បានថ្លៃខ្លាំងណាស់ ព្រោះខ្មែរយើងចូល ចិត្តហូបប្រហុក និងជក់បារី។ ជំងឺរាវ អ៊ីដា មានផ្សារតូចមួយ សម្រាប់ឱ្យ ជនភៀសខ្លួនយកទំនិញតិចតួចទៅ លក់ដូរនៅទីនោះបាន។ ការលក់ដូរ ក្រៅពីទីតាំងផ្សារក្នុងជំងឺរាវអ៊ីដា គ្រូបាន អនុញ្ញាត និង មានច្បាប់ហាមឃាត់តឹង តែងខ្លាំងណាស់។ បើទាហានល្បាតចាប់ បានអីវ៉ាន់របស់អ្នកលក់ គឺត្រូវយកទៅ អស់ ហើយត្រូវបានទាហានវាយធ្វើបាប ទៀតផង។ ខ្ញុំធ្លាប់លួចទៅលក់ស្ពៃ នៅលើផ្លូវជិតផ្ទះ ជាមួយភ្លេងៗផ្សេង ទៀតនៅទីនោះ ស្រាប់តែមាន ឡាន ទាហានល្បាតថ្ងៃមួយគ្រឿងបើកសំដៅ ចំទីតាំងខ្ញុំកំពុងអង្គុយលក់។ ខ្ញុំភ័យ រករត់គេចមិនទាន់។ ឡានទាហានថៃ នោះ បើកមកកាន់តែជិត តែចែងឲ្យ លុះ ឡានត្រូវកំលាំងនៅនឹងប្រឡាយ ក្បែរផ្ទះ។ ទាហានថៃបានលោតចុះពីលើ ឡាន ខ្ញុំនិងភ្លេងៗ ទៀត នាំគ្នាស្រវ៉ា លើកអីវ៉ាន់តែយករួចខ្លួន។

ខ្ញុំរស់នៅក្នុងជំងឺរាវអ៊ីដា បាន ប្រហែលជាជាងមួយឆ្នាំ ចាប់តាំងពី បងស្រីខ្ញុំមានផ្ទៃពោះ កូនដំបូង និង

សម្រាលបានប្រហែលជា៣ឬ៤ខែ ក្រុមការងារនៅជំងឺរាវអ៊ីដា ឱ្យ គ្រួសារខ្ញុំត្រៀមខ្លួនទៅរស់នៅប្រទេស ទី៣ ប៉ុន្តែម្តាយខ្ញុំសុំពន្យារពេល ដោយ សារតែបងប្រុសទី២ លួចចេញពីជំងឺ ទៅរកស៊ីជួញដូរទំនិញនៅជំងឺកម្លាំង ភស្តុភារ។ ករណីនេះជាហេតុនាំឱ្យមានការ អាក់អន់ចិត្តរវាងក្រុមគ្រួសារខ្ញុំនិងក្រុម គ្រួសារដទៃទៀត។ ក្រោយមកបង ប្រុសខ្ញុំបានត្រឡប់មករស់នៅជួបជុំគ្នា វិញ និងឈប់ចេញទៅរកស៊ីបន្តទៀត។ ដោយសារការអាក់អន់ចិត្ត ថ្ងៃមួយប្តី ប្រពន្ធបងស្រីខ្ញុំបានឈ្មោះប្រកែកគ្នា។ បងថ្លៃខ្ញុំបានទៅចុះឈ្មោះចេញពីជំងឺ រាវអ៊ីដា ដោយបាននាំកូនប្រពន្ធ ព្រមទាំងគ្រួសារខាងគាត់ចេញទៅរស់ នៅជំងឺភស្តុភារ (ជំងឺប្តូរទីសែន)។ ម្តាយខ្ញុំ ក៏សម្រេចចិត្តមិនទៅរស់នៅប្រទេសទី៣ ព្រោះគាត់មិនចង់រស់នៅបែកកូនបែក ចៅ។ ហេតុនេះ ម្តាយខ្ញុំបានសុំចុះឈ្មោះ ចេញពីជំងឺរាវអ៊ីដា មករស់នៅតាម កូននៅជំងឺប្តូរទីសែនវិញ។

ជំងឺប្តូរទីសែន (ស្នាក់នៅលើកទី២)

ក្រោយពីសុំចាកចេញ រថយន្តជំងឺ ក៏ដឹកក្រុមគ្រួសារខ្ញុំចេញពីជំងឺរាវអ៊ី ដា ឆ្ពោះទៅជំងឺប្តូរទីសែន ដែលខ្ញុំធ្លាប់ រស់នៅមុន។ គ្រួសារខ្ញុំស្នាក់នៅសង្កាត់ ទី១៣ នៃជំងឺប្តូរទីសែន។ នៅជិតជំងឺប្តូរ ទីសែនគឺមានប្រាសាទបុរាណមួយ ហើយ នៅក្នុងប្រាសាទនោះមានព្រះអង្គខ្មៅ មួយអង្គ។ ព្រះអង្គខ្មៅមានធារាមីស័ក្តិ សិទ្ធិណាស់ ប្រជាជននៅក្នុងជំងឺតែង តែទៅអុជធូបឬស្លឹងពីព្រះអង្គខ្មៅ។ ខ្ញុំធ្លាប់ទៅលេងនៅប្រាសាទនោះ និង បានចូលទៅអុជធូបឬស្លឹងសុំសេចក្តី សុខសេចក្តីចម្រើន។ ប្រជាជនរស់នៅ ក្នុងជំងឺភាគច្រើនតែងតែទៅកម្សាន្ត

នៅ ប្រាសាទ បុរាណ ព្រោះ ក្បែរ ប្រាសាទ មែន ដើម ឈើ ធំៗ និង មាន វត្ត មួយ កសាង នៅ ជិត ទីតាំង ប្រាសាទ ។ ដោយ សារតែ ភាព ល្បីល្បាញ របស់ បុរាមី ព្រះ អង្គ ខ្មៅ ធ្វើឱ្យ ក្រុម ទាហាន ថៃ ចូល មក ក្នុង គោលបំណង ចង់ បាន ព្រះ អង្គ ខ្មៅ ទៅ ដាក់ ប្រទេស ថៃ ។ ប៉ុន្តែ ដំបូង ទាហាន ថៃ មិន អាច លើក យក ទៅ បាន ទេ ។ បន្ទាប់ មក ទៀត ទាហាន ថៃ ទាំង នោះ បាន នាំ គ្នា នាម ដាក់ ព្រះ អង្គ ខ្មៅ ដើម្បី បន្សាប បុរាមី ។

នៅ ឆ្នាំ ១៩៨៤ ខ្ញុំ បាន ភ្ជាប់ ពាក្យ ជាមួយ ទាហាន តស៊ូ ឈ្មោះ នៅ សៀន ដែល រស់ នៅ ក្នុង ជំរំ ណាស់ ថា នេះ គូ ដណ្តឹង ខ្ញុំ ជា ទាហាន រណសិរ្ស ជាតិ រំដោះ ប្រជាពលរដ្ឋ ខ្មែរ ដែល មាន លោក តា ស៊ីន សាន ជា ប្រធាន ។ បន្ទាប់ ពី ភ្ជាប់ ពាក្យ រួច បង សៀន ឈប់ ទៅ ធ្វើ ជា ទាហាន បន្ត ទៀត ដោយ មាន ការ អនុញ្ញាត ពី មេបញ្ជាការ ឈ្មោះ រតនា ។ ហើយ មក បង សៀន ក៏ មក រស់ នៅ ជាមួយ គ្រួសារ ខ្ញុំ ក្នុង ជំរំ បូទីស ទី ១ ដើម្បី សន្សំ សំចៃ លើ ការ ចំណាយ ថ្លៃ ម្ហូប នៅ ពេល រៀបការ ខាង មុខ ខ្ញុំ ទាំង ពីរ នាក់ មាន តែ នាំ គ្នា ចិញ្ចឹម ជ្រូក រីឯ ទំនិញ ផ្សេងៗ គឺ ត្រូវ ទិញ ពី ឈ្មួញ ថៃ ។ ខ្ញុំ រៀបការ អំឡុង ពេល រដូវ ចូល ព្រះ វស្សា ។ ពី ជំរំ រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ របស់ ខ្ញុំ គឺ រៀប ចំ បាន សមរម្យ មាន និមន្ត ព្រះ សង្ឃ សូត្រ មន្ត មាន ភ្លេង ប្រពៃណី ខ្មែរ និង រៀប ចំ ទទួល អាហារ សម្រាប់ ភ្ញៀវ អញ្ជើញ មក ចូល រួម ។ កាល នោះ ភ្ញៀវ មក ចូល រួម ត្រូវ អង្គុយ ហូប អាហារ នៅ លើ គ្រែ និង មិន មាន ចង ចំណង ដែរ ឡើយ ។ បន្ទាប់ ពី ខ្ញុំ រៀបការ ហើយ មិន បាន ប៉ុន្មាន ផង ទាហាន របប សាធារណរដ្ឋ ប្រជាមានិត កម្ពុជា បាន ចូល មក វាយ ជំរំ បូទីស ទី ១

ជំរំ គ្រួសក្រហម

នៅ ចុង ឆ្នាំ ១៩៨៤ ខ្ញុំ និង គ្រួសារ នាំ គ្នា រត់ ទៅ រស់ នៅ ជំរំ គ្រួសក្រហម ដែល ស្ថិត នៅ ក្នុង ទឹកដី ថៃ ។ ទាហាន ថៃ ដែល មាន កូន ទី ១ យាម ល្បាត តាម របង ជំរំ គ្រួសក្រហម គឺ គឺ ជិត រឹង ខ្លាំង ណាស់ ។ ការ ចេញ ក្រៅ ជំរំ ជួញ ដូរ ទំនិញ ត្រូវ បាន ហាម ឃាត់ ។ ខ្ញុំ ធ្លាប់ លួច ចេញ ទៅ ក្រៅ ជំរំ ម្តង ដោយ ឆ្លង អូរ តូច មួយ នៅ ទី នោះ ។ គោល បំណង ខ្ញុំ គឺ ទៅ រក ទិញ ដៃ ប៉ូក្កូ និង ឧបករណ៍ ឈ្មួញ ថៃ យក មក លក់ ក្នុង ជំរំ ។ ពេល ដើរ ឆ្លង ដុត អូរ បាន បន្តិច ស្រាប់ តែ ឮ សំឡេង ស្រែក ថា « ទាហាន ថៃ មក ហើយ » ។ ខ្ញុំ រត់ ឆ្លង អូរ នោះ ត្រឡប់ មក ក្រោយ វិញ ទាំង ភ័យ ផង ហត់ ផង ព្រោះ ខ្លាច ទាហាន ចាប់ ខ្ញុំ បាន ។ ក្រោយ មក ខ្ញុំ បាន ឃើញ ផ្ទាល់ នឹង ភ្នែក គឺ ទាហាន ថៃ ចាប់ បាន អ្នក លួច ចេញ ទៅ រត់ ពន្លក្រៅ ជំរំ ក្នុង នោះ មាន ទាំង ស្រី និង ប្រុស ។ បន្ទាប់ មក ទាហាន ថៃ បាន សម្រាត សម្លៀកបំពាក់ ចេញ ពី ខ្លួន ទាំង អស់ មិន ថា ស្រី ឬ ប្រុស ។ តមក ទៀត ទាហាន ថៃ ទាំង នោះ ឆ្អឹង បើក រថ គ្រោះ ដោយ ឱ្យ អ្នក ទោស ទាំង នោះ រត់ នៅ មុខ រថ គ្រោះ ទាំង គ្នា នសម្លៀក បំពាក់ និង រត់ ពេញ ជំរំ គ្រួសក្រហម តែ ម្តង ។ ទាហាន ថៃ ជា ពិសេស ពួក ទាហាន ជុំវិញ កាចា និង ឈោរ ឈៅ ខ្លាំង ណាស់ ។ ខ្ញុំ ឃើញ ដូច្នេះ ខ្ញុំ មិន ហ៊ាន ចេញ ទៅ រក ទិញ ទំនិញ មក លក់ ទៀត និង បាក់ ស្បែក ស្មារតី តែ ម្តង ។ រស់ នៅ ជំរំ គ្រួសក្រហម បាន មួយ រយៈ គ្រួសារ ខ្ញុំ និង អ្នក ភៀស ខ្លួន ក៏ សម្រេច ចិត្ត ប្តូរ ឱ្យ ទៅ រស់ នៅ ក្នុង ជំរំ បាង កូ វិញ ។

ជំរំ បាង កូ

ជំរំ បាង កូ មាន ទីតាំង នៅ ជាប់ ជាមួយ របង ជំរំ ខាវ អ៊ុដាង ។ ជន ភៀស ខ្លួន ក្នុង

ជំរំ បាង កូ ក៏ រស់ នៅ ក្នុង នាម ជា ជន ភៀស ខ្លួន របស់ កម្ពុជា តស៊ូ គ្នា នសិទ្ធិ ទៅ រស់ នៅ ប្រទេស ទី ៣ ឡើយ ។ នៅ ជំរំ បាង កូ ខ្ញុំ ចង់ ចាំ មិន ភ្លេច នូវ ករណី ទាហាន ថៃ សម្លាប់ លើ ជន ភៀស ខ្លួន ដែល ត្រូវ ជា បង ប្អូន ប្រុស ស្រី មួយ គូ និង បុរស ម្នាក់ ទៀត មាន ដី ឡ នៅ ជាប់ ដី ឡ ខ្ញុំ រស់ នៅ ។ តាម ដំណើរ រឿង ថ្ងៃ កើត ហេតុ គឺ ទាហាន យាម ល្បាត ថៃ មក ពូន ចាំ ស្នាក់ ក្នុង របង ជំរំ ជា មុន ដើម្បី ចាំ លួច បាញ់ ក្រុម អ្នក រត់ ពន្លក្រៅ ដែល ត្រូវ ត្រឡប់ ចូល មក ជំរំ បាង កូ វិញ ។ ឃើញ ដូច្នេះ អ្នក ភៀស ខ្លួន ក្នុង ជំរំ បាន ធ្វើ ដៃ ជា សញ្ញា ប្រាប់ ទៅ ការ អ្នក រត់ ពន្លក្រៅ ឱ្យ ចូល មក តែ អ្នក ទាំង នោះ នៅ តែ ដើរ ចូល ទើប ធ្វើ ឱ្យ ទាហាន ថៃ បាញ់ ប្រហារ បាន ។ ខ្ញុំ មិន បាន ឃើញ កន្លែង កើត ហេតុ ផ្ទាល់ ភ្នែក ទេ បាន ឃើញ តែ សព ទាំង នោះ ពេល វេលា ចូល មក បូជា ក្នុង ជំរំ ។ ករណី ស្នាក់ បាញ់ ពី ទាហាន ថៃ ខ្ញុំ មិន ដឹង ថា ស្លាប់ សមាជិក ក្នុង ជំរំ ប៉ុន្មាន នាក់ ទេ ព្រោះ បាន ឃើញ សព ចំនួន តែ ៣ នាក់ គឺ សព បង ប្អូន ប្រុស ស្រី ទាំង ២ នាក់ និង បុរស ម្នាក់ ទៀត គាត់ មាន ប្រពន្ធ កូន ហើយ និង រស់ នៅ ក្បែរ ផ្ទះ ខ្ញុំ ។ រឿង ដែល គួរ ឱ្យ សោក សង្រេង គឺ នៅ លើ អាវ សាក សព ជា ស្ត្រី មាន សរសេរ អក្សរ ថា « សុំ ឱ្យ ជួយ បូជា សព បង ប្អូន ខ្ញុំ ទាំង ពីរ នាក់ ផង » ។ ខ្ញុំ បាន ឃើញ សព នារី ម្នាក់ នោះ ពេល វេលា ចូល មក ក្នុង ជំរំ ។ សាក សព ដាក់ ក្នុង អង្រ្កី ហើយ មិន បាន រៀប ចំ ទុក ដាក់ សព ឱ្យ ស្រួល ចូល នោះ ទេ ទើប ធ្វើ ឱ្យ សក់ របស់ គាត់ ធ្លាក់ ចុះ មក វែង អន្លាយ ។ ឃើញ បែប នេះ ខ្ញុំ ភ័យ ខ្លាច ខ្លាច គាត់ ខ្លាំង ណាស់ ។ ចំណែក សព បុរស ម្នាក់ ទៀត រស់ នៅ ជិត ដី ឡ ខ្ញុំ សព របស់ គាត់

(ករណី លេខ ក្រោយ)

រូបក្របមុខ៖

រូបខាងស្តាំ៖ ប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ដូណាល់ ត្រាំ និងនាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា ហ៊ុន ម៉ាណែត នៅក្នុងពិធីចុះកិច្ចព្រមព្រៀង
សន្តិភាពរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសថៃ ក្នុងទីក្រុងកូឡា ឡាំពួរ ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី នៅថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។
(ទីភ្នាក់ងារសារព័ត៌មាន អា. អេហ្វ. ប៉េ)

រូបក្របក្រោយ៖

រូបរាប់ពីឆ្វេង៖ នាយករដ្ឋមន្ត្រីម៉ាឡេស៊ី អាណីវ៉ា អ៊ីប្រាហ៊ីម, ប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ដូណាល់ ត្រាំ, នាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ អនុទិន
ឆានរីកុល និងនាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា ហ៊ុន ម៉ាណែត ។ ប្រធានាធិបតី ដូណាល់ ត្រាំ និងនាយករដ្ឋមន្ត្រីម៉ាឡេស៊ី អាណីវ៉ា អ៊ីប្រាហ៊ីម បាន
ចូលរួមធ្វើសាក្សីក្នុងពិធីចុះកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពរវាង នាយករដ្ឋមន្ត្រីប្រទេសកម្ពុជា ហ៊ុន ម៉ាណែត និង នាយករដ្ឋមន្ត្រីប្រទេសថៃ
អនុទិន ឆានរីកុល នៅទីក្រុងកូឡា ឡាំពួរ នៅថ្ងៃទី២៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥។
(រូបថត៖ សេតវិមាន)

បង្គ្រង់បណ្ណាល័យឯកសារកម្ពុជា ៖ ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ១១ ផ្លូវ២៥ សង្កាត់ចតុមុខ ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរសព្ទ ៖ (៨៥៥) ៧៨ ៦៩៨ ៣៣៣

DC-Cam/PIR: #11 • Street 256 • Sangkat Chaktomuk • Khan Daun Penh • Phnom Penh • Cambodia 1110

Tel: (855) 23 211 875 • dccam@online.com.kh • www.dccam.org

A magazine of the Documentation Center of Cambodia: Searching for the Truth • Issue 310, October 2025

Licensed by the Ministry of Information of the Kingdom of Cambodia, Prakas No. 375 P.M. PRA. KA, 30 October 2018.